ఋగ్వేద అపర ప్రయోగము
క్రమణిక

1120
8816

వేదాంతగ్రంథములు

ఓమ్

పరబ్రహ్మణే నమః.

ఋగ్వేద అపర ప్రయోగానుక్రమణిక.

ధర్మశాస్త్ర సప్రయోగ సహితము.

ఇది

శ్రీబృందావన పట్టణ నివాసులైన

చల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్రులగు

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరసహితముగ చేర్పబడి,

బ్రహ్మశ్రీ వెంకటసుబ్బయ్యశాస్త్రులవారిచే పరిష్కరింపబడి,

స్వకీయ

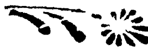
శ్రీ ఆర్యానంద ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రకటింపబడియె.

మచిలీపట్టణము.

దీనివెల 1—8—0

1919

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

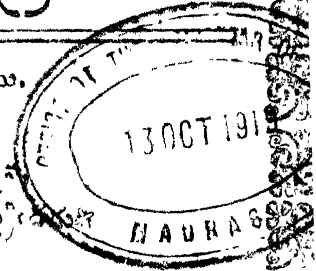
ఋగ్వేద అపర ప్రయోగానుక్రమణిక.

ధర్మశాస్త్రసప్రయోగ సహితము.

ఇది

శ్రీ బృందావన పట్టణ నివాసులైన

జిల్లా నాగలింగశాస్త్రులవారి పుత్రు[illegible]

లక్ష్మీనృసింహశాస్త్రిచే

స్వరసహితముగ చేర్పఁబడి,

బ్ర॥ వెంపటి సుబ్బయ్యశాస్త్రులవారిచే పరిష్కరింపఁబడి,

స్వకీయ

శ్రీ ఆర్యానందముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడినది.

మచిలీపట్టణము.

మొదటికూర్పు - 1000 - ప్రతులు.

 వెల 1-8-0

1919

పీ ఠి క.

సుజనవర్యులారా?

జననీ జనకులు మృతినొందిన సమయమునందు పుత్త్రులు ప్రేతకర్మములను జక్కఁగ నియమయుతముగ నెఱవేర్చిరేని వారు (ఆజననీజనకులు) తమ పుత్త్రులు లొనరించిన దానాది కర్మములకు విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు. మఱియు వారుపితృదేవత్వము గలవారగుదురు. వారట్లగుటచే హారానందమునుబొంది తమపుత్త్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును, తేజోవంతులును, ధనవంతులును, అగునటులాశీర్వచనములను జేయుదురు. ఆయాశీర్వచనసామర్థ్యంబునపుత్త్రులుసుఖవంతులై యుండుదురు.

శ్లో॥ పితౄణాంచ ప్రసాదేన కర్తుర్వంశోభివర్ధతే।

శ్రేయసాంచాభివృద్ధిస్స్యా ద్భూయసాము త్తరోత్తరమ్॥

పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేతఁ బుత్త్రాదులయొక్క వంశమభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగును.

ఔర్ధ్వదైహిక కర్మమునకు పైతృమేధికమనిపేరు. పైతృమేధికమనఁగా చనిపోయిన, మాతాపితృమాతామహాది కారుణ్యవర్గములోనివారలకు దహనసంస్కారము మొదలుకొని సపిండీకరణాంతము వఱకును జేయుకర్మమని యభిప్రాయము.

జ్ఞాత్వా కర్మాణి కుర్వీత" అనియుండెను. కాలము తెలిసి పుత్త్రులు కర్మమాచరింపఁదగును. యీకలికాలమహిమవలన గొందఱు పుత్త్రులుమాతాపితరులనుసదా దూషింపుచు వారు మృతులైన వెనుక వారికి సకాలమందు శ్రాద్ధములఁజేయకమాతల్లిదండ్రులు తినవచ్చినారా పురోహితుల కొఱకీశ్రాద్ధము లేర్పడినవనెడు ముఖ్యాభిప్రాయము గలవారగుదురు.

శ్లో॥ పున్నామ్నోనరకాద్యస్మాత్పితరం త్రాయతేసుతః। తస్మాత్పుత్త్ర ఇతిప్రోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా॥ అనఁగా ఏకారణము వలన పున్నామమను నరకము నుండి తండ్రిని రక్షింపుచున్నాఁడో ఆకారణమువలన పుత్త్రుఁడని స్వయముగా బ్రహ్మచేఁజెప్పఁబడెను. శ్లో॥ జీవతోర్వాక్యకరణాత్ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్। గయాయాం పిండదానాచ్చ త్రిభిః పుత్త్రస్యపుత్త్రతా॥

అనఁగా తల్లితండ్రులయాజ్ఞ ననుసరించుటయు ప్రత్యాబ్దిక శ్రాద్ధము ఆశ్వలాయన శ్రాద్ధవిధిచే జరిపి పిమ్మట, తమతమ బంధువుల కన్న దానము చేయుటయు గయయందు పిండప్రదాన మిచ్చుటయును ఈమూఁడు కార్యములాచరింపుటచే పుత్త్రుఁడు పుత్త్రధర్మమును బొందినవాఁడగును,

మఱియు సూత్రకారులు నిర్మించబడిన ప్రయోగ విధులన్నియును ధర్మశాస్త్రములయందుఁ బ్రవీణతగల యాజ్ఞికులకుఁదప్పదక్కఁన సామాన్యజనులకుఁ దాసింజూచి గ్రహించుటకుఁ గఠినముగా నున్నది. మఱియు నీమంత్రముఁజెప్పి యీ క్రియఁ జేయవలయునని యెల్లరకుఁదెలియకయు, నడుమనడుమ ధర్మశాస్త్రముండుటచేఁ బ్రయోగమును వరుసగా గ్రహించుటకుఁ దెలికయున్నది, పెక్కుదేశములయందు ధర్మశాస్త్రరీతిగఁ జరుపు ఋగ్వేదులు శ్రమపడుచుండిన కష్టము యింతయని చెప్పనలవిగాదు. ఈఆశ్వలాయనప్రయోగములలో కొందఱుకొంతకాలముపఠనకుఁజదివియు కొన్ని బ్రయోగాదులయందు సందేహముగలవారై యీవిద్య దురవగాహంబనిబారంభింపకయే యున్నారు. బుద్ధిమంతులు మఱికొందరు ధర్మశాస్త్ర గ్రంథములనే మిగుల కష్టముతో చిరకాలము పఠించి అందు జ్ఞానము గలిగిన పిమ్మటఁ బ్రయోగములను దెలిసికొనుచున్నారు. బహుజనులు ఇట్లుశ్రమపడుటజూచి బ్రహ్మశ్రీ వెంపటి అమ్మన్న శాస్త్రులవారితోను బ్రః దర్భా శ్రీరామశాస్త్రిగారితోను మనవిచేయగా ప్రాచీనప్రయోగ తాళపత్త్రములు నాకుఁబంపిరి. ఆతాళపత్రములను పరిశోధించుటలో గలిగిన యాలస్యమునుగూర్చి ప్రాజ్ఞులకువిశేషమువిన్నవింపఁబనిలేదుయిందులో చేరవలసినమఱికొన్నిముఖ్యవిషయములుగలవు. వానిని ద్వితీయముద్రణమందు జేర్చెదను. గ్రంథవిస్తరభీతిచేయీప్రథమకూర్పునందు ముద్రించనైతిని. అయ్యా దీనియందెచ్చటనైన నుస్ఖాలిత్యములుండిన పక్షమందువానిని వివరముగా వ్రాసి నాకుఁబంపించిన ముందు రాబోవు రెండవకూర్పులో సవరించెదను. కాఁబట్టి బుధోత్తములనుబ్రార్థించెదను.

ఆర్యానంద ప్రస్.
మచిలీపట్టణము.

ఇట్లు,
చల్లా లక్ష్మినృసింహశాస్త్రి.

శ్రీ ర స్తు.

విషయసూచిక.

విషయసూచిక.

ఓమ్.

పరబ్రహ్మణేనమః.

ఋగ్వేదాపరప్రయోగానుక్రమణిక.

మృతికి మంచినక్షత్రములు.

జ్యోతిస్సంగ్రహే ॥ శ్లో॥ మృతతిథిషుయదాస్యాంశ్చో సమసౌమ్యార్యవారా గ్యాతిశుభఫలదాని ప్రోచ్యతేధర్మవిద్భిః । తురగభరణిపుష్యస్వాతిహస్తార్ద్రమిత్ర। శ్రవణజలసమేతాః జ్యేష్ఠమూలాస్తథైవ । భుజగమపిచపూర్వాఫల్గునీనామధేయం । సకలముడుగణానాంశస్యతే ప్రేతకార్యే॥

తా॥ అశ్విని, భరణి, ఆర్ద్ర, పుష్యమి, ఆశ్రేష, పుబ్బ, హస్త, స్వాతి. అనూరాధ, జ్యేష్ఠ, మూల, పూర్వాషాఢ, శ్రవణము, యీనక్షత్రలు ప్రేతకార్యములకుమంచివి. వారములలో సోమ, బుధ, గురువారములు ప్రశస్తములు.

ప్రాచీనఫలగ్రంథే॥ శ్లో॥ అశ్వినీభరణీచైవ ఆర్ద్రాపుష్యస్తథైవచ। ఆశ్రేషపుబ్బహస్తాశ్చ స్వాత్యనూరాధకౌతథా । జ్యేష్ఠమూలేప్రశస్తాస్స్యుః । పూర్వాషాఢాతథైవచ । శ్రవణంప్రేతకృత్యేషు సర్వదైవప్రశస్యతే । కేచిద్వదంతిభరణీం నింద్యేతిచవిచక్షణాః॥

తా॥ ప్రాచీనగ్రంథమందు భరణీనక్షత్రముమాత్రము కొందఱుదూష్యమనిచెప్పిరి మృతికిదోషనక్షత్రములు

నిర్ణయామృతే॥ శ్లో॥ రోహిణ్యాంవసుపంచకేత్రిపదభేయుగ్మాంఘ్రిభేపైతృభే నందాకామచతుర్దశీభృగుకుజార్కేష్వేషుభద్రేతిథౌ । ప్రేతశ్రాద్ధమృతీసపిండకరణత్రైపక్షికోనత్రయా । శ్చేద్వంశక్షయమాప్నువంతి కురుతేమాసద్విపక్షద్వయే॥

తా॥ రోహిణి, ధనిష్ఠ, శతతారా, పూర్వాభాద్ర, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి, కృత్తిక, మృగశీర్ష, పునర్వసు, ఉత్తర, చిత్ర. విశాఖ, ఉత్తరాషాఢ, మఖ, ఈనక్షత్రములయందును, ౧ ౨ ౬ ౭ ౧౧ ౧౨ ౧౩ ౧౪ ఈతిథులయందును శుక్ర కుజభానువారములయందును ప్రేతకర్మము మరణము సపిండీకరణ

ము త్రైపక్షికము ఊనమాసికములు మొదలుగాగల ప్రేతకార్యములు చేయకూడదు. చేసినయెడల, ౧౨ నెలలకు వంశమునకు కీడుకలుగునని తాత్పర్యము.

ద్విపాద్త్రిపాది నక్షత్రములు.

శ్లో॥ ద్విపాదేతు త్రిమాసంస్యా త్త్రిపాదేతు చతుష్టయం। తద్గృహం వర్జయేద్ధీమాన్ షణ్మాసం వసుపంచకే॥

తా॥ ద్విపాదినక్షత్రములగు మృగశీర్ష చిత్ర ధనిష్ఠ ఈనక్షత్రములందు మరణమునొందెనేని మూడుమాసములవఱకును త్రిపాదినక్షత్రములగు కృత్తిక పునర్వసు ఉత్తర విశాఖ ఉత్తరాషాఢ వీనియందునాలుగు మాసములవఱకును ధనిష్ఠ శతతారా పూభా ఉభా రేవతి ఈనక్షత్రములందు ఆఱుమాసములవఱకును మృతగృహమువిడువవలెనని తాత్పర్యము.

శ్లో॥ మృతేతుదహనేచైవ ప్రేతస్యప్రవేశనే। పుణ్యాహే త్రిపుణ్యాతిథౌ పుణ్యాతీర్థేస్థినిక్షేపే। యుగ్మాంఘ్రిభే త్రిపదభే రోహిణ్యాం పైతృభే తథా। ధనిష్ఠాపంచకేచాపి ప్రేతకార్యం నకారయేత్॥

తా॥ మృతమునందును దహనమందును నక్షత్రదోషమువలన ప్రేతయొక్క గృహము త్యాగముచేసినపిదప పునఃప్రవేశించుటయందును పైత్రిపత్నీ పుణ్యతీర్థములు సేవించుటయందును అస్థినిక్షేపణయందును ద్విపాది త్రిపాది రోహిణి మఖ ఈనక్షత్రములయందును ధనిష్ఠాపంచకమునందును ప్రేతకార్యములు నాచరింపఁదగదని తాత్పర్యము.

గ్రంథాంతరే॥ శ్లో॥ నందాభద్రాంకామభూత భౌమశుక్రార్కవాసరాః। దహనేమరణేచైవ తద్దోషం త్రిగుణంభవేత్॥

తా॥ నందతిథులును భద్రతిథులును త్రయోదశి చతుర్దశి తిథులును రవి శుక్ర కుజవాసరములును వీనియందుదహనమరణములు జరిగెనేని ఆమరణమునొందినస్థలమందు పునర్మరణమును దహనముజరిగినస్థలమునందు పునర్దహనమును మూఁడుపర్యాయములు జరుగునని తాత్పర్యము మఱియును.

శ్లో॥ తిథ్యుడుయోగే గ్రామే వారోడ్యోగే వాటికాయామ్। తిథివారోడ్యోగే గేహే మరణంపునర్భవతి॥

తా॥ పైనవ్రాసినదోషతిథులు నక్షత్రములుగూడగా మరణమునొందెనేని యాగ్రామమందు తిరుగమరణముజరుగుననియు నక్షత్రవారములుగూడెనేని యావాటికయందు తిరుగ గృహనముజరుగునని యు తిథివారనక్షత్రములు 3 ను గూడెనేని మరణముజరిగినయాగృహమువందే మరల మరణముజరుగునని యును తాత్పర్యము. ఈప్రకారముదుష్టతిథివార నక్షత్రములయందు పరామర్శ మొదలగు కార్యములను గూడజేయగూడదని పెద్దలయభిప్రాయము.

దైవజ్ఞకర్ణామృతే శ్లో॥ భరణ్యామేకమాసంతు ద్విత్రిపాదేత్రిమాసకం । వసుపంచకషణ్మాసం మృతిగేహం త్యజేత్ । ద్విపాదేచత్రయంమాసః షణ్మా సంచత్రిపాదకే॥

జ్యోతిర్నిబంధే ధనిష్ఠాపంచకమృతా వపికాలభేదమాహ॥

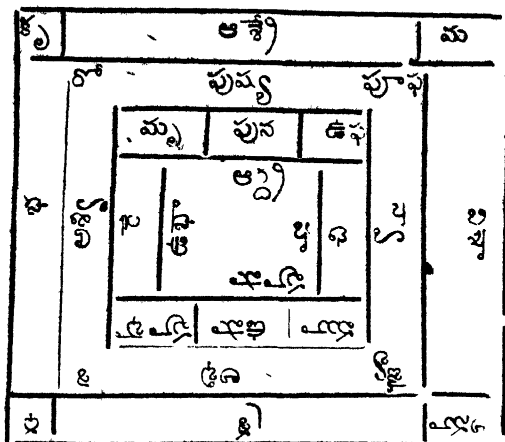
శ్లో॥ ధనిష్ఠాయాంతుషణ్మాసంహారుణేతు త్రిమాసకం । పూర్వాభాద్రాతద ర్థంచ అహిర్బుధ్నేతుమాసకం । రేవత్యాంపక్షమిత్యాహు ర్మృతిగేహవిసర్జనే॥

తా॥ ఇదివరలో ధనిష్ఠాపంచకము ౫ అయిదునక్షత్రములకునుగూడా సాధారణముగ ఆఱునెలలు విడువవలసినదని జెప్పి ఇప్పుడు దానిలో భేదమును జెప్పుచున్నది యెట్లంటే, ధనిష్ఠకు ౬ మాసములు శత భిషమునకు 3 మాసములు పూర్వాభాద్రకు ౪౫ దినములు ఉత్తరాభాద్రకొకమాసము రేవతికొకప క్షము ఈలాగున మృతిగృహమువిడువవలయునని తాత్పర్యము. కొందఱు ౫ పక్షములుమాత్రము ఆమ రణదోషగృహమువిడిచివేయు సాంప్రదాయము శిష్టాచారమని జెప్పుచున్నారు.

మృతిచక్రము.

శ్లో॥ సూర్యాధిష్ఠితతారకాదిగణయే చ్చత్వారిబాహ్యాంతరే । బాహ్యేత్రీణి పునఃపునశ్చ గణయేదీశాన్యదిక్షుక్రమాత్ ॥

తా॥ మృతిదినంబున సూర్యుఁడేనక్షత్రమునందుండునో అదిమొదలు ఈశాన్యదిక్కునుంచి చక్ర మధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, చక్రమధ్యస్థితనక్షత్రము మొదలు తూర్పువఱకు నాలుగు నక్షత్రము లును, ఆగ్నేయము మొదలు చక్రమధ్యమువఱకు ౪ నక్షత్రములును, ఈప్రకారముఆరోహణఅవరోహణ క్రమముగా వ్రాయవలయును.

శ్లో॥ మృతికాలేందునక్షత్రం యత్రతిష్ఠతితత్క్రియాత్ । అంతరంగే త్రిపక్షం స్యాత్ స్మధ్యకక్ష్యేద్విపక్షకమ్ । అంత్యేచపక్షమేకం స్యాద్బాహ్యే రేఖానదోషభాక్॥

తా॥ మృతికాలనక్షత్రము చక్రమధ్యమందుంటే అగ్నిహోత్రము ౪౫ దినములువిడువవలయును. దానికిచుట్టూవున్న ౮ గదులలో వుంటే ౧ మాసమువిడవవలయును, దానికిచుట్టూవున్న ప్రహరిలోపలయుంటే ౧౫ దినములువిడువవలయును, చక్రమునకు వెలుపలనుంటే ఆయింటివారికి దోషములేదుగాని ఆయా దిక్కులందున్నవారికిదోషము.

దైవజ్ఞ॥ కర్ణామృతముమాత్రము ఈచక్రము ప్రాగాదివామమార్గగాచూడుమని చెప్పబడినది "ఎట్లనిన"

శ్లో॥ చతురశ్రత్రయేచక్రే ప్రాగాదిరవిభాదికే । ఆరోహమవరోహంచ వామమార్గేణలేఖయేత్ ॥ ఇతికేచిత్ ॥

ప్రేతశ్రాద్ధమధ్యంబున సంభవించు విషగడియలు

జ్యోతిస్సంగ్రహే॥ శ్లో॥ స్నానేదానేజపేహోమే వైశ్వదేవేసురార్చనే। ప్రాయశ్చిత్తేతథాశ్రాద్ధే ప్రశస్తా విషనాడికాః॥

తా॥ స్నానకాలంబున, దానసమయంబున, జపసమయంబున, హోమసమయంబున, వైశ్వదేవసమయంబున, దేవతార్చనసమయంబున, ప్రాయశ్చిత్తసమయంబున, శ్రాద్ధసమయంబున, పంచాంగస్థితగడియలు దూష్యములేదని తాత్పర్యము.

౹చ౹ శ్లో౹ ఆసనే శయనే భోజ్యే మలమూత్రోత్సృజేతథా । ఉగ్రకర్మణ్యస్త్రవధేషు శస్త్రాపిష నాడికాః ॥

తా౹ ఆసన,శయన,భోజన,మలమూత్రవిసర్జన, అస్త్రప్రయోగాదులయందు కూడా ప్రశస్తములని తా౹

కర్మాచరణ ఫలమ్.

శ్లో౹ సునిర్వృత్తా క్రియా చేత్స్యాద్దాశౌచనియమైస్సహ। ప్రాప్నువంతి పితృత్వం హి ప్రయతాః కర్తృబాంధవాః ॥

తా౹ మాతాపితృలు మృతిబొందిన సమయమువందు పుత్రులు పైత్రికకర్మములను చక్కగ నియమయుతముగ నెరవేర్చరేని యతని మాతాపితృలు తత్కర్మానుకూలముగ విధింపఁబడిన పుణ్యలోకములను బొందుదురు అంతియుగాక మాతాపితృలు పితృదేవత్వము గలవారగుదురు, అట్లగుటచే వారు ఆనందమును పొందినవు పుత్రులు దీర్ఘాయుష్మంతులును తేజోవంతులును, ధనవంతులును అగునటుల నాశీర్వచనములను జేయుదురు ఆ యాశీర్వచన సామర్థ్యంబున పుత్రులు సుఖవంతులై యుందురని తాత్పర్యము.

శ్లో౹ పితౄణాంచ ప్రసాదేన కర్తుర్వంశోఽభివర్ధతే। శ్రేయాంసాంచాభివృద్ధిస్స్యాద్భూయసాముత్తరోత్తరమ్ ॥

తా౹ పితృదేవతలయొక్క యనుగ్రహముచేత పుత్రాదులయొక్క వంశమభివృద్ధిని బొందుటయేగాక గొప్పవగు శ్రేయస్సులుగూడ విశేషించి కలుగునని తా౹

శ్లో౹ పున్నామ్నో నరకాద్యస్మాత్పితరం త్రాయతే సుతః । తస్మాత్పుత్ర ఇతి ప్రోక్తస్స్వయమేవ స్వయంభువా ॥

శ్లో౹ జీవతో ర్వాక్యకరణాత్ । ప్రత్యబ్దం భూరిభోజనాత్ । గయాయాం పిండదానాచ్చ త్రిభిః పుత్రస్య పుత్రతా॥

కారుణ్య ప్రకరణమ్.

శ్లో౹ ఆదౌ పితా తథా మాతా సాపత్నీ జననీ తథా । మాతామహస్సపత్నీకా ఆత్మపత్నీ త్వనంతరమ్ । సుత భ్రాతృ పితృవ్యాశ్చ మాతులాస్సహభార్యకాః । దుహితా భగినీ చైవ దౌహిత్రో భాగినేయకః । పితృష్వసా మాతృష్వసా జామాతా భావుకస్స్నుషా । శ్వశురశ్శ్యాలకశ్చైవ శ్వశ్రూశ్చ గురురర్థివః ॥

తా॥ ముందుతల్లిదండ్రులు, పిదపసవతితల్లి, జనకతల్లిదండ్రులు, మాతామహ మాతుః పితామహ మాతుః ప్రపితామహులు, మాతా, మాతామహీమాతుః పితామహీమాతుః ప్రపితామహీలు-తనభార్య, కుమారుడు, అన్న, పినతండ్రి పెదతండ్రి, మేనమామవీరిభార్యలు, కుమార్తె, తోడబుట్టువులు, మనుమడు, మేనల్లుడు, మేనత్తలు, పినతల్లి పెదతల్లులు, అల్లుడు, తోబుట్టువులభర్తలు, కోడలు, భార్యయొక్కతండ్రి, భార్యయొక్కసోదరుడు, భార్యయొక్కతల్లిగురువు, యాచకులు వీరలుక్రమముగ కారుణ్యములోనివారలని తెలియవలయును.

ఒకనినిచిరకాలమునకుకు విద్యాబుద్ధులుచెప్పించి ఆమెననిపోయినది. అప్పుడుకర్తృత్వము, యెట్లనికొందరికితోచును. ఎట్లనగా పోషకపితుఃఅనిగాని పాలకమాతుః అనిగాని తెలియవలెను.

అక్క=జ్యేష్ఠభగిని
చెల్లెలు=కనిష్ఠభగినీ
అన్న=జ్యేష్ఠభ్రాత
అన్నకూతురు=జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రి
అన్నకొడుకు=జ్యేష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు
అప్పకూతురు=జ్యేష్ఠభగినీపుత్రి
అప్పకొడుకు=జ్యేష్ఠభగినీపుత్రుడు
అప్పమగడు=భావుకుడు
అమ్మమ్మ=మాతామహి
అల్లుడు=జామాత
కూతురు=దుహిత
కొడుకుకూతురు=పౌత్రి
చెల్లెలికూతురు=కనిష్ఠభగినీపుత్రి
చెల్లెలికొడుకు=కనిష్ఠభగినీపుత్రుడు
చెల్లెలిమగడు=భావుకుడు
పినతండ్రికొడుకు=కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు
పినతండ్రిభార్య=కనిష్ఠపితృవ్యపత్ని
పినతల్లికూతురు=కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రి

తండ్రి=పిత
తండ్రితండ్రి=పితామహుడు
తమ్ముడు=కనిష్ఠభ్రాత
తమ్మునికూతురు=కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి
తమ్మునికొడుకు=కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రుడు
తల్లిచెల్లెలు=కనిష్ఠమాతృభగినీ
తల్లియప్ప=జ్యేష్ఠమాతృభగినీ
తల్లియప్పకూతురు=జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రిక
తల్లియప్పకొడుకు=జ్యేష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు
నాయనమ్మ=పితామహి
పినతండ్రి=కనిష్ఠపితృవ్యుడు
పినతండ్రికూతురు=కనిష్ఠపితృవ్యపుత్రి
పెదతండ్రికొడుకు=జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రుడు
పెదతండ్రిభార్య=జ్యేష్ఠపితృవ్యపత్ని
భార్యసోదరుడు=శ్యాలకుడు
మగనితమ్మునికూతురు=భర్తృ
కనిష్ఠభ్రాతృపుత్రి
మనమరాలు=పుత్రికాపుత్రి

పినతల్లి కొడుకు=కనిష్ఠమాతృభగినీపుత్రుడు
పెదతండ్రి=జ్యేష్ఠపితృవ్యకః
పెదతండ్రికూతురు=జ్యేష్ఠపితృవ్యపుత్రీ
మేనత్త=పితృభగినీ
మేనత్తకూతురు=పితృభగినీపుత్రీ
మేనత్తకొడుకు=పితృభగినీపుత్రకః

కాత్యాయనః॥ శ్లో॥ సంకల్పాసనయోష్షష్ఠీ ద్వితీయావాహనే తథా । అన్నదానే చతుర్థీ స్యాచ్ఛేషాస్సంబుద్ధయస్స్మృతాః॥

పారస్కరః॥ శ్లో॥ అర్ఘ్యదానే చ సంకల్పే పిండదానే తథాక్షయే । గోత్రసంబంధనామాని తథాత్రిష్వపి వాదయేత్ ॥

తిథిసంకల్పనిర్ణయమ్.

శ్లో॥ యాం తిథిం సమనుప్రాప్య ఉదయం యాతి భాస్కరః। సా తిథిస్సకలా జ్ఞేయా స్నానదానవ్రతాదిషు ॥

తా॥ సూర్యుండే తిథి యందుదయించునో ఆతిథి స్నానదానవ్రతములు మొదలుగాగల కార్యములందు ఆతిథియే సంకల్పము చెప్పవలయును.

శ్లో॥ యస్యాం చ స్మృతికే చైవ సంగమే దంతధావనే । అభ్యంగే చోదధిస్నానే తిథిస్తాత్కాలికో భవేత్ ॥

స్వశాఖవిషయమ్.

వసిష్ఠః ॥ శ్లో॥ స్వశాఖావిధిముత్సృజ్య అన్యశాఖావిధిమాచరేత్ । అప్రమాణమృషిం కృత్వా అంధే తమసి మజ్జతి । స్వకీయకర్మ పరిత్యజ్య యదన్యత్కురుతే నరః । అజ్ఞానాదథవా లోభాత్స తేన పతితో భవేత్ । ఋక్శాఖైవ కుర్వీత స్వకీయం పరశాఖయా । ప్రమాదాద్యది కుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతి । యత్ర నాస్తి స్వశాఖోక్తం ఋక్శాఖోక్తం సమాచరేత్ । పునర్నార్హతిసంస్కార మన్యథార్హతి చేత్పునః । యజుశ్శాఖావిధానేన యది బహ్వృచకస్య చ । కృతే చాపి హి తత్కార్తా పునః కుర్యాద్యథావిధి । ఋక్శాఖావిధినా కర్మ యది స్యాదన్యశాఖినామ్। న తత్కర్మ పునః కార్య మితి యాజ్ఞవిదాం మతమ్॥

తా॥ స్వశాఖవిధినివదలి యితరశాఖావిధి నవలంబింపఁగూడదు. అట్లుచేసెనేని స్వకీయఋషిని తిరస్కరించినవాడగును. అదికారణముగ నంధతమస్సను నరకమునందు మగ్నుఁడగును. స్వకీయమగుకర్మను బ

రిత్యజించియితరముగుకర్మను అజ్ఞానముచేనైనను లోభముచేనైనను, జేసినయెడలపతితుఁడగును. ఏశాఖవాఁడాశాఖనువదిలివేసి మఱియొకశాఖచేతకర్మనాచరించెనేని మఱలనుపనయనసంస్కారమును జేసికొనఁదగును. స్వశాఖీయులు సంభవించనప్పుడు సకలకర్మలను ఋక్శాఖచేతనాచరింపవలయును. అట్లు చేసినయెడల పునస్సంస్కారమునుజేయనక్కఱలేదు యజుశ్శాఖావిధానముచేత బహ్వృచునకుఁగర్మలను జేసినయెడల మఱలస్వశాఖోక్తవిధిగా నాచరింపవలయును, అన్యశాఖీయులకు ఋక్శాఖోక్తవిధిచేత కర్మలుజరిపినయెడలమఱలఁజేయునక్కఱలేదని వసిష్ఠుఁడువచించెనని తాత్పర్యము.

మరణకాల సర్వప్రాయశ్చిత్తమ్.

బ్రాహ్మణానాం మరణసంశయే స్నాపయిత్వా। కర్తాసచేలం స్నాత్వాచమ్య। పవిత్రం ధృత్వా। పూర్వోక్తఏవం + తిథౌ అముకగోత్రస్య అముకనామధేయస్య ఇహజన్మని జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవ ద్వినికాలే బాల్యయౌవనకౌమారవార్ధకేషుజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసు మనోవాక్కాయేంద్రియవ్యాపారైః రహస్యప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చస్వయాకృతానాం ప్రకాశకృత మహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాం మహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకవ్రతాఽతిదేశికరూపాతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకిలీకరణానాం, మలినీకరణానాంఅపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరానాం అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృత మహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకవ్రతాఽతిదేశిక రూపాఽతిపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతకసమరూపాఽతి పాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకిలీకరణానాం మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం, అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, ఏవంబహూనాం, బహువిధానాం, సర్వేషాం పాపానాం, అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం, జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, అజ్ఞానతోజ్ఞాన తశ్చాత్యంతాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాంఅజ్ఞానతోజ్ఞానతశ్చచిరకాలాభ్యస్తానాం ఏవంబహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాంపాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తపరిషదుపస్థాన పూర్వకంశక్య ప్రత్యామ్నాయరూ

వేణాచరిష్యే । స్వశాఖయా సంకల్పపురస్సరం మృత్తికాస్నానం కుర్యాత్ ॥ సహస్రశిరమా...ఆపోజనయథా చనః ॥

అథపరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ సమస్త + స్వీకృత్యఅశేషే. హేపరిషన్మదీయాం దీక్షాఖ్యనామాకర్ణ్యమయా సమర్పితాం ఇమాంపరిషద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య॥ . గోత్రస్యశర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మ ప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినికాలే బాల్యయావన కౌమారవార్ధకేషు జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియ వ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచజ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ(మయా) (త్వయా) కృతానాం ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తానాం ప్రకాశకృతానాంమహాపాతకాఽతిదిష్టరూపమహాపాతకప్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకానాం ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపాఽనుపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం, మలినీకరణానాం, అపాత్రీకరణానాం, జాతిభ్రంశకరాణాం అవకీర్ణకానాం, ప్రకీర్ణకానాం, రహస్యకృతానాం, మహాపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతకాఽ దితిష్టరూపమహాపాతకప్రతాఽతిదేశికరూపాఽతిపాతకానాం, రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపాఽతిపాతకానాం, ఉపపాతకానాం, సంకలీకరణానాం మలినీకరణానాం అపాత్రీకరణానాం జాతిభ్రంశకరాణాంఅవకీర్ణకానాం ప్రకీర్ణకానాం ఏవంబహూనాంబహువిధానాం సర్వేషాంపాపానాం అజ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం అజ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం, జ్ఞానతస్సకృత్కృతానాం జ్ఞానతోఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతశ్చాఽత్యంతాఽభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చనిరంతరాభ్యస్తానాం అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తానాం బహూనాం బహువిధానాం సర్వేషాం పాపానామపనోదకం సర్వప్రాయశ్చిత్తముపదిశేతివిజ్ఞాప్య ॥ పునఃప్రణమేత్ ॥ యజమాన.....తవజన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం మధ్యేవర్తినికాలే బాల్యయావనకౌమారవార్ధకేషుజాగ్రత్స్వప్నసుషుప్త్యవస్థాసుమనోవాక్కాయ కర్మేంద్రియవ్యాపారైః రహసిప్రకాశేచ జ్ఞానతోఽజ్ఞానతశ్చ త్వయాకృతేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకచతుష్టయ వ్యతిరిక్తేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతకాఽతిదిష్టరూప మహాపాతకప్రతాఽతి దేశికరూపాఽతిపాతకేభ్యః ప్రకాశకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకలీకరణేభ్యః మలి

సీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః రహస్యకృతేభ్యో మహాపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతకాతిదిష్ట రూపమహాపాతక ప్రతాతిదేశిక రూపాతిపాతకేభ్యః రహస్యకృతమహాపాతక సమరూపానుపాతకేభ్యః ఉపపాతకేభ్యః సంకీర్ణకరణేభ్యః మలినీకరణేభ్యః అపాత్రీకరణేభ్యః జాతిభ్రంశకరేభ్యః అవకీర్ణకేభ్యః ప్రకీర్ణకేభ్యః అజ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః అజ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః జ్ఞానతస్సకృత్కృతేభ్యః జ్ఞానతోఽభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చాత్యన్తాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ నిరంతరాభ్యస్తేభ్యః అజ్ఞానతో జ్ఞానతశ్చ చిరకాలాభ్యస్తేభ్యః బహుభ్యః బహువిధేభ్యస్సర్వేభ్యః పాపేభ్యో విముక్తోభూయా విముక్తోభూయాసం॥ ఇత్యుచ్చైర్వదేత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణేభ్యో యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్ ॥ ఏవం + గుణ × జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సమస్తదోషనిర్హరణార్థం స్వర్ణధాన్యాజ్యస్నానప్రాయశ్చిత్తాన్యాచరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ వేదపారగబ్రాహ్మణమాహూయ॥

శ్లో॥ స్వర్ణంపవిత్రమతులం స్వర్ణంపాపప్రణాశనమ్ । స్వర్ణంహిశంకరాయస్మాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే ॥ బ్రాహ్మణాయసువర్ణదానందద్యాత్ ॥

శ్లో॥ ధన్యంకరోషిదాతార మిహలోకేపరత్రచ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ధాన్యదానందద్యాత్ ॥

శ్లో॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామాజ్యమాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ ఆజ్యదానందద్యాత్ ॥

శ్లో॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః । అనంతపుణ్యఫలద మతశ్శాంతి ప్రయచ్ఛమే ॥

ఇదంకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయం యథాశక్తిహిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం కామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ ఏవంగుణ + గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సకలపాపక్షయార్థం సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానంకరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే ॥ ప్రతిగ్రహీతారం బ్రాహ్మణమభ్యర్చ్య॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఉభాభ్యాంవిష్ణుపాద్యం॥ సుపాద్యం ॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపా

దాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణే నమః॥ + అయంగంధః అలంకారార్థాణి మే అక్షతాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥

శ్లో॥ గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చతుర్దశ । యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మేస్యాద తశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ ఋక్శాఖాధ్యాయినే + గోత్రాయ + బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ + గోత్రః + యజ్ఞశర్మాదాతా; ధర్మపత్నీ సమేతః ఉహం ప్రాచీనావీతీ - అస్మత్పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సర్వప్రాయశ్చిత్తగోదానం తుభ్యమహం (సవ్యా) సంప్రదదే న మమ ॥ దేవస్యత్వా + ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానాభావే యథాశక్తి హిరణ్యం దద్యాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం.. న మమ॥ అథదశదానాని కుర్యాత్॥

అథాతః పైతృమేధిక ఋక్శాఖస్య బ్రాహ్మణస్య ప్రాణోత్క్రమణకాలే ప్రాప్తే సపుత్రాదిః కర్తా గోమయేనానులిప్య॥ కుశాదిభూమావాపరిస్తీర్య॥ తేష్వదక్షిణపితరం దక్షిణశిరసం సంనిధాయ॥ అథ ఋక్శాఖ బ్రాహ్మణమాహూయ ॥ స్నాత్వా, ఆచమ్య॥ (ఉపవీతీ) ఓంభూః ఏవంగుణ + తిథౌ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృత్యేతత్క్షణపర్యంతం సంభావితసకలపాపక్షయార్థం పంచానాం వాయూనాం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధ్యర్థం ఉత్క్రాంతిసంజ్ఞక గోదానం కరిష్యే ॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం ఉభాభ్యామిదం పాద్యం ॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే । సహస్రనామ్నే పురుషాయ శాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణే నమః । శ్రీమహా + అయంగంధః అలంకారార్థాణి మే అక్షతాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ అథగోపూజాం చ కుర్యాత్ ॥

శ్లో॥ సువర్ణరోమతుల్యాని వత్సరాణి శతం దివి । ప్రాణైః కంఠగతైశ్చైవ యో గాం దద్యాత్సదక్షిణామ్॥ అత్యుత్క్రాంతే ప్రవృత్తస్య । సుఖోత్క్రమణసిద్ధయే । తుభ్యం సంప్రదదే ధేనుమిమాముత్క్రాంతిసంజ్ఞికామ్॥ గవామంగేషు + ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ......శాఖాధ్యాయినే ×. గోత్రాయ + శర్మణే బ్రాహ్మణాయ ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ × గోత్రః × నామధేయోఽహం మమ ధర్మపత్నీ సమేతః ఉహం...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్య

ర్థం ఉత్క్రాంతిసంజ్ఞక గోదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ।

ఇతిజలపూర్వకం దద్యాత్॥ దేవస్య త్వా సవితుః ప్రసవే। అశ్వినోర్బాహుభ్యాం। పూష్ణోహస్తాభ్యాం ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజా త్వా వరుణో నయతు దేవి దక్షిణే రుద్రాయగాం తేనామృతత్వమశ్యామ్। వయో దాత్రే। మయో మహ్యమస్తు ప్రతిగ్రహీత్రే। క ఇదంక స్మా అదాత్। కామః కామాయ। కామో దాతా। కామః ప్రతిగ్రహీతా। కామగ్ం సముద్రమావిశ। కామేన త్వా ప్రతిగృహ్ణామి। కామైతత్తే। ఏషా తే కామ దక్షిణా। ఉత్తానస్త్వాంగీరసః ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిగృహ్ణీయాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ ఇతిదక్షిణాం దద్యాత్॥ అనేనమయాకృతేనోత్క్రాంతిసంజ్ఞకగోదానేన దక్షిణాదానేన చ పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధిరస్త్వితి ధ్రివంతో బ్రువంతు॥ సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణ సిద్ధంస్తు॥

స్త్రీణాంతు॥ మాతుర్గోత్రాయాః + దాయ్యాః జన్మాభ్యాసాజ్జన్మప్రభృతి + ర్థం గోదానం కరిష్యే॥ ఇతి స్త్రీసంకల్పే ఊహః

అథతిలపాత్రదానప్రయోగః.

ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ + పుణ్యతిథౌ పితుర్గోత్రస్య + శర్మణః సమ సమ పాపక్షయార్థం సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం కరిష్యే॥ సవ్యం శ్లో॥ తిలాః పాపహరాః నిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః పాపం హరంతు మే క్షిప్రం మమతే శ్యా తిం ప్రయచ్ఛ మే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం తిలపాత్రదానం సదక్షిణాకం సతాంబూలం (ప్రా... తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః సుఖేన ప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం తిలపాత్రదానం తుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ) ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః పాపక్షయార్థం స్వర్ణరథానాజ్య కృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే (సవ్యం) శ్లో॥ స్వర్ణం పవిత్రమమలం స్వర్ణం పాపప్రణాశనం। స్వర్ణం హిరణ్యం శంకరం యస్మాదతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే॥

శ్లో॥ ధన్యం కరోషి దాతారమిహలోకే పరత్ర చ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివం మే స్యాద

తశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం । దేవానామాజ్య మాహారమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమత శ్శాంతింప్రయచ్ఛమే ॥ స్వర్ణధాన్యఆజ్యస్నానకృచ్ఛ్రత్రయప్రత్యామ్నాయయథాశక్తిహిరణ్యం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థంకామయమాన స్తుభ్యమహంసంప్రదదే (నమమ) అథదశదానాని॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః సమస్తపాపక్షయార్థంసుఖేనప్రాణోత్క్రమణసిద్ధ్యర్థం దశదానానికరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్లో॥ గోభూతిలహిరణ్యాజ్యవాసోధాన్యగుడానిచ। రౌప్యంలవణమిత్యాహుర్దశదానాఃప్రకీర్తితాః॥ ఇతిదశదానానికుర్యాత్ ॥ తదభావేదశదానప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యం...నమమ॥

అథ కర్ణమంత్రాః.

పూర్వోక్తఏవం=తిథౌ। పితుః। గోత్రస్యశర్మణః ప్రేతస్యశాశ్వతస్వర్గలోకావాప్త్యర్థం। నారాయణసూక్తమంత్రపఠనంకరిష్యే ॥ నానానంవేతిసూక్తస్య। నారాయణః। కశ్యపఋషిఃసోమోదేవతా। అనుష్టుప్సంజ్ఞిస్త్రిష్టుప్ జగతీఛందాంసి। దక్షిణకర్ణజపేవినియోగః॥ స్త్రీణాంవామకర్ణే॥ నానానంవాజరతీభిః కారురహమశ్వోవోళ్హేతి మంత్రాణాం । నారాయణఋషిః। సోమోదేవతా అనుష్టుప్ఛందః, జపేవినియోగః॥

నానానంవాఉనోధియోవివ్రతానిజనానాం। తక్షారిష్టంరుతంభిషగ్బ్రహ్మాసున్వంతమిచ్ఛతీంద్రాయేందోపరిస్రవ॥౧॥ జరతీభిరోషధీభిఃపర్ణేభిశ్శకునానాం। కార్మారోఅశ్మభిర్ద్యుభిర్హిరణ్యవంతమిచ్ఛతీంద్రాయేందో పరిస్రవ॥౨॥ కారురహంతతోభిషగుపలప్రక్షిణీననా నానాధియోవసూయవోనుగాఇవతస్థిమేంద్రాయేందోపరిస్రవ॥౩॥ అశ్వోవోళ్హాసుఖంరథంహసనాముపమంత్రిణః। శేపోరోమణ్వంతౌభేదావారిన్మండూకఇచ్ఛతీంద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౪॥ ౭। ౫। ౨౫॥

శర్యణావత్యాపవస్వపర్జన్య వృద్ధమృతంవదంత్సత్యముగ్రస్య।పంచ॥ కశ్యపఋషిః॥ సోమోదేవతా । పంక్తిఛందః । జపేవినియోగః॥ శర్యణావతిసోమమింద్రఃపిబతువృత్రహా । బలందధాన ఆత్మనికరిష్యన్వీర్యంమహదింద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౧॥ ఆపవస్వదిశాంపత ఆర్జీకాత్సోమమీఢ్వః । ఋతవాకేన సత్యేన శ్రద్ధయాతపసాసుత ఇంద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౨॥ పర్జన్యవృద్ధం మహిషంతం సూర్యస్యదుహితాభరత్। తంగంధర్వాః ప్రత్యగృభ్ణంతంసోమె రసమాదధు రింద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౩॥ ఋతంవదన్నృతద్యుమ్నసత్యం వదంత్సత్య కర్మన్ శ్రద్ధాం వదంత్సోమరాజ న్ధాత్రాసోమపరిష్కృత ఇంద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౪॥ సత్యముగ్రస్య బృహతస్సంస్రవంతి సంస్రవాః । సంయంతి రసినోరసాః పునానొ బ్రహ్మణాహర ఇంద్రాయేందో పరిస్రవ॥ ౫॥

౭।౫.౨౬॥ యత్ర బ్రహ్మాయత్రజ్యోతిర్యత్రరాజా యత్రానుకామంయత్రకామాయత్రానందాష్షట్॥ కశ్యపఋషిః॥ సోమోదేవతా । త్రిష్టుప్ఛందఃజపేవినియోగః । యత్రబ్రహ్మాపవమానఛందస్యాం వాచంవదన్ । గ్రావ్ణాసోమెమహీయతెసోమెనానందంజనయన్నింద్రాయేందోపరిస్రవ॥ ౧॥ యత్రజ్యోతిరజస్రంయ స్మిన్లోకే స్వర్హితం । తస్మిన్మాంధేహిపవమానామృతే లోకె అక్షిత ఇంద్రాయేందో పరిస్రవ॥ ౨॥ యత్రరాజా వైవస్వతో యత్రావరోధనందివః । యత్రామూర్యహ్వతీ రాపస్తత్రమామమృతం కృధీంద్రాయేందో పరిస్రవ॥ ౩॥ యత్రానుకామంచరణం త్రినాకె త్రిదివె దివః । లోకాయత్ర జ్యోతిష్మం తస్తత్రమామమృతం కృధీంద్రాయేందోపరిస్ర

వః ౪॥ యత్ర కామా నికామాశ్చ యత్ర బ్రధ్నస్య విష్టపం । స్వధా చ యత్ర తృప్తిశ్చ తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౫॥ యత్రానందాశ్చ మోదాశ్చ ముదః ప్రముద ఆసతే కామస్య యత్రాప్తాః కామాస్తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౬।౭।౫।౨౭॥

య ఇంద్రో ఋషిస్సప్త దిశో యత్తే రాజన్ఛృతం హవిః । కశ్యప ఋషిః । సోమో దేవతా । జగతీ ఛందః ॥ జపే వినియోగః ॥ య ఇంద్రః పవమానస్యాను ధామాన్యక్రమీత్ । తమాహుస్సుప్రజా ఇతీయస్తే సోమావిధన్మన ఇంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౧॥ ఋషే మంత్రకృతాం స్తోమైః కశ్యపోద్వర్ధయన్గిరః । సోమం నమస్య రాజానం యో జజ్ఞే వీరుధాం పతిరింద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౨॥ సప్త దిశో నానాసూర్యాస్సప్త హోతార ఋత్విజః । దేవా ఆదిత్యా యే సప్త తేభిస్సోమాభిరక్షణ ఇంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౩॥ యత్తే రాజంఛృతం హవిస్తేన సోమాభిరక్షణః । అరాతీవా మా నస్తారీన్మో చ నః కించనామమదింద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౪॥ ౭। ౫। ౨౮।

యత్ర తత్పరమం పదం విష్ణోర్లోకే మహీయతే । దేవైస్సుకృతకర్మభిస్తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౧॥ యత్ర తత్పరమావ్యయం భూతానామధిపతిః । భావభావీ చ యోగీ చ తత్ర మామమృతం కృధీంద్రాయేంద్రో పరిస్రవ ॥ ౨॥ యత్ర దేవో జగన్నాథో దక్షిణస్య మహోదధేః । బలభద్రస్సుభద్రా చ తత్ర మామమృతం కృ

ధీంద్రా యేంద్రో పరిస్రవ॥ 3॥ యత్రగంగాచయమునాచయత్రప్రాచీ సరస్వతీ।యత్రసో మేశ్వరో దేవ స్తత్రమామమృతం కృధీంద్రా యేంద్రో పరిస్రవ॥ ౪॥ ఆశ్వలాయన గృహ్యపరిశిష్టేనారాయణేతి మంత్రంద్వాదశవారం- పఠేదితి॥

శ్లో॥ నారాయణోనామనరో నరాణాంప్రసిద్ధచోరః కథితః పృథివ్యాంఅనేకజన్మార్జితపాపసంచయం హరత్యశేషంస్తుతమాత్రఏవ ॥

శ్లో॥ గోవిందేతిపరబ్రహ్మం గోవిందేతిత్రివర్ణకమ్। సకృదుచ్చారితంయేన విష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్॥ ప్రణతః క్లేశనాశాయ నమోనమః॥

అథవపనమ్

ఏవంగుణ=తిథౌ। పితుః।...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యఔర్ధ్వదైహికక్రియాధికారసిద్ధ్యర్థం। కేశావపనంకరిష్యే॥ యథాశక్తిపరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ శ్లో॥ సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవస్సముత్థితాపత్కులధూమకేతవః। అపారసంసారసముద్రసేతవఃపునంతుమాం బ్రాహ్మణపాదపాంసవః॥ ఆధివ్యాధిహరంన్నౄణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనంశ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజం॥ అశేషేహే పరిషత్ మదీయాం విజ్ఞాపనామవధార్య। మయాసమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యత్కించిద్దక్షిణాం యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య। పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యౌర్ధ్వదైహికక్రియాధికారసిద్ధ్యర్థం కేశావపనంకర్తుంమమాధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపానివివిధానిచ। కేశానాశ్రిత్య తిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం। ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పితౄణాంముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామి తీర్థేబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇత్యుక్త్వాక్షౌరంకారయేత్॥ తతస్స్నాత్వాఆచమ్య.

షణ్ణిమిత్తప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఏవంగుణతిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః ప్రేతస్యమరణకాలే। సంభావితానామూర్ధ్వోచ్ఛిష్టాఽధోచ్ఛిష్టస్నానరాహిత్య కర్ణమంత్రరాహిత్యపర్యుషితశవ

త్వఖట్వాదిమరణోత్పన్నతి ధేనుదానరాహిత్య తత్కాలదహనరాహిత్య రూపాణాం షణ్ణిమిత్తానాంపాపానాంచ జన్మప్రభృతి మృతాహదినపర్యంతం। జ్ఞాతాజ్ఞాత కామాకామ సకృదసకృత్కాయికవాచిక మానసికసాంసర్గిక స్పృష్టాస్పృష్టభుక్తాభుక్తపీతాపీతకలఘుపాతకసంకలీకరణమలినీకరణాఽపాత్రీకరణజాతిభ్రంశకరప్రకీర్ణపాతకానాంచనిరాసనద్వారాశాశ్వతబ్రహ్మలోకావాప్త్యర్థం పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తమహం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా। సమస్తసంపత్సమవాప్తిహేతవస్సముద్ధితాపత్కాలధూమకేతవః। అపారసంసారసముద్రసేతవఃపునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః।ఆధివ్యాధిహరంన్ణాంమృత్యుదారిద్ర్యనాశనంశ్రీపుష్టికీర్తిదంవందేవిప్రశ్రీపాదపంకజం। అశేషేహేపరిషత్ మదీయ్యాంవిజ్ఞాపనామవధార్య। మయాసమర్పితామిమాం పరిషద్దక్షిణాం యత్కించిద్దక్షిణాంయథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య। పితుః గోత్రస్య। శర్మణః ప్రేతస్య। ఏతత్క్షణపర్యంతంసంభావితేభ్యో పాపేభ్యోవిముక్తోభూత్వా దహనాధికార యోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వితిభవంతో బ్రువంతు। దహనాధికారసిద్ధిరస్తు॥ పరిషదుపదిష్టప్రాయశ్చిత్తమద్యస్వర్ణధాన్యాజ్యకృచ్ఛ్రాణ్యాచరిష్యే। స్వర్ణంపవిత్రమమలం స్వర్ణంపాపప్రణాశనం। స్వర్ణంహిశంకరంయస్మాదతశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే। స్వర్ణకృచ్ఛ్ర ప్రత్యామ్నాయ యథాశక్తిహిరణ్యాం తుభ్యమహంసంప్రదదేవమమ। ధన్యంకరోషిదాతారమిహలోకేపరత్రచ। తస్మాత్ప్రముచ్యతేధాన్యమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే। ధాన్యదానంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ। కామధేనోస్సముద్భూతంసర్వక్రతుషుసంస్థితందేవానామాజ్యమాహారమతశాంతింప్రయచ్ఛమే।ఆజ్యకృచ్ఛ్రప్రత్యామ్నాయయథాశక్తిహిరణ్యాంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ।షణ్ణిమిత్తప్రాయశ్చిత్తాంగగోదానంకృత్వా।

మరణకాలనందతిథిదోషప్రాయశ్చిత్తమ్.

నందతిథయః। పాడ్యమి, షష్ఠి, ఏకాదశి, ఋతుద్వయస్థితాః। ఏతద్దోషనివృత్త్యర్థంధాన్యదానంకుర్యాత్। పూర్వోక్తతిథౌ।పితుః। గోత్రస్య శర్మణఃప్రేతస్యనందతిథిమరణయోగదోషస్సమజనితతద్దోషపరిహారార్థంధాన్యదానంకరిష్యే।ఇతిసంకల్ప్య శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యపాద్యం।నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయేసహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నేపురుషాయశాశ్వతే సహస్రకో

టియుగధారిణేనమః ఇతిపాద్యప్రక్షాళ్య ॥ పాద్యంశిరసిధారయేత్ ॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్యగంధార్థాఇమేఅపః పుష్పార్థాఇమేతిలాః సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ ధన్యంకరోషిదాతారమిహాలోకేపరత్రచ। యస్మాత్ప్రీముచ్చ తేధాన్యమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ।అముకశాఖాధ్యాయినే శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ బ్రాహ్మణాయమహావిష్ణుప్రీతయే పితుఃనందతిథిమరణజనితదోషపరిహారార్థంధాన్యదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థంఇందక్షిణాం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ అనేనధాన్యదానేనపితుః + + మరణకాలనందతిథిదోషపరిహారోస్త్వితిబృవంతు॥ దోషపరిహారోస్తు॥

భద్రతిథిదోషప్రాయశ్చిత్తం.

భద్రతిథయః॥ విదియ, సప్తమి, ద్వాదశి, పక్షద్వయస్థితాః ఏతద్దోషపరిహారార్థంభూదానంకుర్యాత్ ॥ పూర్వోక్త...తిథౌ। పితుః । గోత్రస్యశర్మణఃప్రేతస్య భద్రతిథిమరణేయోదోషస్సమజనితద్దోషపరిహారార్థం భూదానంకరిష్యేఇతిసంకల్ప్య। శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్యేత్యాది బ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా॥ సర్వసస్యాశ్రయాభూమిర్వరాహేణసముద్ధృతా। భూదానేనచసద్యోమే పాపంనాశయకేశవ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయేపితుః భద్రతిథిమరణజనితదోషపరిహారార్థంభూదానంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థంఇందక్షిణాం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ అనేనభూదానేనపితుః...దోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబృవంతు। దోషపరిహారోస్తు॥

రిక్తతిథిమరణప్రాయశ్చిత్తం.

రిక్తతిథయః । చవితి, నవమి, చతుర్దశి, పక్షద్వయస్థితాః॥ ఏతద్దోషపరిహారార్థం ధాన్యదానంకుర్యాత్ । పూర్వోక్తఏవం=తిథౌపితుః, గోత్రస్య, శర్మణః, ప్రేతస్యరిక్తతిథిమరణే యోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం ధాన్యదానంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య। తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా॥ ధన్యంకరోషి=ప్రయచ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ అముకశాఖాధ్యాయినే అముకగోత్రాయ అముకనామధేయాయశ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ అముకశాఖాధ్యాయీ అముకగోత్రః అముకనామధేయోహం ।

శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యె ధాన్యదానం సంప్రదదే నమమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ। అనేనధాన్యదానేన రిక్తతిథిమరణదోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। రిక్తతిథిమరణదోష పరిహారోస్తు॥

త్రిపాద్ద్విపాన్నక్షత్రదోషప్రాయశ్చిత్త దానం.

త్రిపాద్ద్విపాన్నక్షత్రాణి॥ కృత్తికా, మృగశిర, పునర్వసు, ఉత్తరా, చిత్రా, విశాఖా, ఉత్తరాషాఢా, ధనిష్ఠా, । పూర్వాభాద్రా ఏతేపిత్రకర్మసుత్యాజ్యాః॥ ఏతన్మరణదోషపరిహారార్థం హిరణ్యదానంకుర్యాత్ పూర్వోక్త=తిథౌ। పితుః గోత్రస్య, శర్మణః, ప్రేతస్యద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణే యోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం హిరణ్యదానమహంకరిష్యే। తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా। హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే హిరణ్యదానం తుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాంతుభ్యమహంసంప్రదదేనమమ॥ అనేనహిరణ్యదానేన ద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణ దోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతుద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రమరణదోషపరిహారోస్తు॥

భానుభౌమభృగుశనివారదోషప్రాయశ్చిత్తమ్.

ఏతన్మరణే వస్త్రదానంకుర్యాత్॥ పూర్వోక్త తిథౌపితుః, గోత్రస్య, శర్మణః। ప్రేతస్యభానువారాదిమరణేయోదోషస్సమజని తద్దోషపరిహారార్థం వస్త్రదానంకరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకృత్వా। శీతవాతోష్ణసంత్రాణాంలజ్జాయాలక్షణం పరం। దేహాలంకరణంవస్త్రమతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయేత్యాది। శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే వస్త్రదానం-నమమ। ఏతద్దాన-నమమ॥ అనేనవస్త్రదానేన భానువారాదిమరణదోషపరిహారోస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు। భానువారాదిమరణదోషపరిహారోస్తు॥

ధనిష్ఠాపంచక మరణప్రాయశ్చిత్తదానమ్.

ధనిష్ఠాదిరేవత్యంతం ధనిష్ఠాపంచకమిత్యుచ్యతే। ఏతేషుపిత్రకార్యాణినకుర్యాత్॥ఏతన్మరణదోషపరిహారార్థం కాంస్యదానంకుర్యాత్॥ పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః

గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య ధనిష్ఠాపంచకమరణే యోదోషస్సముజనితద్దోషపరిహారార్థం కాంస్యదానం కరిష్యే తదంగ బ్రాహ్మణపూజాం కృత్వా । వహ్న్యాద్యఖిలాధిదేవానాం ప్రియం కాంస్యం శుభావహం అనంతపుణ్యఫలదమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే ॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే కాంస్యదానం న మమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం న మమ। అనేన కాంస్యదానేన పితుః ధనిష్ఠాపంచకమరణదోషపరిహారోస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ధనిష్ఠాపంచకమరణ దోషపరిహారోస్తు॥

ద్విత్రిపుష్కరమరణ ప్రాయశ్చిత్త దానం.

శ్లో॥ ద్వాదశ్యర్క మఘాయుక్తా విశాఖైకాదశీందునా। కుజార్ద్రాదశమీ చైవ ద్వితీయాభృగు రేవతీ। తృతీయాబుధమూలేన గురుషష్ఠీశతోడునా । సప్తమ్యుత్తరాషాఢ మందాభ్యాం సప్తయోగా స్త్రిపుష్కరాః తా॥ ఆదివారము, ద్వాదశి. మఘ కలిసినను; సోమవారము, ఏకాదశి, విశాఖ కలసినను; మంగళవారము దశమి, ఆర్ద్ర కలసినను; బుధ, తదియ, మూలకలసినను; గురు, షష్ఠి, శతభిషము కలసినను; శుక్ర, విదియ, రేవతి కలసినను; శని, సప్తమి, ఉత్తరాషాఢ, కలసినను ఈయేడును త్రిపుష్కరయోగము లనబడును. శ్లో॥ యది భద్రాతిథీనాం స్యాద్భానుభౌమశ్చనైశ్చరై స్త్రిపాదృక్షైశ్చ సంయోగో ద్వయోర్యోగో ద్విపుష్కరః॥ ౨। ౭। ౧౨ తిథులు, కృత్తిక, పునర్వసు, ఉత్తర, విశాఖ, ఉత్తరాషాఢా, నక్షత్రములు; ఆది, మంగళ, శనివారములు కూడితే ద్విపుష్కరయోగము॥ ఏతేషు ప్రేతకర్మ మప్రశస్తం। ఏతన్మరణే గోభూతిలదానాని కుర్యాత్॥ పూర్వోక్త=తిథౌ పితుః శర్మణః గోత్రస్య ప్రేతస్య ద్విత్రిపుష్కరయోగ మరణేన యోదోషస్సముజనితద్దోష నివృత్త్యర్థం గోభూతిలదానాని కరిష్యే॥ గవామంగేషు=శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ గోదానస్య॥ సర్వసస్యాశ్రయా=పాపం నాశయ కేశవ॥ భూదానస్య॥ తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః । పాపం హరతు మే షు ప్రమతశ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ తిలదానస్య అస్మై బ్రాహ్మణాయేత్యాది శ్రీమహావిష్ణుప్రీతయే గోభూతిలదానాని తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ। ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం=న మమ॥ ఏభిః గోభూ తిలవస్త్రదానైః పితుః ద్విత్రిపుష్కరయోగమరణదోష పరిహారోస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ద్విత్రిపుష్కరయోగ మరణదోష పరిహారోస్తు॥

రాజన్హవిషామాదయస్వ॥ ౭। ౬. ౧౨ హేవాహా॥ పితరం । గోత్రం । శర్మాణం ప్రేతం। స్వధాం దేవహిత్వాదహిత్వా మామనుగృహ్ణంతుభవంతః॥

ప్రేతస్నానవిధిః.

మానస్తోకేతనయేమానఆయౌమానోగోషుమానోఅశ్వేషురీరిషః। వీరాన్మా నోరుద్ర భామితోవధీర్హవిష్మంతస్సదమిత్వాహవామహే॥ ఇతిభస్మస్నానం॥ ఓంఅగ్ని ముగ్రంచరంతీ నామోషధీనాంవనేవనే। తాసాంవృషభపత్నీనాంపవిత్రంకాయశోధనం॥ తన్మేరోగాంశ్చశోకాంశ్చనుదగోమయసర్వదా ॥ ఇదిగోమయస్నానం॥ ఉదుత్యంజాత వేద సం దేవం వహంతి కేతవః। దృశే విశ్వాయ సూర్యం॥ సహస్రశీర్షా పురుషస్సహ స్రాక్షస్సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులం ॥ ఓంఅంగా దం గాల్లోమ్నోలోమ్నోజాతంపర్వణిపర్వణియత్తస్మసర్వస్మాదాత్మనస్తమిదంవిప్ర హామి తే॥ ఇతిమృత్తికాస్నానం॥ అథపంచగవ్యస్నానం॥ ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యంభర్గో దేవ స్యధీమహిధియోయోనః ప్రచోదయాత్॥ గోమూత్రం॥ గంధద్వారాందురాధర్షాం నిత్యపుష్టాంకరీషిణీం। ఈశ్వరీంసర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ ఇతి గోమయేన॥ ఆప్యాయస్వసమేతుతేవిశ్వతస్సోమవృష్ణ్యం। భవావాజస్యసంగధే॥ ఇతి క్షీరం॥ దధిక్రావ్ణో అకారిషంజిష్ణోరశ్వస్యవాజినః। సురభినో ముఖాకరత్ప్రణ ఆయూంషి తారిషత్॥ ఇతిదధి॥ ఘృతంమిమిక్షే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితోఘృతమ్వస్య ధామ। అనుష్వధమావహమాదయస్వస్వాహాకృతం వృషభవక్షిహవ్యం ॥ ఇతిఘృతం॥ దేవస్యత్వేతికుశోదకస్నానం॥ ఆపోహిష్ఠేతిశుద్ధోదకస్నానం॥

మృద్గోమయాభ్యాంశవంస్నాపయిత్వా॥ శుద్ధవస్త్రంపరిధాప్య। నలదమాలాభిరలంకృత్య। గోపిచందనభస్మాది తత్తత్స్థానేనిధాయ। పాదాంగుష్ఠవర్జంఖండవస్త్రం

పరిధాయ॥ వాహకాఆసందీంకారయేయుః॥ పరేయువాంసమిత్యస్యమంత్రస్య యమఋ
షిః। పితరోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ఆసంద్రీప్రచ్ఛాదనేవినియోగః॥ పరేయివాంసంప్ర
వతోమహీరనుబహుభ్యః పంథామనుపస్పశానం। వైవస్వతంసంగమనంజనానాం య
మంరాజానంహవిషాదువస్య॥ ౭।౬।౧౪॥ ఇత్యౌదుంబర్యామాసంద్యాముపలోకనం
కృత్వా। తతఃవాసశ్ఛిత్వా। తస్మాద్వాసోదకార్థంహస్తమాత్రం వస్త్రఖండమాదా
య। అంగిరోభిరాగహీత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః।
వాసోధారణేవినియోగః॥ అంగిరోభిరాగహియజ్ఞియేభిర్యమవైరూపైరిహమాదయ
స్వ। వివస్వతంహువేయఃపితాతేస్మిన్యజ్ఞేబర్హిష్యానిషద్య॥ ఇతిమంత్రేణపునర్గృ
హీత్వా। ఉత్తరీయకంధృత్వా। తతోవాహకాఆసంద్యాప్రేతం ప్రాక్శిరసంనిధాయ
పాదపూర్వకంగృహాన్నిష్క్రమయ్య॥ తస్యమస్తకదేశేగ్నింనిధాయ। హస్తాంగుళౌపాదాం
గుళౌచ శుక్లసూత్రేణాబధ్య। తత్సునోనవ్యంసన్యసఇత్యస్యమంత్రస్య। యమఋషిః
తత్సునోదేవతాగాయత్రీఛందః। అంగుష్ఠసూత్రబంధనేవినియోగః॥ తత్సునోనవ్యంస
న్యసఆదిత్యాయన్ముమోచతి। బంధాద్బద్ధమివాదితే॥ ౬।౪।౩౬। నూతనవస్త్రేణపా
దాంగుష్ఠవర్జమాచ్ఛాద్య। ధనిష్ఠాపంచకమృతేసతిప్రేతముఖే పంచరత్నానినిధా
య॥ సంగచ్ఛస్వేత్యస్యమంత్రస్య। యమఋషిః। పితరోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। దహ
నదేశంప్రతిగమనేవినియోగః॥ సంగచ్ఛస్వపితృభిస్సంయమేనేష్టాపూర్తేనపరమే వ్యో
మన్। హిత్వాయావద్యంపునరస్తమేహిసంగచ్ఛస్వతన్వా౩ సువర్చాః॥ ౭।౬।౧౫॥
ఇతిమంత్రేణ ఏకవస్త్రామితకృతోపవీతాః। ప్రముక్తశిరోరుహాః। జ్యేష్ఠపూర్వాఃకనిష్ఠ
పురస్సరాఃక్రమేణాగ్నిం పురతోనయేయుః। ఇతరైఃపృష్ఠతోగమనం। అమిథునా బ్రా
హ్మణానయేయుః॥

సంభారానుక్రమః.

కృష్ణాజినం। తిలాః। దర్భాః। ఆజ్యం। తండులాః। దధి। ఉదకమండులుం।

హిరణ్య శకలాన్। సమిత్ఖాఖాన్ పూర్ణపాత్రీం స్రువం। ఆజ్యస్థాలీం చాదాయ। పూర్వాభిముఖం తురీయమధ్వానం గత్వా। మధ్యే బలిదానవిధిః॥ పథిమధ్యే శవంనిధాయ ప్రేతముఖావలోకనం కుర్యాత్। అవసృజ ఇత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః॥ పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ప్రేతముఖావలోకనే వినియోగః॥ అవసృజ పునరగ్నే పితృభ్యోయస్త ఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః॥ ఆయుర్వసాన ఉపవేతు శేషస్సంగచ్ఛతాం తన్వాజాతవేదః॥ ౭।౬।౨౦। ఇతిమంత్రేణ ప్రేతముఖావలోకనంకృత్వా। శిరస్సమీపే గ్నిం నిధాయ। చతుర్దిక్ష్వయస్కేతేన రేఖాల్లిఖిత్వా॥ దర్భాన్నిధాయ। తిలోదకైః ప్రోక్ష్య। అతిద్రవసారమే యౌయాతెశ్వానావితి మంత్రద్వయస్య। యమఋషిః॥ పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥ చతుర్దిక్షు బలిప్రదానే వినియోగః॥ అతిద్రవసారమే యౌశ్వానౌ చతురక్షౌశబలౌ సాధునాపథా। అథాపితౄంత్సువిదత్రాఁ ఉపేహియమేన యేసధమాదంమదంతి॥ యౌతేశ్వానౌ యమరక్షితారౌ చతురక్షౌపథిరక్షీనృచక్షసా। తాభ్యామేనం పరిదేహిరాజం త్స్వస్తి చాస్మాఅనమీవంచధేహి॥ ౭।౬।౧౧।౧౨॥ పథిసద్భ్యో భూతేభ్య ఇమం బలిం దదామి॥ ఇతిచతుర్దిక్షుతండులాన్నిక్షిప్య। పునస్తిలానుదకాద్దత్వా॥ స్త్రీపూర్వకం సవ్యాపసవ్యం త్రిఃప్రదక్షిణం కుర్యాత్। ఇహానుమానామ్నా ఊరూజఘ్నంతఇతిమంత్రేణ ఊరూతాడనంకృత్వా అర్ధకేశశిఖాబధ్వా। సంగచ్ఛస్వేతిమంత్రేణ పునశ్చతుర్థాంశం గత్వా। మధ్యేశవంనిధాయ। శేష మర్ధకేశంబధ్వా పరిదక్షిణాది సర్వం పూర్వవత్కుర్యాత్। సర్వాన్కేశాన్బధ్వా। దహనదేశంప్రాప్య। శవమాగ్నేయశిరసంనిధాయ। పూర్వవత్సర్వంకుర్యాత్। గ్రామాద్బహిరాగ్నేయ్యాంనైరుత్యాం వాశుచౌ దేశేనిధాయ। దహనదేశే కంటకాదీన్యపున్నిధాయ। ఊర్ధ్వబాహు నాయామం। పంచారత్ని విస్తారం। ప్రత్యగ్దక్షిణాప్రవణం। ఆగ్నేయీప్రవణంవా। అధస్తాద్ద్వాదశాంగులంగర్తం ఖనిత్వా। గర్తస్యపశ్చిమభాగే ప్రేతం ప్రాక్షిరసం నిధాయ। ప్రేతస్యోపాసనాగ్నింతస్యవాయవ్యదేశేనిధా

య। కర్తాస్నాత్వాచమ్య । ఏతోన్విన్ద్రమిత్యస్య మంత్రస్య యమఋషిః। పితరో దేవతా। అనుష్టుప్ఛందః। స్మశానభూశుద్ధ్యర్థం ప్రోక్షణే వినియోగః। ఏతో న్విన్ద్రం స్తవామశుద్ధం శుద్ధేనసామ్నా శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసం శుద్ధ ఆశీర్వాన్మమత్తు॥౬। ౩౦॥ మృత్యోః పదమిత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। దహనదేశ సమ్మృజ్యనే వినియోగః॥ మృత్యోఃపదం యోపయంతో యద్రైత్తద్రాఘీయఆయుఃప్రతరందధానాఃఆప్యాయమానాః ప్రజయాధనేనశుద్ధాఃపూతాభవతయజ్ఞియాసః ౭।౬। ౨౬॥

ఉపసర్పమాతరమిత్యస్యమంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః।భూప్రార్థనేవినియోగః॥ ఉపసర్పమాతరంభూమిమేతాముమ్రువ్యచసంపృథివీం సుశేవాం । ఊర్ణ మ్రదాయువతి ర్దక్షిణావత ఏషాత్వాపాతునిర్‌ ఋతేరుపస్థాత్‌। ౭। ౬। ౨౭॥ అపేతవీతేత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః। పితరో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। శమీశాఖయా ప్రదక్షిణమాయతన ప్రోక్షణేవినియోగః॥ అపేతవీత విచసర్పతాతో ఽస్మా ఏతం పితరో లోకమక్రన్‌ అహోభిరద్భిరక్తుభిర్వ్యక్తం యమో దదాత్యవ సానమస్మై॥ ౭।౬।౧౫॥

తతో దహనదేశమధ్యే దక్షిణాపవర్గం గర్తత్రయం కృత్వా । గర్తేషు శిలాత్రయమదగుపక్రమ్య దక్షిణాపసర్గం ప్రతిష్ఠాప్య। తిలోదకం నిధాయ । మధ్యే గర్తేహిరణ్యశకలం నిధాయ । అథవాజ్యం నిధాయ। దక్షిణాపవర్గం గర్తేషు। యమాయదహనపతయే పితృభ్యస్స్వధానమః । ఇత్యుత్తరగర్తేతిలా నవకీర్య । కాలాయ దహనపతయే పితృభ్యస్స్వధానమః॥ ఇతిమధ్యగర్తే । మృత్యవే దహన పతయేపితృభ్యస్స్వధా నమః॥ ఇతిదక్షిణగర్తే। తస్మింత్సంస్కారభూతవే। దక్షిణాగ్రాన్దర్భానాస్తీర్య।చితిమాగ్నేయప్రవణాం కారయేత్‌ । యమొఇవేత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః

పితరో దేవతా త్రిష్టుప్ఛందః చితింకారణే వినియోగః ॥ ఇయమేకా న యతమానాస్తై యస్మై త్వం పృథివాంభరన్నానుపా దేవయంతిః । ఆసీదత్వంస్వముల్లోకం విదానస్వాపస్థెథ వస్తమింద వేనః ॥ ౭।౬।౧౩॥ ఇతిమంత్రేణ కర్తా చితిం బ్రాహ్మణైః కారయేత్ । తస్యాం బర్హిరాస్తీర్య । కృష్ణాజినమూర్ధ్వలోమాస్తీర్య । తిలదర్భైస్సాగ్నిచితిమప్రదక్షిణం పరిస్తీర్య । అగ్నేర్వర్మేత్యస్యమంత్రస్య యమఋషిః । పితరో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । శవబంధరజ్జుచ్ఛేదనే వినియోగః ॥ అగ్నేర్వర్మపరిగోభిర్వ్యయస్వసంప్రోర్ణుష్వపీవసా మేదసా చ । నేత్త్వాధృష్ణుర్హరసాజర్హృషాణోదధృగ్విధక్ష్యన్పర్యంఖయాతే ॥ ౭।౬।౨౧ చితేరుపరి ప్రేతమాగ్నేయశిరసం నిధాయ । వాయవ్యదేశే పాదౌ నిధాయ । ఇమానారీత్యస్యమంత్రస్య । సంకుసుకఋషిః పితరో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । పత్న్యారోహణే వినియోగః ॥ ఇమానారీరవిధవాస్సుపత్నీరాంజనేన సర్పిషా సంవిశంతు । అనశ్రవో నమీవాస్సురత్నా ఆరోహంతు జనయో యోనిమగ్రే ౭।౬।౨౨ ॥ ఇతిమంత్రేణ చితావప్యుపరిపత్నీముపవేశ్య । ఉదీర్ష్వనారీత్యస్యమంత్రస్య । సంకుసుకఋషిః । పితరో దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । పత్న్యుత్థాపనే వినియోగః ॥ ఉదీర్ష్వనార్యభిజీవలోకం గతాసుమేతముప శేష ఏహి । హస్తగ్రాభస్య దిధిషోస్తవేదం పత్యుర్జనిత్వమభిసం బభూథ ౭।౬।౨౨ ॥ ఇతిమంత్రేణ దేవరశిష్యోవా పత్నీముత్థాపయేత్ ॥ తతః కర్తా ప్రాచీనావీతీ ॥ ప్రాణానాయమ్య । ఏవంగుణ-తిథౌ పితుః । గోత్రస్య శర్మణః । ప్రేతస్యార్థ్వదైహికక్రియాధికారసిద్ధ్యర్థం । పుణ్యలోకప్రాప్త్యర్థం పైతృమేధికేనకర్మణా శవదహనంకరిష్యే ॥ ద్వాకాష్టౌ గృహీత్వా । తదంగమన్వాధానం కరిష్యే ॥ అస్మిన్నన్వాహితే గ్నావగ్నిః కామోలోకోనుమతిశ్చ ప్రధానదేవతాః వృషదాజద్రవ్యేణ చితిరిధ్మప్రేతో హవిస్సద్యోయక్ష్యే ॥ పితృదేవతాపరిగ్రహార్థం ప్రజాపతింసమిద్భ్యాం । భూర్భువస్స్వస్స్వాహేతిద్వాకాష్టావగ్నావాధాయ । ప్రజాపతయఇదం । అప్రదక్షిణంపర్యుక్ష్య । పరిసమూహ్య ॥

దర్భైస్త్రిభిరప్రదక్షిణం సమగ్నిం చితిం పరిస్తీర్య। పరిషిచ్య। ప్రోక్షణపాత్రం స్రువం। చ
మసం। ఆజ్యస్థాలీం। చైకైకశ ఆసాద్య ఏకపవిత్రేణ ప్రోక్షణీమవేక్ష్య। ఉత్తానం కృత్వా।
అద్భిః పూర్య। తిలాన్ ప్రక్షిప్య। తూష్ణీముత్పూయ తే। సోదకేవపాత్రాణ్యభ్యుక్ష్య। అపసవ్యం
పూర్ణపాత్రాసాదనం దక్షిణతః కృత్వా ఇమమగ్న ఇత్యస్య మంత్రస్య। యమఋషిః పిత
రో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। చమసపాత్రానుమంత్రణే వినియోగః॥ ఇమమగ్నే చమసం
మా విజిహ్వరః ప్రియో దేవానాముత సోమ్యానాం। ఏష యశ్చమసో దేవపానస్తస్మిన్దేవా
అమృతా మాదయంతే॥ ౭।౬।౨౦॥ తత ఆజ్యసంస్కారం కుర్యాత్॥ చమసపాత్రే దర్భ
మాజ్యపాత్రే నిధాయ। ఆజ్యపాత్రే ఆజ్యమాసిచ్య। దధి చ నిక్షిప్య। జ్వలతా తృణేన ధో
గామిన్యా దీప్య ఆజ్యే ప్రతిఫలీకృత్య। ఏకదర్భాగ్రం ఛిత్త్వా ప్రక్షాళ్య। ఆజ్యే ప్రాస్య।
తూష్ణీముత్పూయ। తేనైవ జ్వలతా త్రిః పర్యగ్నికరణం కృత్వా। తదుల్ముకమపాస్య। ఆ
జ్యకర్షన్నుదగుద్వాస్య। అంగారాన్ప్రత్యూహ్య। పవిత్రగ్రంథిం విస్రస్య। ప్రోక్ష్య। అ
గ్నౌ ప్రహరేత్। తూష్ణీం స్రువం పరిమృజ్య। సవ్యజాన్వుపసంవేశ్య। అపసవ్యేన స్రువేణాజ్య
మాదాయ॥ అగ్నయే స్వాహా। అగ్నయ ఇదం। కామాయ స్వాహా। కామాయేదం। లో
కాయ స్వాహా। లోకాయేదం। అనుమత్యై స్వాహా। అనుమతయ ఇదం। ఇత్యుపాస
నాగ్నౌ హుత్వా॥ అస్మాద్వై త్వమధిజాయథా అయం త్వదధిజాయతాం। అసౌ శర్మన్ప్రే
తాయ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహా॥ ప్రేతాయేదమితి పంచమీం ప్రేతోరసి జుహుయా
త్। ప్రేతస్య ప్రచ్ఛాదితవస్త్రం పరి…జ్య॥ కర్తా పాదాన్ప్రక్షాళ్య। హిరణ్యశకలేనాజ్యే
న సిక్త్వా॥ శిరశ్చ పృష్ఠశ్చ కరౌ చ బాహూ జంఘే చోరూ ఉదరం శిరశ్చ। రోమాణి మాం
సం రుధిరస్థి మజ్జమే తచ్ఛరీరం జలబుద్బుదోపమం॥ చక్షుశ్చ శ్రోత్రం చ మనశ్చ వాక్చ ప్రా
ణాపానౌ దేహ ఇదం శరీరం। స్వాప్రత్యంచావనులోమా విసర్గా వైతం మన్యే దశయంత్ర
ముత్సం॥ ఇతి మంత్రాభ్యాం ప్రేతస్య నవద్వారేషు హిరణ్యశకలానాజ్య బిందూన్వాపి
ధాయ। ప్రేతకళేబరే ఘృతసిక్తాంస్తండులాన్నిక్షిప్య। సదర్భం దీప్తముల్ముకం తస్యోపరి ని

తిష్య। దక్షిణాభిముఖ స్తిష్ఠన్। తతస్సవ్యహస్తేనోల్ముకమాదాయ॥ క్రవ్యాదమగ్నిమి త్యస్యమంత్రస్య। దమనఋషిః అగ్నిర్దేవతా। ఆద్యాత్రిష్టుప్। ద్వితీయాజగతీ। అగ్నిప్రదా నవినియోగః॥ క్రవ్యాదమగ్నింప్రహిణోమిదూరంయమరాజ్ఞో గచ్ఛతురిప్రవాహః। ఇహైవాయమితరో జాత వేదాదేవేభ్యో హవ్యం వహతు ప్రజానన్॥ యో అగ్నిః క్రవ్యాత్ ప్రవివేశ వో గృహమిమంపశ్యన్నితరంజాతవేదసం। తంహరామిపితృయజ్ఞాయదేవంస ఘర్మమిన్వాత్పరమేసధస్థే॥ ౭।౬।౨౧॥ ఇతిమంత్రద్వయేన ప్రేతస్యదక్షిణభుజేకించి దౌపాసనాగ్నింనిధాయ॥ ఉపవీతీ॥ ఉదుత్యంజాతవేదసందేవంవహంతికేతవః। దృశేవి శ్వాయసూర్యం॥ ఇతిమంత్రేణాదిత్యం దర్శయిత్వా। పునఃప్రాచీనావీతీ స్రువేణాజ్య మాదాయ। అగ్నయేస్వాహా। అగ్నయఇదం। కామాయస్వాహా కామాయేదం। లోకాయస్వాహా। లోకాయేదం। అనుమత్యైస్వాహా। అనుమతయఇదం। వాగ్వై దిరాసీత్స్వాహా। వాచఇదం। చిత్తమాజ్యమాసీత్స్వాహా। చిత్తాయేదం। అధీతం బర్హిరాసీత్స్వాహా। ఆధీతాయేదం। మనఉపవక్తాసీత్స్వాహా। మనసఇదం। ప్రాణోహవిరాసీత్స్వాహా। ప్రాణాయేదం। సామాధ్వర్యురాసీత్స్వాహా సామ్నఇదం। అస్మాద్వైత్వమజాయథాః। అయంత్వామధిజాయతాం। అగ్నయేవైశ్వానరాయశర్మ ణేప్రేతాయ స్వర్గాయ లోకాయస్వాహా॥ ప్రేతాయేదం॥

ధనిష్ఠా పంచకమృతి ప్రాయశ్చిత్త హోమః.

సంకల్ప్య॥ దేశకాలౌస్మృత్వా। ప్రాచీనావీతీ॥ అముకగోత్రస్య। అముకప్రే తస్య। ప్రేతత్వవిముక్త్యుత్తమలోకప్రాప్త్యర్థం। మృతాహాత్ప్రథమేహ్ని। ధనిష్ఠా పంచకమరణసూచిత వంశారిష్ట నిరాసార్థం। పంచకవిధిం కరిష్యే॥ శ్లో॥ దర్భా ణాం ప్రతిమాః కార్యాః పంచోర్ణా సూత్రవేష్టితాః। యవపిష్టేనానులిప్తా తాభి స్సహ శవందహేత్॥ గంధమాల్యాద్యైః ప్రతిమా అలంకృత్యదాహనమయే ప్రేతో పరిన్యసేత్। ప్రథమంశిరసి। ద్వితీయంనేత్రయోః। తృతీయం వామకుక్షౌ। చతుర్థం

నాభౌ। పంచమం పాదయోః। తదుపరి తాభ్యో నామమంత్రైః ఘృతాహుతీ షట్కు-
తోయోదక ధారాందత్వా॥ పంచకంతు॥ ప్రేతవాహాయస్వాహా। ప్రేతావాహాయేదం౧
ప్రేతసఖాయస్వాహా॥ ప్రేత సఖాయేదం॥ ౨॥ ప్రేతపాయస్వాహా॥ ప్రేతపాయేదం॥
౩॥ ప్రేతభూమిపాయస్వాహా। ప్రేతభూమిపాయేదం॥ ౪॥ ప్రేతహర్త్రేస్వాహా॥ ప్రేతహర్త్రే
ఇదంనమమ॥ ౫॥ యమాయసోమంసునుత యమాయజుహుతాహవిః। యమంహయ
జ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతస్స్వాహా॥ యమాయేదంనమమ ౬॥ త్ర్యంబకంయ
జామహేసుగంధింపుష్టివర్ధనం। ఉర్వారుకమివబంధ నాన్మృత్యోర్ముక్షీయమామృ
తాత్స్వాహా॥ త్ర్యంబకాయేదం॥ ౭॥ ఇతిమంత్రాభ్యాంప్రతిమాసుప్రత్యేకం ద్వేద్వేఆ
హుతిర్జుహుయాత్॥ వహవపాం జాతవేదపితృభ్యోయత్రైతాన్వేత్థనిహితాన్ పరాకే
మేదసఃకుల్యాఉపతాం క్షరంతుసత్యాఏతాఆశిషస్సంతుకామైస్స్వాహా॥ జాతవేదసఇ
దం॥ యాంజనాఃప్రతినందంతితాం ధేనుమివాయతీం। సంవత్సరస్యయాపత్నీ తానోఅస్తుసు
మంగలీరియంవధూస్వాహా॥ యాంజనాయేదం తతోవిధినాప్రేతందహేత్॥

త్రిపాదత్రిపుష్కర మరణప్రాయశ్చిత్తహోమః.

ప్రతిమాత్రయంకృత్వా॥ ప్రథమంశిరసి। ద్వితీయంహృదయే। తృతీయంనాభౌ॥
ప్రేతవాహాయస్వాహా॥ ప్రేతవాహాయేదం॥ ప్రేతసఖాయస్వాహా। ప్రేతసఖాయేదం। ప్రే
తపాయస్వాహా ప్రేతపాయేదం। యమాయసోమం-అస్మాత్త్వమధిజాతోసిత్వదయం
జాయతాంపునఃఅగ్నయేవైశ్వానరాయస్వర్గాయలోకాయస్వాహా॥ అగ్నయేవైశ్వా
నరాయేదం॥ తతోవిధినాదహేత్॥

ద్విపాద్ద్విపుష్కర మరణప్రాయశ్చిత్తహోమః.

ప్రతిమాద్వయంకృత్వా॥ ప్రథమంహృదయే। ద్వితీయంనాభౌ॥ ప్రేతవాహాయ
స్వాహా॥ ప్రేతవాహాయేదంనమమ॥ ప్రేసఖాయస్వాహా॥ ప్రేతసఖాయేదంనమమ। య
మాయసోమం-స్వాహా। యమాయేదం॥ త్ర్యంబకం-స్వాహా॥ త్ర్యంబకాయేదం॥ ఇతిద్వా
భ్యాం ప్రతిమాసుప్రత్యేకం ద్వేద్వేఆహుతీర్జుహుయాత్॥ తతోవిధినాదహేత్॥

పృషదాజ్యప్లవదర్భహోమాః.

తతఃభూమౌస్థితౌపాసనాగ్నిం చితౌనిధాయ। ప్రేతస్యపశ్చిమభాగేప్రాఙ్ముఖం స్థిత్వా। ప్రణవాంతేనపృషదాజ్య సిక్తకుశాన్జుహుయాత్ ॥ దహ్యమానంప్రేతమను మంత్రయేత్ ॥ ప్రేహిప్రేహీతిపంచానాం తృతీయావర్జం చతుష్కర్చస్యసూక్తస్య॥ యమఋషిః॥ ఆద్యయోఃపితరౌదేవతే। అంత్యయోశ్శ్వానౌదేవతే। త్రిష్టుప్ఛందః ప్రేతానుమంత్రణేవినియోగః॥ ప్రేహి ప్రేహిపథిభిఃపూర్వ్యేభిర్యత్రానఃపూర్వేపితరః పరేయుః॥ ఉభారాజానాస్వధయామదంతాయమంపశ్యాసివరుణంచదేవమ్॥ సంగచ్ఛస్వపితృభిస్సంయమేనేష్టాపూర్తేనపరమేవ్యోమన్। హిత్వాయావద్యం పునరస్తమేహిసంగచ్ఛస్వతన్వాసువర్చాః॥ అతిద్రవసారమేయౌశ్వానౌ చతురక్షౌశబలౌ సాధునాపథా। అథాపితౄన్త్సువిదత్రాఁ ఉపేహియమేనయేసధమాదంమదంతి॥ యౌతేశ్వానౌయమరక్షితారౌచతురక్షౌపథిరక్షీనృచక్షసా। తాభ్యామేనంపరిదేహి రాజన్త్స్వస్తిచాస్మాఅనమీవంచధేహి॥౭।౬।౧౫।౧౬॥ మైనమగ్నే ఇతిషణ్ణాం మంత్రాణాం। దమనఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। తృతీయాజగతీ॥ ప్రేతానుమంత్రణేవినియోగః॥ మైనమగ్నేవిదహోమాభిశోచోమాస్యత్వచంచిక్షిపోమాశరీరం। యదాశృతంకృణవోజాతవేదోథేమేనంప్రహిణుతాత్పితృభ్యః॥ శృతంయదా కరసిజాతవేదోథేమేనంపరిదత్తాత్పితృభ్యః॥ యదాగచ్ఛాత్యసునీతిమేతామథాదేవానాంవశనీర్భవాతి॥ సూర్యంచక్షుర్గచ్ఛతువాతమాత్మాద్యాంచగచ్ఛపృథివీం చధర్మణా। అపోవాగచ్ఛయదితతేహితమోషధీషుప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ అజోభాగస్తపసాతంతపస్వతంతేశోచిస్తపతుతంతేఅర్చిః। యాస్తేశివాస్తన్వో జాతవేదస్తా

భీర్వహైనంసుకృతాముల్లోకమోం। అవసృజపునరగ్నే పితృభ్యో యస్తఆహుతశ్చరతి స్వధాభిః। ఆయుర్వసానఉపవేతుశేషస్సంగచ్ఛతాం తన్వాజాతవేదోం॥ యత్తేకృష్ణశ్శకునఆతుతోదపిపీలస్సర్పఉతవాశ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదంకృణోతుసోమశ్చయోబ్రాహ్మణాంఆవివేశోం॥ ౭। ౬। ౨౦॥ పూషాత్వేత శ్చ్యావయత్వితిచతసృణాం మంత్రాణాం యమఋషిః। పూషాదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ద్వితీయాజగతీ। ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ పూషాత్వేతశ్చ్యావయతు ప్రవిద్వానష్టపశుర్భువనస్య గోపాః। సత్వైతేభ్యః పరిదదత్పితృభ్యోఽగ్నిర్దేవేభ్యస్సువిదత్రియేభ్యోం॥ ఆయుర్విశ్వాయుః పరిపాసతిత్వా పూషాత్వా పాతుప్రపథే పురస్తాత్। యత్రాసతేసుకృతోయత్రతేయయుస్తత్రత్వా దేవస్సవితాదధాతోం॥ పూషేమాఆశాఅను వేద సర్వాస్సోఅస్మాం అభయతమేన నేషత్। స్వస్తిదా ఆఘృణిస్సర్వవీరోఽప్రయుచ్ఛన్పురఏతు ప్రజానన్నోం॥ ప్రపథేపథామజనిష్ట పూషా ప్రపథే దివః ప్రపథే పృథివ్యాః। ఉభేఅభిప్రియతమే సధస్థే ఆచపరాచరతి ప్రజానన్నోం॥ ౭। ౬। ౨౩। ౨౪॥

ఉపసర్పమాతరమితి చతసృణాంమంత్రాణాం। సంకుసుకఋషిః। పృథివీదేవతా। ఆద్యాత్రిష్టుప్ఛందః। ద్వితీయాప్రస్తారపంక్తిః। తృతీయాత్రిష్టుప్। చతుర్థీజగతీ। ప్రేతానుమంత్రణేవినియోగః॥

ఉపసర్పమాతరంభూమిమేతాముర్వ్యచసంపృథివీం సుశేవాం। ఊర్ణమ్రదా యువతిర్దక్షిణావతఏషాత్వాపాతునిరృతేరుపస్థాదోం ॥౧॥ ఉచ్ఛ్వంచస్వపృథివీ మానిబాధథాః సూపాయనాస్మైభవ సూపవంచనా। మాతాపుత్రం యథాసిచాభ్యేనంభూమఊర్ణుహ్యోం॥ ౨॥ ఉచ్ఛ్వంచమానాపృథివీ సుతిష్ఠతు సహస్రంమితఉపహిశ్రి

యంతాం। తే గృహాసో ఘృతశ్చుతో భవంతు విశ్వాహాస్మై శరణాః సంత్వత్రోం ॥౩॥ ఉ
త్తే స్తభ్నామి పృథివీం త్వత్పరీ మం లోగం నిదధన్మో అహం రిషం। ఏతాం స్థూణాం పితరో
ధారయంతు తే ఽత్రా యమః సాదనా తే మినోత్వోం॥౪॥౭।౬।౨౭।౨౮॥

పరేయువాంస మితి చతసృణాం మంత్రాణాం। యమ ఋషిః। పితరో దేవతాః।
త్రిష్టుప్ఛందః। ఆద్యా జగతీ। ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ పరేయువాంసం ప్రవతో మ
హీరను బహుభ్యః పంథామనుపస్పశానం। వైవస్వతం సంగమనం జనానాం యమం రా
జానం హవిషా దువస్యోం ॥౧॥ యమో నో గాతుం ప్రథమో వివేద నైషా గవ్యూతిరప భ
ర్తవా ఉ। యత్రా నః పూర్వే పితరః పరేయురేనా జజ్ఞానాః పథ్యా అను స్వాఓం ॥౨॥
మాతలీ కవ్యైర్యమో అంగిరోభిర్బృహస్పతిర్ఋక్వభిర్వావృధానః। యాంశ్చ దేవా వా
వృధుర్యే చ దేవాంత్స్వాహాన్యే స్వధయాన్యే మదంత్యోం ॥౩॥ ఇమం యమ ప్రస్తర
మా హి సీదాంగిరోభిః పితృభిః సంవిదానః। ఆ త్వా మంత్రాః కవిశస్తా వహంత్వేనా రా
జన్హవిషా మాదయస్వోం ॥౪॥౭।౬।౧౪॥ సోమ ఏకేభ్య ఇతి పంచానాం మంత్రాణాం। య
మ ఋషిః। భావవృత్తో దేవతా అనుష్టుప్ఛందః। ప్రేతానుమంత్రణే వినియోగః॥ సో
మ ఏకేభ్యః పవతే ఘృతమేక ఉపాసతే। యేభ్యో మధు ప్రధావతి తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛ
తాదోం॥౧॥ తపసా యే అనాధృష్యాస్తపసా యే స్వర్యయుః। తపో యే చక్రిరే మహస్తాం
శ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోం ॥౨॥ యే యుధ్యంతే ప్రధనేషు శూరాసో యే తనూత్యజః। యే
వా సహస్రదక్షిణాస్తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోం ॥౩॥ యే చిత్పూర్వ ఋతసాప ఋతా
వాన ఋతావృధః। పితౄంతపస్వతో యమ తాంశ్చిదేవాపి గచ్ఛతాదోం ॥౪॥ సహస్రణీ

థాః కవయోయే గోపాయంతిసూర్యంఋషీంతప స్వతోయమతపోజాం అపిగచ్ఛతా దోం ॥౧౦।౧౫౪।౫॥ ఉరూణసావితిమంత్రద్వయస్య । యమఋషిఃపితరోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। ప్రేతానుమంత్రణేవినియోగః॥ ఉరూణసా వసుతృపాఉదుంబలౌయమస్య దూతౌచరతో జనాంఅనుతావస్మభ్యం దృశయే సూర్యాయపున ర్దాతామసుమద్యేహ భద్రమోం॥ ౧॥ యమాయసోమంసునుతయమాయ జుహుతాహవిః। యమంహయ జ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతోఅరంకృతఓం॥ ౧౦।౧౪।౧౩॥ ఇత్యేకోనత్రింశన్మంత్రైఃకరాగ్రపత్ర్యైచమాజ్యసిక్తదర్భాగ్రైస్తతస్త్యరసినిక్షిపన్మంత్రయేత్ ॥ ఉత్తరపరిషేచనం।ముఖేస్రువం।ఆజ్యస్థాలీముదరేచమసంనాభౌ।ఊరుమధ్యేప్రోక్షణీం।కర్తాఉదకుంభందక్షిణభుజేనిధాయ। పృష్ఠతోఽనవేక్షమాణః। కనిష్ఠపురస్సరముదకుంభంఛిద్రోదకధారాభిస్సించన్ అగ్నింత్రిరప్రదక్షిణంపరివ్రజన్॥ వాతాస్తేవాంతుపధిపుణ్యగంధా మనస్సుఖాగాత్రసుఖానులోమాః। త్వచస్సుఖామాంససుఖాస్తిసౌఖ్యంవహంతు త్వామరుతస్సుకృతాంయత్రలోకాః। ఇమాఆపోమధుమత్యోస్మింల్లోకా ఉపదుహ్యతామక్షీయ్యమాణాస్స్వధానమః॥ ఇతిప్రథమం॥ పునశ్చ॥ వాతాస్తేవాంతు–యత్రలోకాః। ఇమాఆపోమధుమత్యోంతరిక్షంతే లోకాఉపదుహ్యం తామక్షీయ్యమాణా స్స్వధానమః॥ ఇతిద్వితీయం॥పునః॥ వాతాస్తేవాంతు–యత్రలోకాః ఇమాఆపోమధుమత్యోంతరిక్షం స్వర్గేలోకఉపదుహ్యం తామక్షీయ్యమాస్స్వధానమః। ఇతితృతీయః॥ వాతాంతసర్వాన్పిండాంశ్చాభిమంత్రయేత్ ॥ ప్రేతస్యపుంసఃశిరోభాగే। స్త్రియాఃపాదతలే॥బాహ్మణద్వయే నదర్భతోరణంధారయిత్వా । దర్భతోరణాంలవిత్రేణలూత్వా । ఉదకుంభంపృష్ఠతోవిసృజ్య। కనిష్ఠపురస్సరందక్షిణాభిముఖాగచ్ఛేయుః। పృష్ఠతోఽనవేక్షమాణాః। ఇమేజీవాఇత్యస్యమంత్రస్య సంకుశుకఋషిః। మృత్యుర్దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః। సర్వప్రాణిధారణార్థంజపేవినియోగః॥ఇమేజీవావిమృతైరావవృత్రిన్నభూద్భద్రాదే వహూతిర్నోఅద్య। ప్రాంచోఅగామనృతయేహసాయ ద్రాఘీయఆయుః ప్రతరం

దధానాః॥ ౭।౬।౨౬॥ ఇతిపర్వేజపిత్వా॥ ఇమంజీవేభ్య ఇత్యస్యమంత్రస్య । సంకుసుక ఋషిః। మృత్యుర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। పర్వతారోహణేవినియోగః॥ ఇమంజీవేభ్యః పరిధిం దధామిమైషాంనుగాదపరోఅర్థమేతం। శతంజీవంతుశరదః పురూచీరంతర్మృత్యుందధతాంపర్వతేన॥ ౭।౬।౨౬॥ ఉపవీతీ॥సూర్యంచక్షురిత్యస్యమంత్రస్య। దమనఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। సూర్యావలోకనేవినియోగః॥ సూర్యంచక్షుర్గచ్ఛతువాతమాత్మాద్యాంచగచ్ఛపృథివీంచధర్మణా। అపోవాగచ్ఛయదితత్రతేహితమోషధీషుప్రతితిష్ఠా శరీరైః॥ ౭।౬।౨౮॥ కనిష్ఠపురస్సరంజలంగచ్ఛేయుః॥ శాద్వలదేశేస్థిత్వా। ప్రేతస్యదహనవార్తాంవిప్రేభ్యఃకృత్వా॥ రోదనంకృత్వా।పుత్రాదయస్సర్వేస్నాత్వా। ఆచమ్య। శ్వేతశిలామాదాయ।విధిప్రకారేణ మృత్తికాస్నానవాసోదకతిలోదకపిండప్రదానానికుర్యాత్॥ యదిసవితర్యస్తంగతే।గృహంప్రవిశ్య।పరేద్యుఃప్రాతరేవకుర్యాత్॥ఇతిదహనప్రయోగస్సమాప్తః॥

అథశిలాప్రతిష్ఠా.

పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః।గోత్రస్య। శర్మణః।ప్రేతస్య।మాతుః(గోత్రాయాః। దాయాయాః।ప్రేతాయాః,)భోగశరీరశుద్ధ్యర్థం।శిలాప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే।పరిమద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥సమస్తసంపదిత్యాది।యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య।పితుః।గోత్రస్య।శర్మణః। ప్రేతస్య।భోగశరీరశుద్ధ్యర్థం।శిలాప్రతిష్ఠాపనంకర్తుమధికారసంపదస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ శిలాప్రతిష్ఠాపనం కర్తుమధికారసంపదస్తు॥శిలాంప్రక్షాళ్య।దర్భైరావేష్ట్య।పలాశపత్రేపుటనిక్షిప్య॥ ఆయాహిప్రేతసోమ్యాగంభీరైఃపథిభిఃపూర్వ్యైః॥ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ ఇతిమంత్రేణశిలాయాం ప్రేతమావాహ్య॥ షోడశోపచారపూజాంకృత్వా। తండులాన్నివేద్య। పూజాంసమాప్య। శిలాప్రతిష్ఠాపనకాలేగోదానదశదానానిచకుర్యాత్॥

నిత్యకర్మ.

పూర్వోక్త-తిథౌ।పితుః గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతాపోపశమనార్థం। శిలాస్నానంకరిష్యే। కేశవాదిచతుర్వింశతినామభిః పంచవారంశిలాస్నానమితికేచిత్। కృష్ణపక్షేసంకర్షణాది ద్వాదశనామభిః। శుక్లపక్షే కేశవాదిద్వాదశనామభిరిత్యపరే। యథాచారం కర్తవ్యం। శిలాంసంస్నాప్య పునస్నానకల్పం కుర్యాత్।

మృత్తికాస్నానాని.

పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః।గోత్రస్య।శర్మణః।ప్రేతస్య। దహనజనితతాపోపశమనార్థం। మృత్తికాస్నానానికరిష్యే।పరిమద్దక్షిణాంగృహీత్వా।సమ స్తసంపదిత్యాదిపఠిత్వాదహనజనితతాపోపశమనార్థం।మృత్తికాస్నానానికర్తుమధికారసంపదస్త్వితి। భవ తోబ్రువంతు।అధికారసంపదస్తు।నదీతీరేమృత్తికామాదాయ। ఓంబళిత్థాపర్వతానాంఖిద్రంబిభర్షి పృథివి। ప్రయాభూమింప్రవత్వతిమహ్నాజినోషిమహిని।ఇతిభూమింప్రార్థ్య।ఓంమానోవిమిత్వవిదాయస్మై ఖామాంఖనామివః।ద్విపచ్చతుష్పదస్మాకం సర్వమస్తనాతురం। ఇతిభూమింఖనిత్వా। ఓం స్యోనాపృథివి భవాన్యక్షరానివేశనీ। యచ్ఛానశర్మసప్రథాః। ఇతిమృదంగృహీత్వా। పాత్రేనిధాయ। గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య। మృదంశుకోదకేన ప్రోక్ష్య। దిక్షువికీర్య। ఓంసహస్రశీర్షాపురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్। సభూమింవిశ్వతోవృత్వాత్యతిష్ఠద్దశాంగులం। ఇతిశిరసి। ఓంఅక్షీభ్యాంతేనాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాంచుబుకాదధి। యక్ష్మం శీర్షణ్యంమస్తిష్కాజ్జిహ్వాయావి వృహామితే। ఇతిముఖే। ఓం అంగాదంగాల్లోమ్నో లోమ్నోజాతంపర్వణిపర్వణి। యక్ష్మంసర్వస్మాదాత్మనస్తమిదంవివృహామితే। ఇతిసర్వాంగేషువిలిప్య। ఉదుత్యం జాతవేదసం దేవం వహంతికేతవః దృశేవిశ్వాయసూర్యం। ఇతి సూర్యాయదర్శయిత్వా। అత్రసహస్రశీర్షేతి

ఉత్తిష్ఠేత్యమితి మంత్రద్వయ ముత్తమాంగతీర్థేత్యుత్తర్వ్య మితి కేషాం చిదభిమతం। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। ప్రథమ పాసి తర్పయ్య ప్రేతతాపోపశమనార్థం। ప్రథమమృత్తికా స్నానం కరిష్యే। ఇతి వ్రతీయ్య పూర్వావత్। ఏవంపంచ స్నానాని కుర్యాత్। పూర్వోక్త తిథౌ పితరం। గోత్రం శర్మాణం। ప్రేతమితి పుంసః (మాతరం। గోత్రాం। దాయాం ప్రేతామితి స్త్రియః) ఉద్దిశ్య మయా కృతైః మృత్తికా స్నానైః పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః ప్రేతాయాః) దాహజనిత తాపోపశమ మస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। దహనజనిత తాపోపశమన మస్తు। ప్రేతతృప్తిరస్తు। ప్రేతాప్యాయనమస్తు। ఇతి ప్రేతశిలా శిరస్యుదకధారాం పాతయేత్।

అథ వాసోదకాని.

పూర్వోక్త తిథౌ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। కర్తవ్య దహనజనితపిపాసాశమనార్థం వాసోదక ప్రదానాని కరిష్యే। తాలే అనుజ్ఞార్థం। యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా। సమస్తసంపదిత్యాదిపఠిత్వా। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహ్ని దహనజనితపిపాసాశమనార్థం। వాసోదక ప్రదానానికర్తుమధికారసంపదస్త్వితి। భవంతో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ। ఇతి పుంసః। మాత్రే గోత్రాయై। దాయ్యై। ప్రేతాయై। ఇతి స్త్రియః। ప్రథమేహ్ని। ద్వితీయేహ్నితత్వాద్యూహయిత్వా। దహనజనితపిపాసా శమనార్థమేతద్వాసోదకము పతిష్ఠత్వితి త్రిర్వాసః పీడయిత్వా। ఏవం పంచ వారం దద్యాత్। పునస్సంకల్ప్య। పితరమిత్యాది భవంతో బ్రువంతు। ప్రేతపిపాసాశమనమస్తు। ప్రేతాప్యాయనమస్తు। ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి ప్రేతశిలాయాం ర్పయేత్।

తిలోదక ప్రదానాని.

పూర్వోక్త తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। దహనజనితతృష్ణోపశమనార్థం। తిలోదక ప్రదానాని కరిష్యే। తాలె అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే। సమస్తసంపదిత్యాది-స్వీకృత్య పితుః। గోత్రస్య। శర్మ

ణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతృష్ణోపశమనార్థం। తిలోదకప్రదానాని కర్తుమధికారసం
పదస్త్వితి। భవన్తో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ
మాత్రే। గోత్రాయై। దాయై ప్రేతాయై) దహనజనితతృష్ణోపశమనార్థమేతత్తిలో
దక ముపతిష్ఠతు। ఇత్యంజలిత్రయందద్యాత్॥ ప్రథమేహన్యేకం। ద్వితీయేత్రీణితృతీయే
పంచ। చతుర్థేసప్త। పంచమేనవ। షష్ఠేఏకాదశ। సప్తమేత్రయోదశ। అష్టమే పం
చదశ। నవమే సప్తదశ। దశమేఏకోనవింశతిః। అహత్యశతాంజలయః। దశాహావధ్యే
దాతవ్యాః॥ ఏవంగుణ-తిథౌ। పితరమిత్యాద్యుద్దిశ్య। మయాకృతేన। మరణదినాదారభ్య
ప్రథమేహని। కర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థం। తిలోదకప్రదానేన। పితుః।గో
త్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। దహనజనితతృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవన్తో బ్రువంతు। ద
హనజనితతృష్ణోపశమనమస్తు। ప్రేతాప్యాయనమస్తు। ప్రేతతృప్తిరస్తు॥

అథపిండప్రదానమ్.

గోమయేనవర్తులమండలంకృత్వా। సంకల్ప్య। ఏవంగుణ-తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శ
ర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। కర్తవ్య। దహనజనితక్షుదుపశ
మనార్థంతిలోదకపిండప్రదానంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాంద్గృహీత్వా। సమస్తసంపదిత్యా
దిపఠిత్వా యథోక్తదక్షిణామివ స్వీకృత్య। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్యమరణ
దినాదారభ్య। ప్రథమేహనికర్తవ్య। దహనజనితక్షు దుపశమనార్థం। తిలోదక పిండ
ప్రదానం కర్తుమధికారసంపదస్త్వితి। భవన్తో బ్రువంతు। అధికారసంపదస్తు। పిండా
ర్థమేతద్దర్భాసన ముపతిష్ఠతు ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ దధిమధుఘృతప్లుతకృసరమా
దాయపిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ (మాత్రే। గోత్రాయై। దాయై। ప్రేతా
యై) మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। దహనజనితక్షుదుపశమనార్థమేష పిండఉప
తిష్ఠతు। పిండస్యోపర్యేత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ పూర్వోక్త-తిథౌ। పితరం। గోత్రం।
శర్మాణం। ప్రేతముద్దిశ్య మయాకృతేన। మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహనికర్తవ్య।
దహనజనితక్షుదుపశమనార్థం। తిలోదకపిండప్రదానేన। పితుః।గోత్రస్య।శర్మణః।ప్రేత
స్య మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। దహనజనితప్రేతక్షు దుపశమనమస్త్వితి। భ
వన్తో బ్రువంతు। ప్రేతక్షుదుపశమనమస్తు॥ సర్వం॥ ప్రేతరూపశిలాందేవ్యానముద్ధ్యా

నాదిని వేదనాంతంకృత్వా శేషమన్నం నివేద్య।మంత్రపుష్పాంతంకృత్వా। ప్రాచీనావీతి
తదన్నంమండలేనిక్షిప్య ॥ తదుభయపార్శ్వయోః శరీపుటనిక్షిప్య । తయోరుదకం
తిలాంశ్చనిక్షిప్య। దర్భాన్గృహీత్వా।ఉద్ధాయ। శ్లో॥ నారాయణనమస్తేస్తు శంఖచక్ర
గదాధర। అక్షయ్యంపిండదానేన ప్రేతతృప్తికరోభవ ॥ పితః। గోత్ర। శర్మన్। ప్రేత
అత్రస్నాహి। అత్రపిబ। అత్రిభుంక్ష్వ। గృధ్రివాయసముఖేన ప్రేతభుజ్యతాం। దర్భా
న్నిరస్య అపఉపస్పృశ్య। సశేషమన్నిరస్య దితద్గృహీత్వా జలేనిక్షిప్య । మండలంప
శోధ్య। తతాచ్ఛాదనంకృత్వా । పచనపాత్రంప్రక్షాళ్య । స్నాత్వా । గృహంగత్వా
మృతస్థలేదీపందర్శయిత్వా॥ అత్రోర్ధ్వభాగేజలకుంభ ప్రతిష్ఠాపనంకుర్యాత్ ॥యథా

మృతస్థలేజలకుంభ ప్రతిష్ఠాపనమ్.

ఆచమ్య పవిత్రంధృత్వా। పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేత
స్యామరణదినాదారభ్య x దాని అతిపన్న ప్రథమోఽహాని కర్తవ్య ప్రేతాప్యాయనార్థ
ముత్క్రాంతిదేశే। ఉదకుంభప్రతిష్ఠాంకర్తుమధికారసంపద స్త్వితిభవంతో బ్రువంతు।అ
ధికారసంపదస్తు। ఉదకుంభప్రతిష్ఠాపనకాలె గోదానం కరిష్యే।తదంగదశదానాని క
త్వా॥ ఆయాహిప్రేతసౌమ్యాగంభీరైః పథిభిఃపూర్వ్యైః। ప్రజామస్మభ్యం దధ
యించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ। పితరం।గోత్రం। శర్మాణం । ప్రేతమావాహయి
ష్యే । ఆవాహన ముపతిష్ఠతు। ఇత్యుదకుంభె తిలసహితముదకం ప్రతిష్ఠాప్య ।
త్క్రాంతిదేశె యథాసంభవమోతుధీః ప్రతిష్ఠాపయేత్ ॥

అస్థిసంచయనప్రయోగః.

శ్లో॥ చతుర్థేనవమేచైవ షష్ఠేహన్యష్టమేహ్ని వా।అస్థిసంచయనం కుర్యాద్వర్ణా
నామానుపూర్వశః ॥ తతఃశ్మశానదేశంగత్వా॥ (ఋగ్వేదులకుసంచయనహోమములేదు అస్థినష్టప్రాయశ్చిత్తహోమము మాత్రముగలదు) కర్తాస్నాత్వాచమ్యపూర్వో-
తిథౌ।పితుఃగోత్రస్య।శర్మణః।ప్రేతస్య।మరణదినాదారభ్య।తృతీయోఽహన్యస్థిసం
యనంకరిష్యే। ఆదౌ కాకగృధ్రిశ్వానసృగాల। శూద్రాదిసామస్థిస్పర్శ-దోషని వ
త్యర్థం। యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే। పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా। సమస్తసంప

త్యాది।యథోక్తదక్షిణామివస్వశక్త్యా।పూర్వోక్తదోషనివృత్త్యర్థమముకమనుగృహ్ణంతు భవంతః।ఇతిపద్యేదేత్।అత్రబ్రాహ్మణాయహిరణ్యాదానందత్వా।పూర్వోక్తదోషపరిహారోస్తు।అస్థిసంచయనాధికారసిద్ధిరస్తు। తదంగకృచ్ఛ్రత్రయమాచరిష్యే। ఇతికృచ్ఛ్రత్రయంకృత్వా।తదంగగోదానంకరిష్యే।ఇతిబ్రాహ్మణపూజాపూర్వకంగోదానంకృత్వా।తదంగదశదానానిచకుర్యాత్। అగ్నిదక్షిణమాయతనంత్రిఃపరివ్రజ।క్షీరసంమిశ్రైరుదకైశ్శమీశాఖయా। సహత్రిఃప్రోక్ష్య। శీతికేశీతికావతీత్యస్యమంత్రస్య। దమనఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। అనుష్టుప్ఛందః। ఆయతనప్రోక్షణేవినియోగః॥ శీతికేశీతికావతి హ్లాదికే హ్లాదికావతి। మండూక్యా-సుసంగమ ఇమం స్వ౽గ్నిం హర్షయ ఇతిమంత్రేణ పూర్వోక్తవిధినాప్రోక్షేత్। అనంతరమద్భిరుదకంబైస్తమగ్నింశమయిత్వా।నీలలోహితసూత్రాభ్యాంహస్తాంగుష్ఠయోర్బ్భ్రహతీఫలేఆబధ్య। సవ్యపాదస్యాధోశ్మానంనిధాయ।సలక్షణేకుంభేహిరణ్యంనిధాయ।దర్భాన్।తిలాన్।నిధాయ।ఇదంతయేకం ఇత్యనవేక్షమాణః। పృష్ఠతశ్శిరోస్థీన్యాదాయ। నిశ్శబ్దంకుంభేనిదధ్యాత్।పర ఊత్రపకం॥ ఇతిదంతాస్థీని। తృతీయేనజ్యోతిషాసంవిశస్వ॥ ఇతిపార్శ్వాస్థీని సంవేశనస్తన్వా౽శ్చారురేధి। ఇత్యూర్వస్థీని। ప్రియోదేవానాంపరమేజసితే॥ ఇతిపాదాస్థీని। ౮।౧॥౧౮ తతఃతత్రకించిత్కించిదస్థీన్యాదాయ। కుంభేనిక్షిప్య। తస్మిన్కుంభేపంచరత్నానిచనిక్షిప్య। భుజేనిధాయ। ఉత్తరాభిముఖో భూత్వా।సవ్యదేశేగర్తంఖనిత్వా। గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య। తతోపసర్పేతిమంత్రేణకుంభంనిదధ్యాత్। ఉపసర్పమాతరమిత్యస్యమంత్రస్య। సంకుశకఋషిః। పృథివీదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః।అస్థికుంభనిక్షేపణేవినియోగః॥ ఉపసర్పమాతరంభూమిమేతామురువ్యచసంపృథివీంసుశేవాం। ఊర్ణమ్రదాయువతిదక్షిణావతఏషాత్వాపాతునిరృతేరుపస్థాత్॥ ఇతిమంత్రేణాస్థికుంభం గర్తేనిక్షిప్య॥ ఉచ్ఛ్వంచస్వేత్యస్యమంత్రస్య। సంకుశకఋషిః।పృథివీదేవతా।ప్రస్తారపంక్తిఛందః

పాంసునిక్షేపణేవినియోగః॥ ఉచ్ఛ్వంచస్వపృథివీమానిబాధథాః సూపాయనాస్మైభ
వసూపవంచనా। మాతాపుత్రంయథాసిచాభ్యేనంభూమ ఊర్ణుహి॥ ఇతిమంత్రేణపాం
సుభిః పూరయేత్। ఉత్తేస్తభ్నామీత్యస్యమంత్రస్య। సంకుసుకఋషిః పృథివీదేవతా।
జగతీచ్ఛందః॥ కపాలేనఘటవక్త్రపిధానేవినియోగః॥ ఉత్తేస్తభ్నామిపృథివీంత్వత్పరీమం
లోగందధన్మోఅహంరిషం। ఏతాంస్థూణాంపితరోధారయంతుతేత్రాయమస్సాదనా
తేమినోతు॥ ఇతిమంత్రేణఘటవక్త్రంకపాలేనపిదధ్యాత్। ఉచ్ఛ్వంచమానేత్యస్యమం
త్రస్య। సంకుసుకఋషిః। పృథివీదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। పృథివీప్రార్థనేవినియోగః॥
ఉచ్ఛ్వంచమానాపృథివీసుతిష్ఠతుసహస్రంమితఉపహిశ్రయంతాం। తేగృహాసోఘృత
శ్చుతోభవంతు విశ్వాహాస్మైశరణాస్సంత్వత్ర॥ ఇతిభూమింప్రార్థయేత్॥ తతఃపృష్ఠతో
నవేక్షమాణః॥ పునర్గృహానదేశంగత్వా। సర్వాణ్యస్థీనిభస్మసాపాకంజలేనిక్షిపేత్। స్మ
శానముదకేనప్లావయిత్వా। అయశ్శకలేనస్మశానేపురుషాకారంలిఖిత్వా॥ ప్రాణా
యామ్య॥

స్మశానవేదికారాధనమ్.

పూర్వోక్త-తిథౌ॥ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। ఇతిపుంసః॥ మాతుః॥ గో
త్రాయాః॥ దాయ్యాః॥ ప్రేతాయా ఇతిస్త్రియాః॥ ప్రేతతృప్త్యర్థంస్మశానవేద్యారాధ
నంకరిష్యే॥ తిస్రశ్శిలాస్సంగృహ్య। కేశవాదినామభిస్సంస్నాప్య। వేదిమధ్యేప్రేతశి
లాంసంస్థాప్య। తదుత్తరతస్స్మశానవాసినేరుద్రాయ। ఏకశిలాంసంస్థాప్య। తద్దక్షిణతః। ప్రే
తసఖాయ యమాయ। ఏకశిలాంసంస్థాప్య అత్రపిత్రుక్తప్రకారేణ షోడశోపచారైర
భ్యర్చ్య॥ తిలైరభ్యర్చ్య। మధ్యే। ప్రేతరాజాయకంటకోచ్ఛిష్టనివారణార్థమిమౌపా
దుకేఉపతిష్ఠేతాం। తదుత్తరతః। స్మశానవాసినేరుద్రాయకంటకోచ్ఛిష్టనివారణార్థ
మిమౌపాదుకేఉపతిష్ఠేతాం॥ తద్దక్షిణతః॥ ప్రేతసఖాయయమాయకంటకోచ్ఛిష్ట-ఉ
పతిష్ఠేతాం॥ ఇతిపాదుకానిదత్వా॥ మధ్యే। ప్రేతరాజాయవస్త్రోపనివారణార్థమి

దంతే ఛత్రముపతిష్ఠతు । స్మశానవివాసినేరుద్రాయ=ఉపతిష్ఠతు । ప్రేతసఖాయయమాయ=ఉపతిష్ఠతు । ఇతిఛత్రందత్వా। ప్రేతరాజాయవాయునిర్హరణార్థమిదంతే ధ్వజపతాకముపతిష్ఠతు। స్మశానవాసినే రుద్రాయ=ఉపతిష్ఠతు।ప్రేతసఖాయయమాయ ఉపతిష్ఠతు॥ ప్రేతరుద్రాయయమానామగ్రే దర్భతృణాని దత్వాతిలోదకం నిషిచ్య। మధ్యశిలాగ్రే ప్రేతరాజాయక్షుదుపశమనార్థమేషపిండ ఉపతిష్ఠతు॥తదుత్తరతః॥ స్మశానవాసినేరుద్రాయ=ఉపతిష్ఠతు । తద్దక్షిణతః । ప్రేతసఖాయ యమాయ=ఉపతిష్ఠతు॥పిండానా ముపర్యేతత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు । లాజాన్పరితోవికీర్య । కించిద్గృహీత్వా॥ వేదేర్దక్షిణ పూర్వదేశే । స్మశానవాసిభ్యః ,ప్రేతభూతేభ్య ఇమం బలిందదామి। ఇతిలాజముష్టిం విసృజేత్॥ ఉత్తరపూర్వదేశే। స్మశానవాసిభ్యో యమదూతేభ్య ఇమం బలిందదామి॥ ఉత్తర పశ్చిమదేశే । స్మశానవాసినే శ్యామాయేమం బలిందదామి। దక్షిణపశ్చిమదేశేబలాయేమం బలిందదామిః తృష్ణోపశమనార్థమే తత్తిలోదకముపతిష్ఠత్వితి। చతుర్థీతు తిలాన్వికీర్య ॥ తత్రకలశ ద్వయేనోదకంనిక్షిప్య। ప్రేతరుద్రియమాః । అత్రస్నాహీత్యుదకం । అత్రపిబతేక్షీరం॥ ఇతినిధాయ । సంకల్ప్యపూర్వోక్త=తిధౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః । ప్రేతస్య (మాతుఃగోత్రాయాః। దాయ్యాః ప్రేతాయాః) తృప్త్యర్థం। ప్రేతరుద్రియమానుద్దిశ్య। మయాకృతేన స్మశానవేదికారాధనేన। పితుః।గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః । గోత్రియాః । దాయ్యాః ప్రేతాయాః)ప్రేతతృప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ ఇతితిలోదకం భూమావిసృజేత్॥ ఇత్యస్థిసంచయనవిధిః॥

అథాస్థిజలనిక్షేపణమ్.

తతోస్థికుంభం కర్తాసవ్యాం సెనిధాయ। జలాశయంగత్వా। తత్రాస్థికుంభం నిధాయ। స్నాత్వా। ఆచమ్య। సంకల్పంకుర్యాత్ పూర్వోక్త=తిధౌ॥ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుఃగోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) । స్వర్గలోకావాప్త్యర్థం గంగాంభస్యస్థి నిక్షేపణంకరిష్యే। బ్రాహ్మణైర్మృత్తికాస్నానానికారయిత్వా। అస్థిషు మృత్తికాస్నానఫలందత్వా। ఆప్యాయస్వేతిక్షీరం। దధిక్రావ్ణ ఇతిదధి। ఘృతం మిమిక్షే। ఇతిఘృతం। గాయత్ర్యాగోమూత్రం । గంధద్వారామితి గోమయం।

ఆపోహిష్ఠేతి శుద్ధోదకైశ్చ సంస్నాప్య। కేశవ + నమః గోదాన దశదానాని కృత్వా। మృదాత్రీణి శరావాణికృత్వా। తేష్వస్థీనినిక్షిప్య। మృదాపిధాయ। ఏకంగృహీత్వా నాభిదఘ్నజలేస్థిత్వా॥ శ్లో॥ యావదస్థి మనుష్యాణాం గంగాతోయేషుతిష్ఠతి। తావద్వర్షసహస్రాణిస్వర్గలోకేమహీయతే॥ పృథివీంగచ్ఛాంతరిక్షం గచ్ఛదివంగచ్ఛ దిశోగచ్ఛ సువర్గచ్ఛసువర్గచ్ఛ దిశోగచ్ఛదివం గచ్ఛాంతరిక్షంగచ్ఛ పృథివీంగచ్ఛాపోవాగచ్ఛ యదితత్రతే హితమోషధీషుప్రతితిష్ఠాశరీరైః॥ ఇతిపృష్ఠతోగంగాయాంనిక్షిప్య। స్నాత్వాఆచమ్య। విప్రపరికారేణకూర్చప్రతిష్ఠాపనమృత్తికాస్నానానికుర్యాత్॥ అంతర్దశాహేచేద్హిరణ్యశ్రాద్ధంకుర్యాత్॥ నోచేద్బహిర్దశాహేకృత్వాతీర్థశ్రాద్ధంకుర్యాత్॥

అథనగ్నప్రచ్ఛాద నశ్రాద్ధప్రయోగః.

యథాశక్తి ద్రవ్యాణిసంపాద్య। ప్రాణానాయమ్య। పూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) నగ్నత్వాంధత్వ మూకత్వ - కాణత్వ బధిరత్వ పైశాచిక బాధానివృత్త్యర్థం। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టమశ్రాద్ధంకరిష్యే। పవిత్రప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా। పునఃప్రాణానాయమ్య। దేశకాలౌసంకీర్త్య। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య(మాతుఃగోత్రాయాః। దాయాయాః ప్రేతాయాః)మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహని। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టమశ్రాద్ధం।ఏకోద్దిష్టవిధానేన। ఆమద్రవ్యేణ। ఆమపిండేన।సద్యః కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టమశ్రాద్ధే। ప్రేతార్థే। క్షణఃఉపతిష్ఠతు ఇతిక్షణందత్వా। గోమయేనవర్తులమండలంకృత్వా। పాద్యస్థానఏతద్దర్భాసన ముపతిష్ఠతు। ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టమశ్రాద్ధే। ప్రేతార్థే। ఇదం తేస్వాగతముపతిష్ఠతు। ఇదం తేపాద్యముపతిష్ఠతు। పాదాన్ప్రక్షాళ్య। స్వయంపాదాన్ప్రక్షాళ్యాచమ్య। బ్రాహ్మణముదఙ్ముఖముపవేశ్య। స్వయందక్షిణాభిముఖముపవిశ్య। ఓం ఓం ఓం అద్యపూర్వోక్త-తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య।శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) మరణదినాదారభ్య। ప్రథమేహనికర్తవ్య। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టమశ్రాద్ధే। భవద

నుజ్ఞయా। పరిక్రాంత ప్రేతశ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ అపహతాఽసురారక్షాంసి పిశాచా యే క్ష యంతి పృథివీమను। అస్మాత్తే గచ్ఛంతు యత్రాస్య గతం మనః॥ ఇతి పుంసః॥ యత్రాస్యా గతం మన ఇతి స్త్రియాః। కించిన్మంత్రంతికామాదాయ। ఉదీరతామవర ఉత్పర ఉన్మధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యః। అసుం య ఈయాదవృక ఋతజ్ఞస్స నోఽవతు ప్రేతో హవే॥ ఇతి పుంసః॥ ఉదీరతామవరోత్పరో న్మధ్యమా ప్రేతా సోమ్యా। అసుం య ఈయాదవృకా ఋతజ్ఞా సా నోఽవతు ప్రేతా హవే॥ ఇతి స్త్రియః। మండలం కృత్వా। ఓం భూర్భువస్వః — ప్రచోదయాత్॥ ద్రవ్యాణి ప్రోక్ష్య శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా సర్వావస్థాం గతోఽపి వా। యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షం స బాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ శ్రాద్ధార్థం సంపాదితా। అమీ పదార్థాః। దేశతః। కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి। భవంతో బ్రువంతు। శ్రాద్ధయోగ్యా భవంతు॥ శ్రాద్ధకాలే గయాం ధ్యాత్వా ధ్యాత్వా దేవం జనార్దనం। వస్వాదీంశ్చ పితౄన్ ధ్యాత్వా తతశ్శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే ప్రవర్తయ॥ పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య (మాతుః గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) ఇదం తే ఆసనముపతిష్ఠతు। పితుః (మాతుః॥) నగ్నప్రచ్ఛాదనే కోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధే క్షణః క్రియతాం॥ ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవాన్ ప్రాప్నువాని। ఉత్తానం ప్రోక్ష్య। తిలాన్వికీర్య అర్ఘ్యపాత్రే ఉదకమాపూర్య। శన్నో దేవీ సింధుద్వీప ఆపో గాయత్రీ॥ అర్ఘ్యాభిమంత్రణే వినియోగః॥ శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే శంయోరభిస్రవంతు నః॥ ఇత్యభిమంత్ర్య। తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్న ప్రేత ఏహి పితరం। గోత్రం। శర్మాణం ప్రేతం (మాతరం గోత్రాం। దాయాం। ప్రేతాం) ఇమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహి నః। తిలాన్ క్షిప్త్వా। అర్ఘ్యపాత్రం సంపన్నం। సుసంపన్నం। ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః। హస్తోదకం దత్వా। పితః గోత్రశర్మన్। ప్రేత (మాతః గోత్రే। దాయి। ప్రేతే) ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతాయస్థానమసి। తతశ్శుద్ధోదకం॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతోఽసి పరమాం గతిమ్। మనసా వాయురూపేణ కుశే త్వాం యోజయామ్యహమ్॥ ఇత్యర్చనం కృత్వా। గంధద్వారాం — శ్రియం॥ గంధార్థా ఇమా ఆపః। ఆయనే తే — ఇమే పుష్పార్థా ఇమే తిలాః॥ యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః। తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయంతః। పితః। గోత్ర శర్మన్। ప్రేత (మాతః। గోత్రే। దాయి। ప్రేతే) అంతః ప్రావరణా

ధనంపవిత్రార్థం యథాశక్తి స్వర్ణాభరణాంగుళ్యాభరణకటిసూత్రాదికందత్వా। ప్రేతో
పభుక్తానియానిద్రవ్యాణి తానిదత్వా। దర్భాస్తిలాంశ్చదత్వా। అపసవ్యేనసంపూర్ణమి
త్యుక్త్వా మండలంకుర్యాత్। తతః బ్రాహ్మణస్యపురతః సంవత్సరకృత్యంతం యథాత్మ
ప్రీత్యభవతితథా। అథవాయథాశక్తి। అనుపదాధానేన పాత్రేనిధాయ। పూర్వోక్తతిథౌ॥
పితుః గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య(మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః)
నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధే ప్రేతాహుతిహోష్యే। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మ
ణే। ప్రేతాయ (మాత్రే। గోత్రాయై। దాయ్యై। ప్రేతాయై) యమాయచస్వాహా॥ బ్రా
హ్మణహస్తేతండులాన్నిక్షిప్య। యమాయరాజ్ఞ ఇదం। శేషమన్నం కరణపాత్రాద్బ్రాహ్మణా
న్నపాత్రేనిధాయ। ఉదుస్త్య్యాత్రతామాదికంపర్వాన్నిధాయ। పితృశ్రాద్ధేపాణిహోమం
నాస్తి। గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య। హస్తోదకందత్వా। పృథివీతేపాత్రంద్యౌర పిధానం
బ్రాహ్మణస్యాముఖేజుహోమి। బ్రాహ్మణస్యత్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షిత
మసిమాస్యక్షేష్ఠాఅముత్రాముష్మిన్లోక ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే। త్రేధానిదధేపదం। స
మూఢమస్యపాంసురే। శ్రీవిష్ణో అన్నంరక్ష। పితః। గోత్ర। శర్మన్। ప్రేత (మాతః।
గోత్రే। దాయి। ప్రేతే। ఏతత్తే అన్నసపరికరం। దత్తం। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే।
ప్రేతాయ (మాత్రే। గోత్రాయై। దాయ్యై। ప్రేతాయై। ఇదమామంసపరికరం సతిలా
పిధానోదకుంభంసదక్షిణాకం। సతాంబూలం। ప్రేతతృప్త్యర్థ ముపతిష్ఠతు॥ పూర్వో
క్తతిథౌ। పితరంగోత్రం। శర్మాణం। ప్రేతం (మాతరం। గోత్రాం। దాయీం। ప్రేతాం)
ఉద్దిశ్యమయాకృతేన। నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధేన। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః
ప్రేతస్య (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః) అంధత్వమూకత్వ కా
ణత్వ। బధిరత్వ। పైశాచికబాధానివృత్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। పైశాచికబాధా
నివృత్తిరస్తు। ప్రాణాయామ్య। పూర్వోక్తతిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య
(మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః), మరణదినాదారభ్య। ప్రథమమాస
కర్తవ్యనగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టామశ్రాద్ధేయుతింగదక్షిణాప్రదానంకరిష్యే॥ కాలేనుష్ఠా
నంయథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకృత్వా॥ గోమయేనమండలంకృత్వా। ఏతద్దర్భాసనము ప
తిష్ఠతు। ఏతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు। ప్రేతాహుతిశేషమాజ్యమిశ్రితండులం ముష్టిమా

త్రమాదాయ। పిత్రే గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ (మాత్రే గోత్రాయై। దాయై ప్రేతాయై) నగ్నప్రచ్ఛాదనైకోద్దిష్టశ్రాద్ధే ఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు। పిండోపర్యుత్తిలోదక ముపతిష్ఠతు। పూర్వోక్త=తిథౌ। పితరంగోత్రం। శర్మాణం। ప్రేతం। మాతరం గోత్రాం। దాయాం ప్రేతాం। ఉద్దిశ్యమయాకృతేః। నగ్నప్రచ్ఛాద నైకోద్దిష్టశ్రాద్ధామపిండప్రదానేన। పితుః గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః। అంధత్వమూకత్వకాణత్వ బధిరత్వపైశాచికబాధా నివృత్తిరస్త్వితి। భవంతో బ్రువంతు। పైశాచికబాధానివృత్తిరస్తు। దత్తంశ్రాద్ధమభిరమ్యతామితి కర్తావదేత్ ॥ అభిరమతాస్మః। ఇతిప్రతివచనం। అత్రప్రేతతృప్త్యర్థం-భూదానందద్యాత్ ॥ పిండమాదాయ। జలేనిక్షిప్యస్నాత్వా। ఆచమ్య।

నవశ్రాద్ధప్రయోగః.

దేశకాలౌసంకీర్త్య। ఏవంగుణ—తిథౌ। సర్వ నగ్నశ్రాద్ధవత్। నగ్నప్రచ్ఛాద నైకోద్దిష్టశ్రాద్ధఇతిస్థానేనవాహ్నికైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధఇతిసంకల్పః ॥ ఏకాదశమొ త్రిసప్తమెయనుక్రమమును బట్టితొమ్మిదవరోజువఱకుయివ్వవలయును. పదునొకండవరోజునాహ్నికములేదు. సాపిండ్యమునకు పూర్వముచేయుశ్రాద్ధములలో నావాహనస్వధాకారబ్దములులేవు. ఒకదినముచేయుకున్న అతిపన్నమని చెప్పవలయును. ౧-౩-౫-౭-౯

అథ దశాహప్రయోగః.

కర్తా ॥ స్నాత్వా । ఆచమ్య । శిలాద్వయమామలకచూర్ణం। తిలపిష్టం। గంధపుష్పాక్షతహరిద్రాచూర్ణ తండులాన్యాదాయ । నదీతీరంగత్వా నిత్యవన్మృత్తికాస్నానికృత్వా। నిత్యకర్మస్థలేశిలాంభాండంచనిక్షిప్య। కర్తతప్పనితరజ్ఞాతులు క్షౌరవిధిగా క్షౌరమునచేసుకొని పిమ్మటకర్తపదిదినములవఱకు చేసినతిలోదకముల ప్రకారము ముత్తమునువిడువవలెను. విధిప్రకారముచొప్పున పిమ్మటకూర్పప్రతిష్ఠచేసి ధర్మోదకములుయిప్పించవలయు. భార్యయున్నచో పిదప గోదానదశదానాదుల చేయించి క్షౌరమున కనుజ్ఞయివ్వవలయును.

జ్ఞాతిసంకల్పః.

ఆచమ్య । ప్రాణానాయమ్య । యజమానస్యపితుః గోత్రస్య ।శర్మణః ప్రే

తస్య మరణదినాదారభ్యదశ మేహాని జ్ఞాతిభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనం (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ అనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిదక్షిణాంగృహీత్వా। శ్లో॥ సమస్తసంపన్న...పదం॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశ మేహాని జ్ఞాతభిస్సహ అశుచిపరిహారార్థం శరీరశుద్ధ్యర్థం కేశవపనంకారయితుంఅధికారసంప...బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ వపనాధకారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రియాణిదద్యాత్॥ (నివీతీ) ఏకంకుశంశిరసిధృత్వా॥ శ్లో॥ మేరుమందరతుల్యాని పాపాని వివిధానిచ। కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహం। ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవా పిత్ర్యాణాంముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామితిరేబ్రాహ్మణసన్నిధౌ। కర్తావినాసర్వే జ్ఞాతయశ్చక్షౌరంకారయిత్వా॥ కేశశ్మశ్రులోమనఖానివాపయిత్వా॥ స్నాత్వాఽచమ్య దశాహాదినంబునజ్ఞాతులుకనిష్ఠపూర్వకముగా క్షౌరముచు జేయించుకొనవలయును. జ్ఞాతులలో వయస్సుచేత మృతునికంటె చిన్నవాండ్రైన మృతపితృకులుమాత్రముక్షౌరమునుచేయించుకొనవలయును. పిమ్మటజ్ఞాతులు ప్రేతతృప్తికొఱకుతిలోదకములు నియ్యవలయును (జ్ఞాతయః ప్రేతతృప్త్యర్థం తిలోదకాంజలీన్దద్యుః॥)

అథజ్ఞాతయః॥ ఆచమ్య...పవిత్రంధృత్వాఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశ మేహాని, అతిపన్నప్రథమేహాని, ద్వితీయేహాని, తృతీయేహాని చతుర్థేహాని, పంచమేహాని, షష్ఠేహాని సప్తమేహాని, అష్టమేహాని, నవమేహాని, కర్తవ్యయజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థంతిలోదక ప్రదానానికరిష్యే॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థం యథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ సమస్తసంప...కృత్యా॥ యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశ మేహాని అతిపన్నప్రథమేహాని......నవమేహానికర్తవ్యయజమానస్యపితుః ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థం తిలోదకప్రదానాధికార సిద్ధిరస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు॥ తిలో...సిద్ధిరస్తు॥ ప్రాచీనావీతీ త్రైస్సహోదకమంజలినా గృహీత్వా॥ యజమానస్యపిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే (సవ్యంజాన్వాచ్య॥) ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య దశ మేహానికర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతతృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ విధిప్రకారేణతిలోదకాంజలీన్దద్యుః(ధారాదత్తం)పూర్వోక్త +

పితరం + గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్యత్వయాకృతైః మరణదినాదారభ్యదశమే హనిఅతిపన్నప్రథమేహని...నవమేహనికర్తవ్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనార్థ మేతత్తిలోదకప్రదానైః యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యదహనజనిత తృష్ణోపశమనమస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ (తిలోదకంత్యజేత్) దహనజనితతృష్ణోపశమనమస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

ధర్మోదకప్రదానమ్.

పూర్వోక్త...తిథౌపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యస్వగ్రామవాసిభిః అన్యగ్రామవాసిభిః ఇష్టైఃశిష్టైఃబంధుభిస్సహాయేత ధర్మోదకందీయతామితిప్రార్థయేత్॥ తేపిదాస్యామఃఇతివదేయుః ధర్మోదకకాలేకూర్చప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే॥ కూర్చప్రతిష్ఠాపనకాలే అనుజ్ఞార్థంయథాశక్తిప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥ సమస్తసంప...కృత్వా॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యకూర్చప్రతిష్ఠాపనంకర్తుం అధికారసంప...బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ కూర్చంప్రతిష్ఠాప్య॥ అధికృచ్ఛ్రత్రయాణి బ్రాహ్మణాయదద్యాత్ ॥ ఆయాహిప్రేత...శతశారదంచ॥ పితరం...గోత్రం...శర్మాణంప్రేతంకూర్చేప్రేతమావాహ్య॥

అథధర్మోదకబ్రాహ్మణాఃస్నాత్వా, ఆచమ్య ॥ ఏవం...తిథౌ (పా...తీ) యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థంధర్మోదకప్రదానంకరిష్యే ఇతిసంకల్ప్య॥ తేదక్షిణాభిముఖాః [ప్రా...తీ] యజమానస్యపిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణేప్రేతాయ మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతతాపోపశమనార్థం ప్రేతాప్యాయనార్థం ఏతద్ధర్మోదకముపతిష్ఠతు॥ ఏవంత్రిః॥ ధారాదత్తం॥ అద్యపూర్వోక్త...తిథౌయజమానస్యపితరం...గోత్రం...శర్మాణంప్రేతముద్దిశ్య [మయా][త్వయా] కృతేనమరణదినాదారభ్యదశమేహని కర్తవ్యదహనజనితప్రేతాప్యాయనార్థం ధర్మోదకప్రదానేన యజమానస్యపితుః...గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య దశమేహనికర్తవ్యదహనజనిత ప్రేతాప్యాయనమస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు॥ ప్రేతాప్యాయనమస్తు॥ ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥

అథశిలాత్రయవేదికారాధనమ్॥ వేదికాంకృత్వా॥ తన్మధ్యే ప్రేతపాషాణం స్థాపయిత్వా॥ తస్యోత్తరతః దక్షిణతశ్చ పాషాణద్వయం స్థాపయిత్వా॥ ఉత్తరతో రుద్రం దక్షిణతో యమమావాహ్య॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహని వేదికాయాం ప్రేతశిలపూజాంకరిష్యే॥ శిలార్చనం కుర్యాత్॥ తండులాని వేద్య॥ అత్ర గోదానంకుర్యాత్॥

(తతః) ఓషధీస్తంభ ప్రతిష్ఠాపనంకరిష్యే। యత్రాత్వామృష్టినశ్చస్య షధేపృథివ్యాఅధి। ప్రవస్త్రముదుద్ధృందంతుస్త్రియాయశనాబ్రహ్మానస్త్వస్సేన॥ ఇతిపృథివ్యా మోషధస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య॥ శివంభవంతు శేషాణాం జాయంతాంతాం స్థిరజీవినః॥ ఇతిపఠిత్వా॥

ప్రేతభార్యాకంఠసూత్రాది విసర్జనమ్.

మృతేహానిదశమేహనివా। రాత్రౌకంఠసూత్రంకర్ణపత్రాణివిసృజేత్॥ తా॥ మృతదినమునగాని దశమదినమునగాని కంఠసూత్రమును కర్ణపత్రములనుదీసి వేయవలెననుట. పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యదశమేహనికర్తవ్యతయా సూత్రవిసర్జనంకరిష్యే॥ సూత్రవిసర్జనకాలేవిధిప్రకారేణగోదానంకుర్యాత్॥ సూత్రాదివిసర్జనం కుర్యాత్ నారాయణ॥

తతః ప్రేతపత్నీవపనసంకల్పః॥ పూర్వోక్త...తిథౌ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య అక్షయపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యదశమేహనిమాతుః అశుచిపరిహారార్థం వపనంకారయిష్యే॥ అథవపనాధికారయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థం కృచ్ఛ్రత్రయాణ్యాచరిష్యే॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయార్థందద్యాత్॥ ఏకంకుశంశిరసిధృత్వా॥ మేరుమందరతుల్యానిపాపానివివిధానిచ। కేశానాశ్రిత్యతిష్ఠంతితస్మాత్కేశాన్వపామ్యహమ్ ఆత్మనశ్శుద్ధికామోవాపిత్రూణాంముక్తిహేతవే। వపనంకారయిష్యామి తీర్థేబ్రాహ్మణసన్నిధౌ॥ ఇతివపనంకారయిత్వా॥

శిలభాండవాసోద్వాసనమ్.

పూర్వోక్త—తిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్యదశమేహన్యార్ద్రవిలోకావాప్త్యర్థం శిలభాండవాసోద్వాసనంకరిష్యే॥ ప్రాయశ్చి

త్రం కృత్వా। శిలాం ప్రతిష్ఠాప్య। షోడశోపచారపూజాం కృత్వా। పుష్పాహారపరిమితం తండులం నివేద్య। పూజాం సమాప్య। గోదానదశదానాని కృత్వా। వాసః ధృత్వా। శిలామావేష్ట్య॥ శ్లో॥ శిలా దేవి మహాపుణ్యే ప్రేతరూపం విహాయ చ। జలాం తే బ్రహ్మకల్పస్థాయినే దేవరూపిణే॥ పృథివీం గచ్ఛేతి మంత్రేణ పృష్ఠతో జలే నిక్షిప్య। పాత్రం చోద్వాస్య। జ్ఞాతిభిస్సహ శూచిపరిహారార్థం తిలామలకైః స్నానం కృత్వా। శుద్ధవస్త్రం ధృత్వా। ఆచమ్య। తతో నివర్తధ్వమితి మంత్రేణాభిమంత్ర్య.

౭-౭-౧॥ నివర్తధ్వం మానుగాతాస్మాన్త్సిషక్త రేవతీః। అగ్నీషోమా పునర్వసూ అస్మే ధారయతం రయిం॥

పునరేనా నివర్తయ పునరేనా న్యాకురు। ఇంద్ర ఏణా నియచ్ఛత్వగ్నిరేనా ఉపాజతు॥

పునరేతా నివర్తంతామస్మిన్పుష్యంతు గోపతౌ। ఇహైవాగ్నే నిధారయేహ తిష్ఠతు యా రయిః। యన్నియానం న్యయనం సంజ్ఞానం యత్పరాయణం। ఆవర్తనం నివర్తనం యో గోపా అపి తం హువే॥

య ఉదానడ్వ్యయనం య ఉదానట్పరాయణం। ఆవర్తనం నివర్తనమపి గోపా నివర్తతాం॥ ఆనివర్త నివర్తయ పునర్న ఇంద్ర గా దేహి। జీవాభిర్భునజామహై॥ పరి వో విశ్వతో దధ ఊర్జా ఘృతేన పయసా। యే దేవాః కే చ యజ్ఞియాస్తే రయ్యా సంసృజంతు నః॥

ఆనివర్త నివర్తయ నినివర్త నివర్తయ। భూమ్యాశ్చతస్రః ప్రదిశస్తాభ్య ఏనా నివర్తయ భద్రం నో అపి వాతయ మనః॥ ౭-౭-౨ ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః॥ ఇతి త్రిః॥

ప్రాచ్యామనడ్వాహంసంస్థాప్య॥ కేచిన్నకుర్వంతి॥ తత్కారణేతదభావేదర్భంవా నిదధాతి॥ ... అనడ్వాహమన్వాభామహేస్వస్తయే। సనఇంద్రఇవదేవేభ్యోవహ్ని స్సంపారణోభవ॥ ఇతిజ్ఞాతయోఽనడ్వాహంస్పృష్ట్వా॥ తతః సూర్యావలోకనంకృత్వా॥ తతః గణపతిమభ్యర్చ్యపుణ్యాహం కుర్యాత్॥

అథకర్మణః పుణ్యాహవాచనమ్.

శ్లో॥ అభీప్సితార్థసిద్ధ్యర్థంపూజితోయస్సురైరపి । సర్వవిఘ్నచ్ఛిదేతస్మైగణాధిపతయేనమః॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం...మహాజనేభ్యోనమః ॥ ఆచమ్య...ఏవంగుణ...తిథౌపితుర్గోత్రస్య + శర్మణఃప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యదశమేహని అశుచిపరిహారార్థంకర్మణః పుణ్యాహవాచనంకరిష్యే ॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థంగణాధిపతిపూజాంకరిష్యే ॥ విఘ్నప్రకారేణగణపతిమభ్యర్చ్య పుణ్యాహంకుర్యాత్॥ అథసోదకంకలశంతండులతాంబూలం నిధాయాపథీషు ప్రతిష్ఠాప్య॥ బ్రాహ్మణాన్ప్రార్థయేత్॥ ఓంకర్మణఃపుణ్యాహంభవంతోబ్రువంతు॥ ఓంపుణ్యాహంకర్మణోఽస్తు॥ఏవంత్రిః॥—యత్పుణ్యంనక్షత్రం। తద్బట్కుర్వీతోపవ్యుషం। యదావైసూర్యఉదేతి। అథనక్షత్రంనైతి।యావతితత్రసూర్యోగచ్ఛేత్। యత్రజఘన్యంపశ్యేత్। తావతికుర్వీతయత్కారీస్యాత్। పుణ్యాహఏవకురుతే॥ ఓంకర్మణేస్వస్తిభవంతోబ్రువంతు ॥ ఓంస్వస్తికర్మణోఽస్తు॥ ఏవంత్రిః ॥ స్వస్తినఇంద్రోవృద్ధశ్రవాస్స్వస్తినః పూషావిశ్వవేదాః। స్వస్తినస్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిస్స్వస్తినో బృహస్పతిర్దధాతు॥ ఓమ్॥ కర్మణఋద్ధింభవంతోబ్రువంతు॥ ఓమ్॥ కర్మఋధ్యతామ్ ॥ ఏవంత్రిః ॥ ఋధ్యాస్మహవ్యైర్నమ సోపసద్య।మిత్రందేవంమిత్రధేయన్నో అస్తు।అనూరాధాన్ హవిషావర్ధయంతః। శతంజీవేమశరదస్సవీరాః। త్రీణిత్రీణివైదేవానా మృద్ధాని। త్రీణిఛందాంసిత్రీణిసవనాని।త్రయఇమేలోకాః।

ఋధ్యామేవతద్వీర్య్య విష్ణుర్లోకేషు ప్రతితిష్ఠతి। ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు।ఋధ్యతా
మృద్ధిస్సమృద్ధిః ॥ ముఖసమం కలశముద్ధరేత్॥ కర్మణః పుణ్యాహసమృద్ధిరస్తు। వర్షశ
తసంపూర్ణమస్తు । గోత్రాభివృద్ధిరస్తు । శాంతిఃపుష్టిశ్చాస్తు । శుభంశుభమస్తు ।

పునరపి గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభం భవతు । సర్వసంపదస్తు। శుచీవోహవ్యామరుతశ్శు
చీనాం । శుచింహినోమ్యధ్వరం శుచిభ్యః । ఋతేనసత్యమృతసాపఆయన్ఛుచి
జన్మానశ్శుచయఃపావకాః॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిఃకవిః । శుచీరోచత
ఆహుతః। ఉదగ్నేశుచయస్తవశుక్రాభ్రాజంతఈరతే। తవజ్యోతీంష్యర్చయః॥ ఏతో
న్వింద్రం స్తవామశుద్ధంశుద్ధేనసామ్నా। శుద్ధైరుక్థైర్వావృధ్వాంసమ్॥ శుద్ధఆశీర్వాన్మ
మత్తు।ఇంద్రశుద్ధోనఆగహి।శుద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః।శుద్ధోరయింనిధారయ। శుద్ధోమమద్ధి
సోమ్యః।ఇంద్రశుద్ధోహినోరయిమ్। శుద్ధోరత్నానిదాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణిజిఘ్నసే ।
శుద్ధోవాజంసిషాససి॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతంహితమ్। యేనదేవాఃపవిత్రేణ। ఆత్మానం
పునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ।పావమాన్యఃపునంతుమా।ప్రాజాపత్యంపవిత్రమ్।శతో
ద్యామంహిరణ్మయమ్। తేనబ్రహ్మవిదోవయమ్।పూతంబ్రహ్మపునీమహే।ఇంద్రస్సునీతీస
హమాపునాతు। సోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా । యమోరాజాప్రమృణాభిః పునా
తుమా। జాతవేదామోర్జయంత్యాపునాతు ॥ ప్రాచ్యాందిశిదేవాఋత్విజోమార్జయం
తామ్। దక్షిణాయాందిశిమాసాః పితరోమార్జయంతామ్। ప్రతీచ్యాందిశిగృహాః పశ
వోమార్జయంతాముదీచ్యాందిశ్యాపఓషధయో వనస్పతయోమార్జయంతామూర్ధ్వా
యాందిశియజ్ఞస్సంవత్సరో యజ్ఞపతిర్మార్జయంతామ్॥ ఏతేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యోనానా

గోత్రేభ్యో నానానామభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామహేశ్వరా దిత్యాదినవగ్రహ
స్వరూపేభ్యశ్శ్రీలక్ష్మీనారాయణో మామహేశ్వరాదిత్యాది నవగ్రహప్రీత్యర్థం కర్మ
ణః పుణ్యాహవాచన మంత్ర జపదక్షిణాం మనసోత్సాహపరిమిత హిరణ్యాం తుభ్యమా
హం సంప్రదదే నమమ॥ వాస్తోష్పతే ప్రతిజానీహ్యస్మాన్ త్స్వావేశో అనమీవో భ
వానః। యత్త్వేమహే ప్రతి తన్నో జుషస్వ శంనఏధి ద్విపదే శం చతుష్పదే॥ వాస్తోష్ప
తే శగ్మయా సంసదా తే సక్షీమహి రణ్వయా గాతుమత్యా। పాహి క్షేమ ఉతయోగే వరం
నో యూయం పాత స్వస్తిభిస్సదానః। అమీవహా వాస్తోష్పతే విశ్వా రూపాణ్యావిశన్
త్సఖా సుశేవ ఏధినః। శుభం శుభమ్॥ స్వస్త్యయనం తార్క్ష్యమరిష్టనేమిగ్ం మహద్భూతం
వాయసం దేవతానామ్। అసురఘ్నమింద్రసఖగ్ం సమత్సు బృహద్యశో నావమివారుహే
మ। అంహోముచమాంగిరసం గయం చ స్వస్త్యాత్రేయం మనసా చ తార్క్ష్యమ్। ప్ర
యతపాణిశ్శరణం ప్రపద్యే స్వస్తి సంబాధే (ష్వభయం నో అస్తు శుభం శుభమ్)॥

సర్వైర్జ్ఞాతిభిస్సహ గంధాక్షతానిలాజేధృత్వా॥ మార్జనంకృత్వా॥ పత్నీసహో గృహం గచ్ఛేత్॥ కల
శపూర్వక శ్రీ పురస్సరం

అథ గృహశ్శుద్ధి విషయః.

శ్లో॥ ఆశౌచాంతేతు సంప్రాప్తే గోమయాదివిలేపనైః।
గృహశుద్ధిర్విధాతవ్యా పుణ్యాహం చైవ వాచయేత్॥

తా॥ ఆశౌచపరిసమాప్తిదినమందు గోమయము మొదలగు పవిత్రకరములైన వస్తువులచేత గృహశుద్ధి
చేయవలయును. పిమ్మట పుణ్యాహవాచనమును గూడఁ జేయవలయునని తా॥

అథ వృషోత్సర్జన విషయః.

హేమాద్రౌ॥ శ్లో॥ నకరోతి వృషోత్సర్గం సుతీర్థే వా జలాంజలిమ్। నదదాతి సు
తోయస్తు పితురుచ్చారవవసః। ఏష్టవ్యా బహవః పుత్రా యద్యేకోఽపి గయాం వ్రజేత్।

యజేతవాశ్వమేధేన నీలంవా వృషముత్సృజేత్ ॥

తా॥ వృషోత్సర్గముగాని, తీర్థమందుజలాంజలిగాని, పుత్రుడీయనిచో తండ్రినతిక్రమించినవాడే యగునని బహుపుత్రులనుగోరుట. ఎందుకనగా నొకడయినను గయకువెళ్లును లేదా యాశ్వమేధము చేయును లేదా నీలవృషభమునైనను విడుచునని తాత్పర్యము

షట్త్రింశన్మతే॥ శ్లో॥ పతిపుత్రవతీనారీ భర్తురగ్రేమృతా యది । వృషోత్సర్గం నకుర్వీత గాం దద్యాత్పయస్వినీం । ఏకాదశేహ్ని ప్రేతస్య యస్యనోత్సృజ్యతే వృషః । ప్రేతత్వం సుస్థిరం తస్య దత్తైః శ్రాద్ధశతైరపి॥

తా॥ పతిపుత్రులుగల స్త్రీ భర్తకంటె ముందు మృతినొందెనేని వృషోత్సర్గముచేయఁగూడదు. మంచిపాడిగల గోవును దానముజేయవలెను. భర్తమృతినొందినచో వృషోత్సర్గముచేయనియెడ నూఱుశ్రాద్ధములు చేసినను వానికి ప్రేతత్వముపోదు.

వృషభలక్షణము॥ శ్లో॥ లోహితో యస్తువర్ణేన ముఖేపుచ్ఛేచపాండురః । శ్వేతః ఖురవిషాణాభ్యాం సనీలో వృష ఉచ్యతే॥

తా॥ దేహమంతటనెఱ్ఱనిదై ముఖము తోకయు డెక్కలు కొమ్ములు తెల్లనివైయుండునది నీలవృషభమని జెప్పఁబడును. లేదా తెల్లనిదానికి ముఖపుచ్ఛాదులు నల్లనివైనచో నీలమనఁబడును ఇట్లు నల్లనిదానికి ముఖాదులు తెల్లనివైనచో నీలమనఁబడును.

కొందఱు వృషభము దొరకనప్పుడు మన్నుచేగాని పిండిగాని దర్భచేగాని వృషభముజేసి హోమాదివిధిచే వృషోత్సర్గముచేయవచ్చునందురు, యథోక్తమైనవృషభము దొరకనియెడ యథాలాభముగ రెండువర్షములదిగాని యొకవర్షమందిగాని వృషభమైనను సంవత్సరము దాటినవత్సతరులనఁగ నావుపెయ్యలు నాలుగైనను నొకటినైనను విడువవచ్చును. ప్రయోగము (జరుపునప్పుడు) కర్తఎడమచేతిలో తోకపట్టుకొని కుడమచేతిలో కుశతిలయుక్తమైన జలముతీసికొని ప్రేతయొక్క గోత్రనామాదికముచ్చరించి "అముకప్రేత వృష ఏషమయాదత్తస్త్వంధారయతు" అనిసువర్ణముతో గూడజలము భూమియందు విడువవలయును ఇంక ననేకవిషయములు ధర్మశాస్త్రములయందుఁజూడఁదగును॥

వ్యాసః॥ శ్లో॥ ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే ప్రేతాయ స్వర్గమిచ్ఛతా । వృషమేకం సముత్సృజ్య శ్రాద్ధే విప్రాంశ్చ భోజయేత్ । ఏకాదశేహ్ని సంప్రాప్తే కృత్వా పుణ్యాహవాచనమ్ । వృషముత్సృజ్య కుర్వీత ప్రేతశ్రాద్ధాని షోడశేతి॥

తా॥ మృతినొందినవానికి ప్రేతత్వమునివర్తించి పోవుటకొఱకును స్వర్గములభించుటకొఱకునువృ షోత్సర్జనము పదునొకండవదినంబున తప్పక జేయవలయును పిమ్మటబ్రాహ్మణులను భుజింపఁజేయవల యును పదునొకండవ దినంబునందు పుణ్యాహవాచమును జేయించి వృషోత్సర్జనంబునుజేసి పదియాఱు ప్రేతశ్రాద్ధంబులను జేయవలయునని వ్యాసుఁడు కచించె.

అథ పుణ్యాహవాచనమ్.

(కర్తా) ఏకాదశేహనిప్రాతరుద్ధాయ సచేలంస్నాత్వాచమ్య॥ సంధ్యావందనం కృత్వా॥ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ॥ పవిత్రంధృత్వా॥ శ్లో॥ యశ్శివోనామ రూపాభ్యాం యాదేవీసర్వమంగళా। తయోస్సంస్మరణాత్పుంసాం సర్వతోజయమంగ ళమ్॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం శశివర్ణంచతుర్భుజమ్। ప్రసన్నవదనంధ్యాయే త్సర్వవి ఘ్నోపశాంతయే॥ తదేవలగ్నంసుదినంతదేవ ... మహాజనేభ్యోనమః॥ ఆచమ్య + ఏ వంగుణ + + తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః + గోత్రస్య + శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా దారభ్య ఏకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధాని రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య అవశిష్టబ్రాహ్మణభోజనైకోద్దిష్ట శ్రాద్ధానికరిష్యమాణ స్తదంగత్వే నతదాదాగృహ భూభాండఆత్మద్రవ్య దేహస్థలశరీరశుద్ధ్యర్థం స్వస్తిపుణ్యాహవాచనం (సవ్యం) కరి ష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ ఆదౌనిర్విఘ్నేన పరిసమాప్త్యర్థం శ్రీమహాగణాధిపతి పూజాం కరిష్యే॥ విధిప్రకారేణగణపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచ కుర్యాత్॥

ఋగ్వేదులకు 11 దినంబున నవాహ్నికశ్రాద్ధము లేదుగనుకఆప్రయోగమువివరించనైతి.

వృషోత్సర్జనమ్.

ఆచమ్య పూర్వోక్త—తిథౌ పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః। ప్రేతస్య మాతుః। గోత్రాయాః। దాయ్యాః। ప్రేతాయాః। మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని। పైశాచిక బాధానివృత్త్యర్థం రుద్రలోకప్రాప్త్యర్థం వృషోత్సర్జనాఖ్యంకర్మకరిష్యే। స్థండిలం చ తురశ్రమిషుమాత్రావరం॥ గోమయేనోపలిప్య। తత్రప్రాదేశమాత్రీముదగాయతాం రేఖాంయజ్ఞీయశకలమూలేనలిఖేత్। తస్యాఉభయతఃప్రాగాయతె ఉదకంస్థే। అసం స్పృష్టేచపూర్వయా। తయోర్మధ్యేప్రాగాయతా ఉదక్సంస్థాస్తిస్రో సంహతాలిఖిత్వా తత్రశకలంనిధాయ। స్థండిలంమద్భిరభ్యుక్ష్య। శకలమాగ్నేయ్యాంనిరస్య। అపఉప

స్పృశ్య॥ ఏహ్యగ్న ఇత్యస్య మంత్రస్య। రౌహిణపుత్రగౌతమఋషిః। జాతవేదాగ్ని
ర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్న్యాహ్వానే వినియోగః॥ ఏహ్యగ్న ఇహ హోతా నిషీ
దాదబ్ధస్సుపురఏతా భవానః। అవతాంత్వారోదసీ విశ్వమిన్వే యజామహే సౌమనసా
య దేవాన్॥ ౧-౫-౨౮ జుష్టోదమూనా ఇత్యస్య మంత్రస్య। వసుశ్రుత ఋషిః। జాతవే
దాగ్ని ర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్నిసిరీక్షణే వినియోగః॥ జుష్టోదమూనా అతిథిర్దురో
ణ ఇమం నో యజ్ఞముపయాహి విద్వాన్। విశ్వా అగ్నే అభియుజో విహత్యా శత్రూయ
తామాభరా భోజనాని॥ ౩-౮-౧౮ భూర్భువస్సువః ప్రజాపతిః ప్రజాపతిర్బృహతీ।
అగ్నిప్రతిష్ఠాపనే వినియోగః॥ భూర్భువస్స్వరోం। ఇత్యగ్నిమభ్యాత్మం ప్రతిష్ఠాప్య। అ
గ్న్యాహరణపాత్రయోరక్షతైస్సహోదకమాసిచ్య। విజ్యోతిషేత్యస్య మంత్రస్య। విశ్వ
ఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। అగ్నిశుష్కసమింధనే వినియోగః॥ విజ్యోతిషా
బృహతా భాత్యగ్నిరావిర్విశ్వానికృణుతే మహిత్వా। ప్రాదేవీర్మాయాస్సహతే దు
రేవాశ్శిశీతే శృంగేరక్షసే వినిక్షే ౩-౮-౧౯ చత్వారిశృంగా గౌతమస్సోమత్రిష్టుప్। అ
గ్నిమూర్తిధ్యానే వినియోగః॥ చత్వారిశృంగాత్రయో అస్యపాదా ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాసో
అస్య। త్రిధాబద్ధో వృషభోరోరవీతి మహోదేవో మర్త్యాం ఆవివేశ ౩-౮-౧౦ శ్లో॥ అ
థాగ్నిమూర్తిం వక్ష్యామి సర్వాభీష్టప్రదాయకం। ఏకదేహం ద్విశీర్షం చ జటామకుట
మండితం। సుదీప్తం స్వర్ణవపుషం శశాంకశకలాన్వితం। చతుశ్శ్రోత్రం ద్వినాసంచమః
తుంపింగళప్రభమ్। ఆస్యద్వయం సుతామ్రోష్ఠం సప్తజిహ్వాసమావృతం। దక్షిణాస్యే
చతుర్జిహ్వా స్త్రిస్రో వై వామవక్త్రకే। ప్రసన్నం సుస్మితం శాంతం సప్తహస్తసమన్వితం। ద
క్షిణే చ చతుర్హస్తం వామభాగే త్రిహస్తకమ్। స్రుక్స్రువౌ శక్తిమగ్నిం చ ధారయన్దక్షిణై
ర్భుజైః। ధారయన్తోమరం వామైర్వ్యజనం ఘృతపాత్రకం త్రిమేఖలం త్రిపాదం చ మేషా
రూఢం వరప్రదం యజ్ఞసూత్రధరం సౌమ్యం సర్వాభరణభూషితం। రక్తాంబరధరం దేవం
రక్తమాలావిభూషితం। రక్తచందనలిప్తాంగం। జ్వాలాకోటిసమప్రభం। స్వాహాం తు దక్షి
ణే పార్శ్వే దేవీం వామే స్వధాం తథా॥ మం॥ ఏషహి దేవః ప్రదిశో ఏవం సంచింత్య మనసా
వహ్నిమధ్యే। తమావాహయేనుసర్వాః పూర్వో హి జాతస్స ఉగర్భే అంతః। సవిజాయ

మాణాస్సజసిష్యమాణాః। ప్రత్యఙ్ముఖా స్తిష్ఠతివిశ్వతోముఖః। ప్రాఙ్ముఖాఽగ్నే। సుమనా భిముఖోభవ। సుముఖోభవ। సుప్రసన్నోభవ। వరదోభవ। యథోక్తజిహ్వాయామావిర్భవ। పూర్వోక్తతిథౌ పితుః.. గోత్రస్య... శర్మణః। ప్రేతస్య। మాతుః...గోత్రాయాః। దాయాః। ప్రేతాయాః। మరణదినాదారభ్యకాదశేఽహని। అంధత్వ మూకత్వ కాణత్వ బధిరత్వ పంగుత్వ పైశాచికబాధానివృత్త్యర్థం। రుద్రలోకావాప్త్యర్థం। వృషోత్సర్జనాఖ్యం కర్మ కరిష్యే। ఆచార్యఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్॥ తదంగమన్వాధానం కరిష్యే। సమిద్ద్వయం త్రయం వాగ్నిహోత్రా। అస్మిన్నన్వాహితేఽగ్నౌ। జాతవేదసమిధ్నేన। ప్రజాపతిం। ప్రజాపతిం చాఘారదేవతే। ఆజ్యేన। అగ్నీషోమౌ। చక్షుషీ ఆజ్యేన। రుద్రం। సోమమింద్రం। ప్రధానదేవతాః। చరుపాయససమావపద్రవ్యేణ। చరుశేషేణ స్విష్టకృతం। ఇధ్మసన్నహనేన రుద్రం। అయాసమగ్నిం దేవాన్ విష్ణుమగ్నిం వాయుం సూర్యం ప్రజాపతిం చైతాః ప్రాయశ్చిత్తదేవతా ఆజ్యేన। ... సంస్రావేణ। త్రివారమగ్నిం మరుతశ్చాజ్యేన। విశ్వాన్దేవాన్సంస్రావేణ। అంగదేవతాః। ప్రధానదేవతాః సర్వాస్సన్నిహితాస్సంతు। ఏవం సాంగోపాంగేన కర్మణా సద్యో యక్ష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య। తూష్ణీం సమస్తవ్యాహృతిభిర్వా సమిద్ధోమం కుర్యాత్। వ్యాహృతిపక్షే। వ్యాహృతీనామిత్యాదిపూర్వవత్। అన్వాధానసమిద్ధోమే వినియోగః॥ ఓం భూర్భువస్స్వస్స్వాహా ప్రజాపతయ ఇదం న మమ॥ అథాగ్నేరీశాన్యదేశే మంటపద్వయమాసాద్య॥ నూతనవస్త్రాణి నిధాయ॥ తత్ర తండులాన్నిక్షిప్య॥ కలశద్వయం ప్రతిష్ఠాప్య॥ నూతనవస్త్రమావేష్ట్య॥ తస్మిన్ కూర్చద్వయం ప్రతిష్ఠాప్య। వృషోత్సర్జనాంగగోవృషభమావాహనం కరిష్యే। ఇతిసంకల్ప్య ఋషభమితివృషభం। మాగావోగ్నస్సతి గాంచాభిమంత్ర్య॥

ఋషభం మా సమానానాం సపత్నానాం విషాసహిం। హంతారం శత్రూణాం కృధి విరాజం గోపతిం గవాం॥1॥ అహమస్మి సపత్నహేంద్ర ఇవారిష్టో అక్షతః। అధస్సపత్నా మే పదోరిమే సర్వే అభిష్ఠితాః॥2॥ అత్రైవ వోపి నహ్యామ్యుభే ఆర్త్నీ ఇవ జ్యయా। వాచస్పతే నిషేధేమాన్యథా మదధరం వదాన్॥3॥ అభిభూరహమాగమం విశ్వకర్మేణ ధామ్నా

మ్నాం। ఆవశ్చిత్తమావో వ్రతమావోహంస నితింఽదధ॥ ౪॥ యోగక్షేమం వఆదా యాహం భూయాసముత్తమ ఆవో మూర్ధానమక్రమీం। అధస్పదాన్మ ఉద్వదత మండూకా ఇవోదకాన్మండూకా ఉదకాదివ॥ ౫- ౮- ౮- ౨౪॥ ఇతివృషభమభిమంత్ర్య॥

ఆగావో అగ్మన్నుతభద్రమక్రన్త్సీదంతుగోష్ఠేరణయంత్వస్మే। ప్రజావతీః పురురూపా ఇహస్యురింద్రాయ పూర్వీరుషసో దుహానాః ॥౧॥ ఇంద్రోయజ్వనేపృణతేచశిక్షత్యుపే ద్దదాతినస్వంముషాయతి। భూయోభూయోరయిమిదస్య వర్ధయన్నభిన్నే ఖిల్యేనిద ధాతిదేవయుం॥ ౨॥

నతానశంతినదభాతితస్కరోనాసామామిత్రోవ్యథిరాదధర్షతి। దేవాంశ్చ యాభిర్యజతేదదాతిచజ్యోగిత్తాభిస్సచతే గోపతిస్సహ॥3॥

నతాఅర్వారేణుకకాటో అశ్నుతేన సంస్కృతత్రముపయంతి తాఅభి। ఉరు గాయమభయంతస్యతా అనుగావో మర్తస్యవిచరంతియజ్వనః॥౪॥

గావోభగోగావ ఇంద్రోమేఅచ్ఛాన్గావస్సోమస్య ప్రథమస్యభక్షః। ఇమా యాగావస్సజనాస ఇంద్రఇచ్ఛామీద్ధృదామనసాచిదింద్రం॥౫॥

యూయంగావో మేదయథాకృశంచిదశ్రీరం చిత్కృణుథాసుప్రతీకం। భ ద్రంగృహంకృణుథ భద్రవాచో బృహద్వోవయ ఉచ్యతేసభాసు॥౬॥

ప్రజావతీస్సూయవసం రిశంతీశ్శుద్ధాఅపస్సు ప్రపాణేపిబంతీః మావస్తేనఈశ తమాఘశంసః పరివోహేతీరుద్రస్యవృజ్యాః॥౭॥

ఉపేదముపపర్చనమాసుగోషూపపృచ్యతాం । ఉపఋషభస్య రేతసి సుప్రియేంద్రతవవీర్యే ॥౮॥

ఇతిగామభిమంత్ర్య॥ తతోఽష్టదిక్పాలకానావాహయేత్॥ ఇంద్రంవోమధుచ్ఛంద ఇంద్రోగాయత్రీ॥ ఇంద్రావాహనె వినియోగః॥ ఇంద్రంవోవిశ్వతస్పరిహవామహేజనేభ్యః। అస్మాకమస్తుకేవలః॥ ౧-౧-౧౪ ఇంద్రంలోకపాలకమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ ఇతిప్రాచ్యాం॥ అగ్నిందూతంమెధాతిథిరగ్నిర్గాయత్రీ। అగ్న్యావాహనెవినియోగః॥ అగ్నిందూతంవృణీమహేహోతారం విశ్వవేదసం। అస్యయజ్ఞస్య సుక్రతుం॥ ౧-౧-౨౨॥ అగ్నిం=పూజయామి॥ ఆగ్నేయభాగే॥ యమాయ సోమంయమోయమస్త్రిష్టుప్ ॥ యమావాహనె వినియోగః॥ యమాయసోమంసునుతయమాయజుహుతాహవిః। యమంహయజ్ఞోగచ్ఛత్యగ్నిదూతో అరంకృతః॥ ౭-౬-౧౬ యమం=పూజయామి॥ ఇతిదక్షిణస్యాం॥ మోషణఇతిఘోరః కణ్వోగాయత్రీ॥ నిఋర్త్యావాహనె వినియోగః॥ మోషుణఃపరాపరానిఋతిర్దుర్హణావధీత్। పదీష్టతృష్ణయాసహ॥౧-౩-౧౬ నిఋతిం=పూజయామి॥ ఇతినిఋత్యాం॥ ఉదుత్తమంముముగ్ధినశ్శునశ్శేపో వరుణోగాయత్రీ॥ వరుణావాహనె వినియోగః॥ ఉదుత్తమం ముముగ్ధినో విపాశంమధ్యమం చృత। అవాధమానిజీవసే॥౧-౨-౧౮ వరుణం=పూజయామి॥ఇతిప్రతీచ్యాం॥తవవాయోంగిరసోవ్యశ్వోవాయుర్గాయత్రీ॥ వాయ్వావాహనె వినియోగః॥ తవవాయవృతస్పతేత్వష్టుర్జామాతరద్భుతం । ఆవాంస్యా వృణీమహే॥ ౬-౨-౩౦ ఇతి వాయువ్యం=యామి॥ వాయువ్యాం॥ త్వన్నస్సోమోగౌతమస్సోమోగాయత్రీ॥కుబేరావాహనె వినియోగః ॥ త్వన్నస్సోమ విశ్వతో రక్షారాజన్నఘాయతః। నరిష్యేత్త్వావ

త్తస్సఖా॥ ౧-౬-౨౦ కుబేరం=పూజయామి॥ ఇత్యుత్తరస్యాం॥ కద్రుద్రాయేతికణ్వోరు
ద్రోగాయత్రీ ॥ రుద్రావాహనేవినియోగః॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసేమీఢుష్టమాయ
తవ్యసే। వోచేమశం తమంహృదే ॥ ౧-౩-౨౬ రుద్రం=పూజయామి ॥ ఇతీశాన్యాం॥
తత ఇంద్రాద్యష్టదిక్పాలకేభ్యః । గోవృషభరాజాభ్యాంచావాహనాది షోడశోపచా
రపూజాంకృత్వా॥ అగ్నిసమీపమాగత్యతతస్సోదకేనపాణినా ప్రదక్షిణమగ్నింత్రిఃప
రిసమూహ్య। ప్రాగగ్రైరుదగగ్రైశ్చబాహుమాత్రైర్దర్భైః। పురస్తాదుదీచీనాగ్రైష్షోడశ
భిఃదక్షిణతః ప్రాగగ్రైరష్టాదశభిః। పశ్చాదుదీచీనాగ్రైష్షోడశభిః। ఉత్తరతఃప్రాగగ్రైర్బ
ష్టాదశభిః మూలాన్యగ్రైరపిధాయ॥ అగ్నేరుత్తరతఃపాత్రాసాదనాయ। దక్షిణతోబ్ర
హ్మాసనార్థంచదర్భానాస్తీర్య। త్రిఃపరిషిచ్య। ఉత్తరాస్తీర్ణేషుదర్భేషు దక్షిణసవ్యపా
ణిభ్యాం। క్రమేణ।చరుస్థాలీప్రోక్షణ్యౌ। దర్వీస్రువౌ।ప్రణీతాజ్యస్థాలీపాత్రే। ఇధ్మాబర్హిశ్చే
తి।శూర్పకృష్ణాజినోలూఖలముసలానిచసాదయేత్ ॥ ప్రోక్షణపాత్రముద్ధృత్య। తత్రా
నంతర్గర్భౌప్రాదేశమాత్రావనఖఛిన్నౌ। సమానాగ్రౌ। దర్భౌపవిత్రేకృత్వా। తస్మి
న్నంతర్ధాయ। అపఆసిచ్య। గంధాదికంప్రక్షిప్య। హస్తయోరంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యామూ
పత్రిరుత్పూయ। పాత్రాణ్యుత్తానానికృత్వా। ఇధ్మాబర్హిషోశ్చగ్రంథింవిస్రస్య। తాభి
రద్భిస్త్రిఃప్రోక్షేత్ ॥ శ్లో॥ ఉత్తానేనతుహస్తేనకర్తవ్యం ప్రోక్షణంభవేత్। అవాచీనేన
హస్తేనకర్తవ్యంస్యాదవప్రోక్షణమ్॥ ముష్టికృతేనహస్తేనకృతమభ్యుక్షణంభవేత్ ॥ అథ
చమసంప్రత్యగగ్నేర్నిధాయ। తత్రప్రాగగ్రేపవిత్రేనిధాయ। ఉత్పూత।అపఆసిచ్య।గం
ధాదికంప్రక్షిప్య। బ్రహ్మాణంవృణుయాత్ । హోమార్థంఅస్మిన్వృషోత్సర్జనాఖ్యే కర్మ
ణిబ్రహ్మాణంత్వామహంవృణే। బ్రహ్మవృతోస్మి కరిష్యామీత్యుక్త్వా। ప్రాఙ్ముఖోయ
జ్ఞోపవీత్యాచమ్య। సమస్తపాణ్యంగుష్ఠాగ్రేణాగ్నిం సవ్యపాదపురస్సరంపరీత్య। నిరస్తః
పరావసురిత్యంగుష్ఠోపకనిష్ఠికాభ్యాం బ్రహ్మసనాత్తృణంనైఋత్యాంనిరస్య । అప
ఉపస్పృశ్య॥ ఇదమహమర్వావసోస్సదనేసీదామీత్యుపవిశ్య। జపతి। ఓంబృహస్పతి
ర్బ్రహ్మబ్రహ్మసదనఆశిష్యతే॥ బృహస్పతేయజ్ఞంగోపాయ। సయజ్ఞపతింపాహిసమాం
పాహీ తిజపిత్వాసదాయజ్ఞమనావర్తేత॥ కర్తా। చమసంనాశికాగ్రంనీత్వా। బ్రహ్మన్న
పఃప్రణేష్యామి। ఓంప్రణయ। ఇత్యతిసృజేత్ ॥ కర్తా। అగ్నేరుత్తరతోదర్భేషునిధాయ।

అన్యదర్భైః ప్రచ్ఛాదయేత్ । తేపవిత్రే చరుపాత్రే నిధాయ ॥ రుద్రాయ త్వా జుష్టం నిర్వపామి ॥ త్రిః ॥ సోమాయ త్వా జుష్టం నిర్వపామి ॥ త్రిః ॥ ఇంద్రాయ త్వా జుష్టం నిర్వపామి ॥ త్రిః రుద్రాయ త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి । సోమాయ త్వా జుష్టం ప్రోక్షామి । ఇంద్రాయ త్వా జుష్టం ప్రోక్షామీతి నిర్వాపసంఖ్యయా ప్రోక్ష్య ॥ త్రిః ప్రక్షాళ్య శ్రపయేత్ ॥ వ్రీహీన్ పత్నీ స్వయం వా ముసలేనావహన్యాత్ తేపవిత్రే ఆజ్యపాత్రే నిధాయ । ఆజ్యపాత్రే ఆజ్యమాసిచ్య ॥ అగ్నేరుత్తరతస్సభస్మాంగారాన్ ప్రయోగపారిజాతరీత్యా పరిస్తరణాద్బహిర్నిరూహ్య । తేష్వాజ్యమధిశ్రిత్య । జ్వలతా దర్భాదినావజ్వల్య । అంగుష్ఠపర్వమాత్రౌ ద్వౌ దర్భాగ్రే ప్రచ్ఛిద్య । ప్రక్షాళ్య । ఆజ్యే ప్రాస్య । అప ఉపస్పృశ్య । తేనైవ జ్వలతా చరుణా సహ త్రిః పర్యగ్నికరణం కృత్వా । తదుల్ముకమపాస్య । అప ఉపస్పృశ్య । ఆజ్యం కిఞ్చిదుదగుద్వాస్య । అంగారాన్ ప్రత్యూహ్య । సవితుష్ట్వేత్యస్య మంత్రస్య హిరణ్యస్తూప ఋషిః । సవితా దేవతా । పురఉష్ణిక్ఛందః । ఆజ్యోత్పవనే వినియోగః ॥ సవితుష్ట్వా ప్రసవ ఉత్పునామ్యచ్ఛిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిరితి మంత్రేణైకవారం ద్విస్తూష్ణీముత్తానాభ్యాం పాణిభ్యామంగుష్ఠోప కనిష్ఠికాభ్యామాజ్యం త్రిరుత్పూయ ॥ పవిత్రే ప్రోక్ష్యానవహ్నౌ ప్రహృత్య । అగ్నేః పశ్చాదద్భిః ప్రోక్ష్యోదగగ్రం బర్హిస్సన్నహనీమాం స్తీర్య । తస్యాం బర్హిరాస్తీర్య । తత్రాజ్యపాత్రం నిధాయ దక్షిణేన హస్తేన స్రుక్స్రువౌ గృహీత్వా । సవ్యేన దర్భానాదాయ । సహైవాగ్నౌ ప్రతాప్య । స్రుచం నిధాయ । స్రువం వామహస్తే గృహీత్వా । దక్షిణేన దర్భానాదాయ । దర్భాగ్రైర్బిలం త్రిస్సమ్మృజ్య । బిలపృష్ఠాదారభ్య యావదు పరిబిలం దండం దర్భమూలైస్త్రిస్సమ్మృజ్య । ప్రోక్ష్య । స్రువమాజ్యాదుత్తరతో నిధాయ । అపస్పృష్ట్వా ॥ తైరేవ దర్భైస్స్రుచం చైవమేవ సమ్మృజ్య । స్రువస్యోత్తరతో నిధాయ । దర్భానద్భిస్సంస్పృశ్యాగ్నౌ ప్రహరేత్ ॥ తతశ్చరుం స్రువేణాభిఘార్య । ఉదగుద్వాస్య ॥ అగ్న్యాజ్యయోర్మధ్యే నీత్వా । ఆజ్యాద్దక్షిణతో బర్హిష్యాసాద్య ॥ హవిః పృథక్కరణాయ పాత్రాంతరం చర్వాజ్యయోర్మధ్యే నిధాయ । ఇధ్మరజ్జుం చమసే నిధాయ । ఇధ్మం వామహస్తే గృహీత్వా । ఇధ్మమలంకృత్య । అగ్నిమలంకృత్య । బ్రహ్మాణమలంకృత్య । స్వయమలంకృతో జుహుయాత్ ॥ విశ్వాని నో దుర్గహేతి తిసృణాం మంత్రాణాం । మాధ్యమాత్రేయో వసుశ్రుత ఋషిః । జాతవేదాగ్నిర్దేవతా । త్రిష్టుప్ఛందః । అగ్న్యలంకరణే వినియో

౧౪॥ ఓం॥ విశ్వానినోదుర్గహాజాతవేదః। ఇతిప్రాచ్యాం। సింధుంననావాదురితాతిపర్షి॥ ఇత్యాగ్నేయ్యాం। అగ్నేఅచ్ఛిమస్మాసౌగ్రుణానః। ఇతిదక్షిణస్యాం। అస్మాకంబోధ్యవితాతనూనాం॥ ఇతినిఋత్యాం। యస్త్వాహృదాకీరిణామన్యమానః॥ ఇతిప్రతీచ్యాం। అమర్త్యంమర్త్యోజోహవీమి॥ ఇతివాయవ్యాం। జాతవేదోయశోఅస్మాసుధేహి॥ ఇత్యుత్తరస్యాం। ప్రజాభిరగ్నే అమృతత్వమశ్యాం॥ ౩-౮-౧౯ ఇతీశాన్యాం॥ తతోనమస్కా-రముద్రాంధృత్వా॥ ప్రార్థయేత్॥ యస్మైత్వంసుకృతే జాతవేద ఉలోకమగ్నే కృణవస్యోనం। అశ్వినం సపుత్రిణం వీరవన్తం గోమన్తం రయింనశతే స్వస్తి॥ ౩-౮-౧౯ ఇత్యుందిక్షర్భిఘార్య। మూలమధ్యమయోర్మధ్యేగృహీత్వా॥ అయంతఇధ్మఆత్మాజాతవేదో జాతవేదాగ్నిస్త్రిష్టుప్। అగ్నిధ్యానధానేవినియోగః॥ ఓంఅయంతఇధ్మఆత్మాజాతవేదస్తేనేధ్యస్వవర్ధస్వచేద్ధవర్ధయచాస్మాన్ప్రజయాచపశుభిర్బ్రహ్మవర్చసేనాన్నాద్యేనసమేధయస్వాహా॥ జాతవేదసేసమిధ్యమానాయఇదంనమమ॥ తతస్స్రువేణాజ్యమాదాయ అగ్నేరాయతనస్యవాయవ్యకోణాదారభ్య। ఆగ్నేయకోణపర్యంతం। సంతతధారాంజుహుయాత్। ప్రజాపతయఇతిమనసాస్మరన్। స్వాహేత్యుచ్చైర్వదేత్॥ ప్రజాపతయఇదంనమమ। ఏవంనైరుతిదేశాదీశానపర్యంతంజుహుయాత్॥ అథఅగ్నిశుద్ధ్యర్థంచక్షుషీహోమః॥ అగ్నయేస్వాహేత్యుత్తరార్ధపూర్వార్ధే। అగ్నయఇదంనమమ॥ సోమాయస్వాహేతిదక్షిణార్ధపూర్వార్ధే। సోమాయేదంనమమ॥ ఇతిచక్షుషీహోమః॥

తతఃపూర్వపాత్రేచరుంనిక్షిప్య। అభిఘార్య। త్రేధావిభజ్య। భాగత్రయమభిమృశ్య। అభిఘార్య। అవదానధర్మేణావదాయ। కద్రుద్రాయేత్యస్యమంత్రస్య। కణ్వఋషిః। రుద్రోదేవతా। గాయత్రీఛందః। వృషోత్సర్గప్రధానచరుహోమేవినియోగః॥ ఓంకద్రుద్రాయప్రచేతసేమీఢుష్టమాయతవ్యసే। వోచేమశంతమంహృదే స్వాహా॥ (౧-౩-౨౬) రుద్రాయేదంనమమ॥ సోమోధేనుమిత్యస్యమంత్రస్య। గౌతమఋషిః సోమోదేవతా। త్రిష్టుప్ఛందఃవృషా—పాయసహోమేవినియోగః॥ సోమోధేనుంసోమోఅర్వంతమాశుంసోమోవీరంకర్మణ్యందదాత్। సాదన్యంవిదథ్యంస

భేయంపిత్రుశ్రవణ్యంయోదదాశదస్మైస్వాహా॥ సోమాయేదంనమమ॥ ౧-౬-౨౨ ఉపేదముపపర్చనమిత్యస్యమంత్రస్య। భరద్వాజఋషిః। ఇంద్రోదేవతా। అనుష్టుప్ఛందః। వృషోత్సర్గపరిధానచరుహోమేవినియోగః॥ ఉపేదముపపర్చనమాసు గోషూపపృచ్యతామ్। ఋషభస్యరేతస్యుపేంద్రతవవీర్యేస్వాహా॥ ఇంద్రాయేదంనమమ॥ ఇతిప్రధాన దేవతాహుత్వా। అథ సౌవర్ణాదికృతేన శంఖంచక్రం ప్రాగ్భాగేనిధాయ॥ సంపూజ్య॥ కద్రుద్రాయేతి నవర్చస్య సూక్తస్య। కణ్వఋషిః। రుద్రోదేవతా। గాయత్రీఛందః॥ ప్రాగ్దిశిప్రార్థనవినియోగః॥ కద్రుద్రాయప్రచేతసేమీఢుష్టమాయతవ్యసే వోచేమశంతమంహృదే॥౧॥ యథానోఅదితిః కరత్పశ్వే నృభ్యోయథాగవే। యథాతోకాయరుద్రియం॥౨॥ యథానోమిత్రోవరుణోయథారుద్రశ్చికేతతి। యథావిశ్వేసజోషసః॥౩॥ గాథపతింమేధపతిం రుద్రంజలాషభేషజం। తచ్ఛంయోస్సుమ్నమీమహే॥౪॥ యశ్శుక్రఇవసూర్యోహిరణ్యమివరోచతే। శ్రేష్ఠోదేవానాంవసుః॥౫॥ శన్నఃకరత్యర్వతే సుగంమేషాయమేష్యే। నృభ్యోనారిభ్యోగవే॥౬॥ అస్మేసోమశ్రియమధినిధేహిశతస్యనృణాం। మహిశ్రవస్తువినృమ్ణం॥౭॥ మానస్సోమపరిబాధోమారాతయోజుహురంత। ఆనఇంద్రోవాజేభజ॥౮॥ యాస్తేప్రజాఅమృతస్యపరస్మిన్ధామన్నృతస్య। మూర్ధానాభాసోమవేన ఆభూషంతీస్సోమవేదః॥౯॥ ప్రార్థనం॥ శ్లో॥ పశుంపశుపతిం దేవంసర్వదేవస్వరూపిణే। నృషభాయచ దేవాయప్రేతత్వ వినివృత్తయే॥ ప్రత్యక్షయోధిమారభ్య ప్రాగర్ఘ్యోధిపోభవ। తథైవదక్షిణాం భోధింసౌమ్యాబ్ధేరధిపోభవ॥ శ్లో॥ నీలోత్పలదళశ్యామాం। దీర్ఘశృంగోపశోభితాం। యూర్ధ్వజంపాశదండంచ। తస్మైదేవ్యైనమోనమః॥

ఇమారుద్రాయెత్యేకాదశర్చసూక్తస్య। గృత్సమదఋషిః। రుద్రోదేవతా జగతీఛందః।
అంత్యేద్వేత్రిష్టుప్॥ దక్షిణదిశిప్రార్థనెవినియోగః ॥ ఇమారుద్రాయ తవసెకపర్దినె క్ష
యద్వీరాయప్రభరామహెమతీః। యథానశ్శమసద్ద్విపదెచతుష్పదెవిశ్వంపుష్టంగ్రా
మెఅస్మిన్ననాతురం ॥౧॥ మృళానొరుద్రోతనో మయస్కృధిక్షయద్వీరాయ నమసా
విధేమతె। యచ్ఛంచయోశ్చమనురాయెజెపితాత దశ్యామతవరుద్రప్రణీతిషు ॥౨॥
అశ్యామతెసుమతిందేవయజ్యయాక్షయద్వీరస్యతవరుద్రమీఢ్వః। సుమ్నాయన్నిద్వి
శో అస్మాకమాచరారిష్టవీరాజుహవామతెహవిః ॥౩॥ త్వేషంవయంరుద్రంయజ్ఞ సా
ధంవంకుంకవిమవసె నిహ్వయామహె ఆరెఅస్మద్దైవ్యంహెళోఅస్యతు సుమతిమిద్వయ
మస్యావృణీమహె ॥౪॥ దివోవరాహమరుషం కపర్దినంత్వేషంరూపం నమసానిహ్వ
యామహె। హస్తెబిభ్రద్భేషజా వార్యాణి శర్మవర్మచ్ఛర్దిరస్మభ్యం యంసత్ ॥౫॥
ఇదంపిత్రెమరుతాముచ్యతె వచస్స్వాదోస్స్వాదీయోరుద్రాయవర్ధనం। రాస్వాచనో
అమృతమర్తభోజనం త్మనెతోకాయతనయాయమృళ ॥౬॥ మానోమహాంతముతమా
నొఅర్భకంమానఉక్షంతముతనూనఉక్షితం। మానోవధీఃపితరంమోతమాతరంప్రియామా
నఃస్తనువోరుద్రరీరిషః ॥౭॥ మానస్తోకెతనయెమాన ఆయౌమానో గోషుమానో
అశ్వేషురీరిషః। వీరాన్మానో రుద్రభామితోవధీర్హవిష్మంతస్సదమిత్త్వాహవామహె
॥౮॥ ఉపతెస్తోమాన్పశుపాఇవాకరం రాస్వాపితర్మరుతాం సుమ్నమస్మె। భద్రాహితె
సుమతిర్మృళయత్తమాథావయమవ ఇత్తెవృణీమహే ॥౯॥ ఆరెతెగోఘ్నముతపూరుష
ఘ్నంక్షయద్వీరసుమ్నమస్మెతెఅస్తు। మృళాచనో అధిచబ్రూహిదేవాధాచనశ్శర్మయ

చ్ఛా ద్విబర్హాః ౧౦॥ అవోచామ నమో అస్మా అవస్యవశ్శృణోతు నో హవం రుద్రో మరుత్వాన్। తన్నో మిత్రో వరుణో మామహన్తామదితిస్సింధుః పృథివీ ఉత ద్యౌః॥

ఆ తే పితరితి పంచదశర్చస్య సూక్తస్య। గృత్సమద ఋషిః॥ రుద్రో దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। పశ్చిమదిశి పార్థివే వినియోగః॥ ఆ తే పితర్మరుతాం సుమ్నమేతు మా నస్సూర్యస్య సందృశో యుయోథాః। అభి నో వీరో అర్వతి క్షమేత ప్రజాయేమహి రుద్ర ప్రజాభిః॥ ౧॥ త్వాదత్తేభీ రుద్ర శంతమేభిశ్శతం హిమా అశీయ భేషజేభిః। వ్యస్మద్ద్వేషో వితరం వ్యంహో వ్యమీవాశ్చాతయస్వా విషూచీః॥ ౨॥ శ్రేష్ఠో జాతస్య రుద్ర శ్రియాసి తవస్తమస్తవసాం వజ్రబాహో। పర్షి ణః పారమంహసస్స్వస్తి విశ్వా అభీతీ రపసో యుయోధి॥ 3॥ మా త్వా రుద్ర చుక్రుధామా నమోభిర్మా దుష్టుతీ వృషభ మా సహూతీ। ఉన్నో వీరాఁ అర్పయ భేషజేభిర్భిషక్తమం త్వా భిషజాం శృణోమి॥ ౪॥ హవీమభిర్హవతే యో హవిర్భిరవ స్తోమేభీ రుద్రం దిషీయ। ఋదూదరస్సుహవో మా నో అస్యై బభ్రుస్సుశిప్రో రీరధన్మనాయై॥ ఉన్మా మమంద వృషభో మరుత్వాంత్వక్షీయసా వయసా నాధమానం। ఘృణీవ ఛాయామరపా అశీయా వివాసేయం రుద్రస్య సుమ్నం॥ ౬॥

క్వ స్య తే రుద్ర మృళయాకుర్హస్తో యో అస్తి భేషజో జలాషః। అపభర్తా రపసో దైవ్యస్యాభీ ను మా వృషభ చక్షమీథాః॥ ౭॥ ప్ర బభ్రవే వృషభాయ శ్వితీచే మహో మహీం సుష్టుతిమీరయామి। నమస్యా కల్మలీకినం నమోభిర్గృణీమసి త్వేషం రుద్రస్య నామ॥ ౮॥ స్థిరేభిరంగైః పురురూప ఉగ్రో బభ్రుశ్శుక్రేభిః పిపిశే హిరణ్యైః। ఈశానాదస్య

భువనస్యభూరేర్నవా ఉయోషద్రుద్రాదసుర్యం॥ ౭॥ అర్హన్బిభర్షిసాయకానిధన్వార్హన్నిష్కంయజతంవిశ్వరూపం। అర్హన్నిదందయసేవిశ్వమభ్వంనవా ఓజీయోరుద్రత్వదస్తి॥ ౧౦॥ స్తుహిశ్రుతంగర్తసదంయువానంమృగన్నభీమముపహత్నుముగ్రం। మృళాజరిత్రేరుద్రస్తవానోన్యంతే అస్మన్నివపంతుసేనాః॥౧౧॥కుమారశ్చిత్పితరంవందమానంప్రతినానామరుద్రోపయంతం। భూరేర్దాతారంసత్పతింగృణీషేస్తుతస్త్వంభేషజారాస్యస్మే॥ ౧౨ ॥ యావోభేషజామరుతశ్శుచీని యాశంతమావృషణోయామయోభు। యానిమనురవృణీతాపితానస్తాశంచయోశ్చరుద్రస్యవశ్మి ॥౧౩॥ పరిణోహేతీరుద్రస్యవృజ్యాఃపరిత్వేషస్యదుర్మతిర్మహీగాత్। అవస్థిరామఘవద్భ్యస్తనుష్వమీఢ్వస్తోకాయతనయాయమృళ ॥౧౪॥ ఏవాబభ్రోవృషభచేకితానయథాదేవనహృణీషేనహంసి। హవనశ్రున్నోరుద్రేహబోధిబృహద్వదేమవిదథేసువీరాః పశ్చిమదిశిప్రార్థనమ్కృత్వా……

ఇమారుద్రాయస్థిరధన్వనఇతిచతుష్కర్చస్యసూక్తస్యవసిష్ఠఋషిః। రుద్రోదేవతా। జగతీఛందః। ఉత్తరదిశిప్రార్థనేవినియోగః॥ ఇమారుద్రాయస్థిరధన్వనేగిరఃక్షిప్రేషవేదేవాయస్వధావ్నే। అషాళ్హాయసహమానాయవేధసేతిగ్మాయుధాయభరతాశృణోతునః॥౧॥ సహిక్షయేణక్షమ్యస్యజన్మనస్సామ్రాజ్యేనదివ్యస్యచేతతి। అవన్నవంతీరుపనోదురశ్చరానమీవోరుద్రజాసునోభవ ॥౨॥యాతేదిద్యుదవసృష్టాదివస్పరిక్ష్మయాచరతిపరిసావృణక్తునః॥ సహస్రంతేస్వపివాతభేషజామానస్తోకేషుతనయేషురీరిషః॥ ౩॥ మానోవధీరుద్రమాపరాదామాతేభూమప్రసితౌహీళితస్య। ఆనోభ

జబ్భ్రిషిజీవశం సెద్యూయుం పాతస్స్వస్తిభిస్సదానః॥ ఇతిప్రార్థనంకృత్వా॥

ఏతంయువానంపరివోదదామి తెనక్రీళంతీశ్చరతప్రియేణ మానశ్శాప్త జనుషా సుభాగారాయస్పోషేణసమిషామదేమ॥ ౨॥ శాంతాపృథివీశివమంతరిక్షంద్యౌర్నో దెవ్యభయంనోఅస్తు॥ శివాదిశః ప్రదిశఉద్దిశోనఆపోవిశ్వతః పరిపాంతుసర్వతః॥ ౩॥ ఓంశ్శాంతిశ్శాంతిశాంతిః॥ ఇతిజపిత్వా। గోమిథునస్యపునఃపూజాంకృత్వా। చరుత్రయె ణస్విష్టకృతమాదాయ॥ యదస్యకర్మణఇత్యస్యమంత్రస్య। హిరణ్యగర్భఋషిః। స్విష్ట కృద్దేవతా। అతిధృతీచ్ఛందః॥ అగ్నిస్విష్టకృద్ధోమెవినియోగః। యదస్యకర్మణోత్యరీరి చం యద్వాన్యూనమిహాకరం। అగ్నిష్టత్స్విష్టకృద్విద్వాన్సర్వంస్విష్టం సుహుతంకరో తుమె॥ అగ్నయెస్విష్టకృతెసుహుతహుతె సర్వప్రాయశ్చిత్తాహుతీనాం కామానాం సమర్ధయిత్రే సర్వాన్నః కామాన్సమర్ధయస్వాహా॥ ఇత్యేకశ్శ్రుత్యాచ్చాద్వ్యాగ్నావీశా నదెశెజుహుయాత్। స్విష్టకృతెగ్నయఇదంనమమ। తతోగ్నెరుత్తరతఃస్థితామిధ్మబం ధనరజ్జుంవిస్రస్య।రుద్రాయస్వాహేతిహుత్వా। ఆపస్పృష్ట్వా।స్రువేణప్రాయశ్చిత్తాజ్యా హుతీస్సప్తజుహుయాత్। తత్రమంత్రాః॥ అయాశ్చేతివిమదోయాశగ్నిఃపంక్తిః। ప్రా యశ్చిత్తాజ్యహోమెవినియోగః॥ అయాశ్చాగ్నెస్యనభిశస్తిశ్చ సత్యమిత్వమయాఅసి। అయాసావయసాకృతోయాసన్ హవ్యమూహిషెయానోధేహిభెషజంస్వాహా॥ అయ సేఽగ్నయఇదంనమమ॥ అతోదేవామెధాతిథిర్దేవాగాయత్రీ॥ ప్రాగ్వత్॥ అతోదేవాఅ వంతు। నోయతోవిష్ణుర్విచక్రమెపృథివ్యాస్సప్తధామభిస్స్వాహా॥ ౧॥౨॥౯॥ దేవేభ్య ఇదం॥ ఇదంవిష్ణుర్మెధాతిథిర్విష్ణుర్గాయత్రీ॥ ప్రాగ్వత్॥ ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమెత్రెధాని దధెపదం। సమూళహమస్య పాంసురెస్వాహా॥౧-౨॥౯ విష్ణవఇదం॥ వ్యాహృతీనాంవ్య స్తసమస్తానాం। ప్రత్యేకంవిశ్వామిత్రగౌతమాత్రి భరద్వాజాఋషయః। అగ్నివాయుసూ ర్యప్రజాపతయోదేవతా। గాయత్ర్యుష్ణిగనుష్టుగ్బృహత్యశ్ఛందాంసి॥ ప్రాగ్వత్॥ ఓం భూస్స్వాహా। అగ్నయఇదం। భువస్స్వాహా। వాయవఇదం ఓంస్వస్స్వాహా॥ సూర్యా

యేదం। భూర్భువస్స్వస్స్వాహా ॥ ప్రజాపతయ ఇదం ॥ తతో బ్రహ్మా కర్తారం పరీత్య సప్తా హ తీర్ఘమాయాత్ । త్యాగం యజమానో వదేత్ ॥ యద్వో దేవా అభితపామ రుత స్సిష్టప్। మంత్రవిపర్యాసాదిని మిత్త నైమిత్తిక ప్రాయశ్చిత్తాంజ్యహోమే వినియోగః॥ ఓం॥ యద్వో దేవాతిపాదయాని వాచా చ ప్రయుతీ దేవహేళనం, అరాయో అస్మాం అభి దుచ్ఛునాయతే న్యత్రాస్మన్మరుత స్తన్ని ధేతన స్వాహా॥ యజమానః। మరుద్భ్య ఇదం న మమ॥ అనాజ్ఞాతమితి మంత్రద్వయస్య। హిరణ్యగర్భ ఋషిః। అగ్నిర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః॥ జ్ఞాజ్ఞాత దోష నిబర్హణార్థ మాజ్యహోమే వినియోగః॥ అనాజ్ఞాతం యదాజ్ఞాతం యజ్ఞస్య క్రియతే మిథు। అగ్నే తదస్య కల్పయ త్వం హి వేత్థ యథాతథం స్వాహా॥ యజమానః అగ్నయ ఇదం న మమ॥ పురుష సమ్మితో యజ్ఞో యజ్ఞః పురుష సమ్మితః అగ్నే — తథం స్వాహా॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥ యత్పాకత్రేత్యస్య మంత్రస్య। ఆప్త్య త్రిత ఋషిః అగ్ని ర్దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః। యత్పాకత్రా మనసా దీనదక్షానయజ్ఞస్య మన్వతే మర్త్యాసః। అగ్నిష్టద్ధోతా। క్రతువి ద్విజానన్యజిష్ఠో దేవాం ఋతుశో యజాతి స్వాహా ॥౫॥౩౦॥ అగ్నయ ఇదం న మమ॥

రుద్రకలశపూజా.

రుద్రకలశం స్థాప్య॥ అస్మిన్ కలశే రుద్రమావాహయామీతి షోడశోపచారై రభ్యర్చ్య॥ కద్రుద్రాయేతి మంత్రస్య కణ్వ ఋషిః । రుద్రో దేవతా । గాయత్రీ ఛందః। రుద్రకలశస్థాపనే వినియోగః ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే...హృదే ॥ రుద్రమావాహయామి॥ ఇత్యావాహ్య॥

అథ వృషభన్యాసః ॥ ఇషే త్వేతి మూర్ధని॥ ఇషే త్వోర్జే త్వా వాయ + పశూన్పాహి॥ మూర్ధ్నే నమః॥ తద్విష్ణోరితి శంఖాంకే ॥ తద్విష్ణోః + రాతతం॥ శంఖాంకే॥

ఉదుత్యంజాతవేదసమితిచక్రాంకే॥ ఉదుత్యంజాత × సూర్యం॥ చక్రాంకే ॥ సహస్ర
శీర్షేతిలలాటే॥ సహస్రశీ × ర్షుల్బం॥ లలాటే॥ అతోదేవాఇతినేత్రయోః॥ అతోదేవా
అ × ద్ధామభిః॥ నేత్రయోః॥ మర్మాణితఇతినాసికాయాం॥ మర్మాణితేవర్మభిః × మంద
తుత్తేవాః॥ నాసికాయాం॥ విష్ణుముఖాఇతిముఖే॥ విష్ణుముఖా వైదేవాశ్ఛందోభిరిమాం
× శగ్మయచ్ఛతు॥ ముఖే॥ ఓజోసీతిగ్రీవం॥ ఓజోసిసహోసిబలమసిభ్రాజోసిదేవానాం
× సర్వాయుః॥ ఏవంగ్రీవం॥ మర్మాణితఇతిబాహుమూలయోః। మర్మాణితేవర్మభిః ×
మనుమదంతుదేవాః సమిద్ధాగ్నిందువస్యతేతిబాహ్వోః॥ సమిద్ధాగ్నిందువస్యతఘృ
తైర్బోధయతాతిథిం। ఆస్మిన్ హవ్యాజుహోతన॥ బాహ్వోః॥ ఇదంవిష్ణురితిహృద
యే॥ ఇదంవిష్ణుర్వి × సురే॥ హృదయే॥ నాభిర్మేచిత్తంవిజ్ఞానమితినాభిం॥ నాభిర్మేచి
త్తం విజ్ఞానంపాయుర్మేపచతిర్భసత్ ॥ నాభిం॥ ఆపాంతమన్యురితికటిం॥ ఆపాంతమ
న్యుస్తృ × ప్రశీమానానిదేభుః॥ కటిం॥ ఊర్వోరోజఇత్యూరుం॥ ఊర్వోరోజోరిష్టా
మ్నామాహింగ్ంసీః॥ ఇత్యూరుం॥ చిత్రందేవానామితిజంఘయోః॥ చిత్రందేవానా +
స్థ్సుషశ్చ॥ జంఘయోః॥ ఇమంమేవరుణేతిజాన్వోః॥ ఇమంమేవరుణ + రాచకే॥ జా
న్వోః॥ రక్షోహణమితిస్కంధే॥ రక్షోహణంవాజినమాజిఘర్మి + దివాసరిషః పాతువ
క్తం॥ స్కంధే॥ విష్ణోరరాటమసీతిపృష్ఠే॥ విష్ణోరరాటమసివిష్ణోః పృష్ఠమసి + విష్ణవే
త్వా॥ పృష్ఠే॥ వరుణస్యవిరాట్ఇతిలింగే॥ వరుణస్యవిరాట్। యజ్ఞస్యపాత్త్రీ॥ ప్రజా
పతేరనుమతిః। మిత్రస్యశ్రద్ధా॥ లింగే॥ త్రిపాదూర్ధ్వమితిఉదరే॥ త్రిపాదూర్ధ్వ
× దైనేఽభి॥ ఉదరేషు॥ ఏతావానస్యేతిపుచ్ఛే॥ ఏతావానస్యమహిమా...మృతందివి॥

ఇతిపృచ్ఛేత్॥ ఏవంస్పృష్ట్వా॥ నమస్కుర్యాత్ ॥ ఇతిప్రాచీనపాఠః॥

అథగోవృషభవివాహప్రయోగః.

గృహస్యప్రాగ్భాగే యూపస్తంభం ప్రతిష్ఠాప్య ॥ అలంకృత్య అథగణాధిపతిపూజాం పుణ్యాహవాచనంచకృత్వా ॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ లోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం రక్షాబంధనంకరిష్యే॥ రక్షాబంధనపూజాంచకృత్వా॥ శ్లో॥ బధ్నామిదక్షిణేపాదే నవసూత్రంచకంకణం। లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం వృషభస్యసుఖప్రదమ్ ॥ రక్షాబంధనముహూ...అస్తు॥ తతఃయజ్ఞోపవీతధారణంకృత్వా ॥ దక్షిణాతాంబూలాదికం బ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥ అథవత్సతరీస్త్రీరక్షాబంధనమ్॥ శ్లో॥ బధ్నామివామపాదేతు। పంచసూత్రంచకంకణం । లోకరక్షణసిద్ధ్యర్థం । ముహూభష్టప్రదోభవ॥ ఇతిబధ్నీయాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణాయ తాంబూలాదికందద్యాత్ ॥ ఏవం ... ప్రీత్యర్థంలోకసంరక్షణసిద్ధ్యర్థం ఇమంవృషభంశ్రీమహావిష్ణుస్వరూపేణ పురుషసూక్తేనపూజయిష్యే॥ రాష్ట్రభృదస్యాచార్యాసందీమాత్వద్యోషం...ఆపః॥ పాద్యాఃఇతిదాతాప్రాహ॥ ఉత్తరయాభిమంత్ర్య ఆపఃపాదావనేజనీర్ద్విషంతం నాశయంతుమేఽస్మిన్కులే బ్రహ్మవర్చస్యసాని ॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపస్య వృషభస్యఇదమాసనంఇదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతా...యనమః॥ గంధాదిభిరలంకృత్య॥ అథవత్సతరీదానం॥ఏవంగుణ...ద్ధంమమపితుఃశాశ్వతపుణ్యలోకావాప్త్యర్థం సర్వాభీష్టసిద్ధ్యర్థం లోకసంరక్షణార్థం వత్సతరీదానంకరిష్యే॥ అత్రమహాసంకల్పం పఠిత్వా॥ అస్యశ్రీమదాదినారాయణస్య......సపురభేయగోత్రోద్భవస్య ప్రజాపతేః నప్త్రేకాశ్యపపౌత్రాయ ధర్మపుత్రాయ ॥ లక్ష్మీనారాయణస్వరూపవృషభాయవరాయ ॥ చతుస్సాగరపరి... సపురభేయ గోత్రోద్భవగంగాయాః నప్త్రీంయమునాయాః పౌత్రీం సరస్వత్యాః పుత్రీం ఇమాంవత్సతరీం ధర్మప్రజాసంతానార్థం హేవృషభరాజ వత్సతరీదానంతుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ ॥ దేవస్యత్వా ......గృహ్ణామి॥ రాజాత్వావరుణోనయతుదేవిదక్షిణే। రుద్రాయగామ్ । తేనామృతత్వమస్యామ్......ప్రతిగృహ్ణాతు॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ అనేనవత్సతరీదానేనశ్రీప

రమేశ్వరః ప్రీయతామ్॥ తతోలగ్నాష్టకమూర్ణ్ణి కాదీన్ పఠేత్ ॥ స్వస్త్యష్టాశీతిసహస్రాణాం ద్విజగురుదైవత్యానామ్... సుప్రీతాస్సుముహూర్తా...భవంతు॥ అథమాంగల్యధారణమ్॥ ఏవంగుణ...లోకసంరక్షణార్థం మాంగల్యపూజాంకరిష్యే॥ మాంగల్యసూత్రార్చనంకుర్యాత్॥ శ్లో॥ మాంగల్యతంతునానేన । లోకరక్షణహేతునా । కంఠే బధ్నామిసుభగే పూర్ణ్ణాఽఽయైశ్వర్యవర్ధని-॥ వత్సరత్రిగళే మంగళసూత్రంబధ్వా॥మాంగల్యధా...అస్తు॥ తూష్ణీంఆర్ద్రాక్షతారోపణంకుర్యాత్ ॥ ...భద్రప్రజామేకామస్సమృద్ధ్యతామ్॥ ద్వితీయపర్యాయే దేవాదిపశవోమేకామస్సమృద్ధ్యతామ్ ॥ తృతీయపర్యాయే యజ్ఞోమేకామస్సమృద్ధ్యతామ్॥ తూష్ణీంచతుర్థపర్యాయే జగత్ప్రియోమేకామస్సమృద్ధ్యతామ్ ॥ అథగోవృషభమార్జనమ్ ॥ ఏవంగుణ...ర్థం వృషభమార్జనార్థం ఋత్విగ్వరణంకరిష్యే॥ ఏకాదశబ్రాహ్మణాన్ ప్రార్థయేత్॥ అత్రఋత్విగ్వరణందత్వా॥ వృషభంవత్సాంచషోడశోపచారైరభ్యర్చ్య గాముపస్థాసంకీర్తన్యం॥ ఏవం...ర్థం గోవృషభపూజాంకరిష్యే॥ షోడశోపచారైరభ్యర్చ్య॥ అథాగ్నేః గోవృషభప్రదక్షిణంకారయిత్వా॥

తతఃఆజ్యపాత్రముత్తరతోనిరస్య బర్హిసిపూర్ణపాత్రమాదాయ పూర్వవత్కృత్వా। పూర్ణమసిపూర్ణమె భూయాస్సుపూర్ణమసిసుపూర్ణంమె భూయాస్సదసిసన్మె భూయాస్సర్వమసిసర్వంమె భూయాఽక్షితిరసిమామేక్షేష్ఠాః ప్రాచ్యాందిశిదేవాఋత్విజోమార్జయంతాం। దక్షిణాయాందిశిమాసాః పితరోమార్జయంతాం ప్రతీచ్యాందిశి గృహాః పశవోమార్జయంతాం। ఉదీచ్యాందిశ్యాపఓషధయోవనస్పతయోమార్జయంతాం। ఊర్ధ్వాయాందిశియజ్ఞస్సంవత్సరోయజ్ఞపతిర్మార్జయంతాం।ఆపోఅస్మాన్మాతరశ్శుంధయంతు ఘృతేననోఘృతప్వః। పునంతు। విశ్వంహిరిప్రం ప్రవహంతి దేవీరుదిదాభ్యశ్శుచిరాపూతఏమిః॥ ఇదమాపస్సింధుద్వీప ఆపోత్రిష్టుప్॥ మార్జనేవినియోగః। ఇదమాపః ప్రవహతయత్కించదురితంమయి। యద్వాహమభిదుద్రోహ య

ద్వా_శేపడ్తాన్యృతం ॥౯।౬।౫॥ సుమిత్రాన ఆప ఓషధయస్సంతు। దుర్మిత్రాస్తస్మై భూయాసంయోఽస్మాన్ ద్వేష్టియంచ వయంద్విష్మః॥

అథముద్రణమ్.

అగ్నేః పూర్వతః వస్త్రకంబులో పరిశంఖచక్రేనిధాయ॥ సంపూజ్య॥ నమస్కుర్యాత్ ॥ అగ్నౌశంఖచక్రేనిధాయ॥ ప్రతిష్ఠితాగ్నింప్రజ్వాల్య॥ చక్రముద్రేణపశ్చద్వామేశంఖముద్రేణ వాంకయిత్వా॥

ఏతంయువానంపరివో దదామి తేనక్రీళంతీశ్చరతప్రియేణ। మానశ్శాప్తజనుషా సుభాగారాయస్పోషేణసమిషామదేమ ॥౨॥ శాంతాపృథివీశివమంతరిక్షంద్యౌర్నో దేవ్యభయన్నో అస్తు। శివాదిశః ప్రదిశఉద్దిశోనఆపోవిశ్వతఃపరిపాంతుసర్వతః॥ శాంం...తిః

తతఃనిబుక్ తిదే శెకిఁచిదపస్పించేత్ ॥మాహంప్రజాంపరాశిచంయా నస్సయాన రీస్తన సముద్రెవోనినయా నిస్స్వంపాథోఽపీథేతి వామపార్శ్వస్థితపత్న్యం జలాప్రత్యఙ్ముఖంసర్వంజలంనిక్షిప్య,అక్షతాంచ్ఛిరసిధారయేత్ ॥ ప్రాగాదిపరిస్తరణముత్తరేవిసృజేత్ ॥ బ్రహ్మణంపూజయామి భవత్కృతబ్రహ్మత్వదక్షిణాం మనసోత్సాహపరిమితహిరణ్యంతుభ్యమహం...మమ॥ యస్యస్మృత్యాచేత్యగ్నేః కర్మఫలమర్పయేత్ ॥

ధారాదత్తమ్.

హేవృషభరాజప్రాగ్దేశంగత్వా ప్రాక్పర్వతేషుతృణానిజగ్ధ్వా (ఖాత్వా) ప్రాక్సముద్రోదకంపీత్వా। తత్రత్యగవాంపతిర్భూత్వా। దేవబ్రాహ్మణక్షేత్రాణి పరిహృత్య యథేష్టంవిహార॥ హేవృషభరాజదక్షిణదేశంగత్వా ... విహార ॥ హేవృషభరాజపశ్చిమదేశంగత్వా ... విహార॥ హే వృషభరాజ ఉత్తరదేశంగత్వా ... విహార ॥ ఇతి పఠిత్వా ॥ అద్యపూర్వోక్తఏవంగుణ ... తిథౌయజమానస్యపితరం × గోత్రం × శర్మాణం ప్రేతం ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహనికర్తవ్యఅంథత్వ × పైశాచికబాధానివృత్త్యర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్సర్జనేన పితుః × గోత్రస్య × శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహనిఅంథత్వ ×

పైశాచికబాధానివృత్తిద్వారా శాశ్వతరుద్రలోకావాప్తిరస్త్వితిభవన్తో బ్రువన్తు॥ శాశ్వతరుద్రలోకావాప్తిరస్తు॥ ఏషవృషః మయోత్సృష్టః॥ ఇతిపఠిత్వా॥ శ్లో॥ ప్రత్యక్పయోషమారభ్య ప్రాగగ్రేఽధిపోభవ । తద్దైవదక్షిణాంభోధిం సౌమ్యాగ్రేఽధిపోభవ॥ శ్లో॥ హిత్వా దేవద్విజక్షేత్రం యథేష్టంచరగోధిప । గవామధిపతిర్భూత్వా అభష్టఫలదోభవ॥ ఇతిగాంప్రార్థయేత్॥ తతః అగ్నిబలిప్రదానం కేచిత్ నకుర్వన్తితత్కరణే॥ అథబలిప్రదానమ్...పితుః + గోత్రస్య + శర్మణఃప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య + హానిపర్యంతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం అంధత్వ × ర్థం రుద్రలోకావాప్త్యర్థం మోక్షవృషోత్సర్జన బలిప్రదానంకరిష్యే॥ తతోఽగ్నింస్విష్టకృచ్చరుణాఽష్టపిణ్డాన్ కృత్వాఽష్టదిక్షునిదధాతి॥ అగ్నయేనమమ...అలంకృత్య॥ అథాగ్నేరష్టపురుషస్య ఆగ్నేః పూర్వదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజసాభాని॥ జాతవేదసఉపదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ సహోజసో దక్షిణదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ అజిరాప్రభవఉపదిశ్యస్య స్థానేస్వతేజసాభాని॥ వైశ్వానరస్యాపరదిశ్యస్యస్థానే స్వతేజసాభాని॥ నర్యాపసఉపదిశ్య స్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ పఙ్క్తిరాధస ఉదగ్దిశ్యస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ విసర్పిణఉపదిశస్యస్థానేస్వతేజసాభాని॥ ఓంభూర్భువస్సువః । దిశోవోమిథునంమానోమిథునంగృహ్ణీధ్వమ్॥ ఇతిజపిత్వా॥ యేతత్తీర్థోదకముపతిష్ఠతు॥ యథాశక్తిదక్షిణాందత్వా॥ అద్యపూర్వోక్త × తిథౌ × (సా × తి) పితరం + గోత్రం × శర్మాణంప్రేత ఉద్దిశ్యత్వయాకృతేన మరణాదినాదారభ్య ఏకాదశాహానిక ద్రవ్య వృషోత్సర్జన బలిప్రదానేన పితుః + గోత్రస్య...శర్మణఃప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యఏకాదశాహానిక ద్రవ్యప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం పైశాచికబాధా...బ్రువన్తు॥ అంధత్వ...రస్తు॥ అథబ్రాహ్మణాయ యథాశక్తిదక్షిణాందద్యాత్॥ ఇతివృషోత్సర్జనప్రయోగస్సమాప్తః

అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధప్రయోగః.

అథాద్యం కుర్యాద్బ్రాహ్మణం భోజయేదాద్యే హోతవ్యమనలేపివా। పునశ్చభోజయేద్విప్రం ద్విరావృత్తిర్భవేదిహ। ఏకాదశాహే యచ్ఛ్రాద్ధమేకోద్దిష్టం విధీయ్యతే। యది కార్యం న కుర్వీత పునస్సంస్కారమర్హతీత్యుక్తం విప్రాభావే త్వగ్నౌ కుర్యాత్పుర వాహారితండులాన్నముద్ధృత్య వ్యంజనాచ్ఛాదయిత్వాస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశే హని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం స్వతంత్రాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధం విప్రాభావాదగ్నౌ ఆద్యశ్రాద్ధం కుర్యాత్ (ఏకవాహాన) కుర్యాత్॥

పూర్వోక్తతిథౌ। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। (మాతుః। గోత్రాయాః। దాయాయాః। ప్రేతాయాః) మరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం। బ్రాహ్మణాభావే। అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టశ్రాద్ధం కరిష్యే॥ సమస్త సంపదితి పరిషత్ప్రాయశ్చిత్తం కృత్వా॥ పూర్వోక్తతిథౌ పితురిత్యాది పూర్వవత్। ఏకోద్దిష్టవిధానేన। ప్రేతోద్దేశేన। పార్వణవిధానేనాద్యం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య। కుండం ఖాత్వా అపేత వీత విచ సర్పతాతో యేఽత్ర స్థపురాణా యే చ నూతనాః। అదాద్యమోఽవసానం పృథివ్యా అక్రన్నిమం పితరో లోకమస్మై ఇతి కుండం సమ్మృజ్య గాయత్ర్యా ప్రోక్ష్య। తత్స సిధౌకుణాదికం సర్వం యథానగ్న్యేకోద్దిష్టశ్రాద్ధే తథా కుర్యాత్॥ విశేషస్తు ప్రతిసంకల్పస్థానే తు బ్రాహ్మణాభావే అగ్నావాద్యైకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధ ఇత్యూహ్యం। ఆవాహనం న కార్యం అన్నశ్రాద్ధత్వాత్పాణిహోమః కార్యః। తత్ర మంత్రః। సంకల్ప్య। అన్నం ఘృతప్లుతం కృత్వా। పిత్రే। గోత్రాయ। శర్మణే। ప్రేతాయ। మాత్రే। గోత్రాయై। దాయై। ప్రేతాయై। యమాయ చ స్వాహేత్యగ్నౌ జుహుయాత్। ఆపోశనం దేయం। ప్రాణాద్యాహుతయోఽగ్నౌ జుహుయాత్। వ్యంజనమిశ్రితం కార్యం। తతః యత్తేకృష్ణ ఇతి మంత్రేణ ద్వాత్రింశదాహుతయః కార్యా ఇతి కేషాంచిదభిమతం। ఉదీరతామిత్యష్టమంత్రైః ప్రథమం హుత్వా తతః యత్తేకృష్ణ ఇతి శేషాహుతీర్జుహుయాదిత్యపరే। ఉదీరతామిత్యష్టమంత్రైశ్చతురావృత్త్యా కార్యమిత్యన్యే। ఇదం న మమేతి త్యాగం వర్జయేదితి కేచి

త్। యథాచారంకర్తవ్యం। మంత్రాస్తు॥ యత్తేకృష్ణశ్శకున ఆతుతోదపిపీలస్సర్ప
ఉతవాశ్వాపదః। అగ్నిష్టద్విశ్వాదగదం కృణోతు సోమశ్చయోబ్రాహ్మణాం ఆవి
వేశస్వాహా॥ ౭।౬।౨౧॥ అగ్నిషోమాభ్యామిదం॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్య
మాః పితరస్సోమ్యాసః। అసుంయ ఈయురవృకాఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితరోహవే
షుస్వాహా॥ ౧॥ ఇదంపితృభ్యో నమోఅస్త్వద్యయే పూర్వాసోయ ఉపరాస ఈయుః।
యేపార్థివేరజస్యానిష త్తాయేవానూనం సువృజనా సువిక్షుస్వాహా॥ ౨॥ అహంపి
తౄన్సువిదత్రాం అవిత్సినపాతంచ విక్రమణంచవిష్ణోః। బర్హిషదోయేస్వధయాసు
తస్యభజంత పిత్వస్తఇహాగమిష్ఠాస్స్వాహా॥ ౩॥ బర్హిషదఃపితర ఊత్యర్వాగిమా
వోహవ్యాచకృమాజుషధ్వం। తఆగతావసాశంతమేనాథా నశ్శంయోరరపోదధా
తస్వాహా॥ ౪॥ ఉపహూతాఃపితరస్సోమ్యాసోబర్హిష్యేషు నిధిషుప్రియేషు। తఆగమం
తుతఇహశ్రువంత్వధిబ్రువంతుతేవంత్వస్మాన్స్వాహా॥ ౫॥ ఆచ్యాజానుదక్షిణతోనిష
ద్యేమం యజ్ఞమభిగృణీతవిశ్వే। మాహింసిష్టపితరః కేనచిన్నోయద్వఆగః పురుష
తాకరామస్వాహా॥ ౬॥ ఆసీనాసో అరుణీనాముపస్థేరయింధత్తదాశుషేమర్త్యాయ।
పుత్రేభ్యఃపితరస్తస్యవస్వః ప్రయచ్ఛతతఇహోర్జం దధాతస్వాహా॥ ౭॥
యేనఃపూర్వేపితరస్సోమ్యాసోఽనూహిరేసోమపీథంవసిష్ఠాః। తేభిర్యమస్సంరరాణో
హవీంష్యుశన్నుశద్భిః ప్రతికామమత్తుస్వాహా॥ ౮॥ అంతేప్రేతతృప్తోసీతిత్రిపిండందద్యా
త్। తతఃపిండదానాద్యర్పణాంతం సర్వంనగ్నవత్కార్యం॥ (ఇతిఏకవాహనమ్)

అథ షోడశశ్రాద్ధ ప్రయోగః.

కర్తా స్నాత్వా॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః ॥ ఇత్యాచమ్య॥ పాకాంతరేణాఽఽద్యాది షోడశశ్రాద్ధానికుర్యాత్ ॥ అథ బ్రాహ్మణానాహూయ ॥ ఆచమ్య॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... శ్రీకృష్ణాయనమః పవిత్రంధృత్వా ॥ పూర్వోక్తఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యఏకాదశాహాని ప్రేతతృప్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధంకరిష్యే ॥ తాతేఅనుజ్ఞార్థంయథాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే ॥ పరిషద్దక్షిణాం గృహీత్వా॥ సమస్తసంప ... పదం (ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య) (ప్రాచీనావీతీ) పితుః ...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ఏకాదశాహాని ప్రేతతృప్తిద్వారాప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధంకర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు॥ అధికారసంపదస్తు॥ పూర్వోక్త.. ఏవంగుణ ... తిథౌ పితుః .. గోత్రస్య శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశాహాని దేశకాలదేహదర్మవైపరీత్యాశంకయాశ్వస్సపిండీకరణం కర్తుకామస్సన్ ఊనమాసికద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక తృతీయమాసిక, తురీయమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యాని, షోడశైకోద్దిష్టశ్రాద్ధాని ఆసంవత్సరాంతాత్ స్వేస్వేకాలే కర్తవ్యానితానిస్వకాలవిహితేన ద్విరావృత్తాద్యమాసికేన సహాపకృష్యప్రేతోద్దేశేన వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధంరుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధంవృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధం అనశిష్టబ్రాహ్మణంచ అన్నేనహావిషా, ఏకోద్దిష్టవిధానేన సమానతంత్రేణప్రేతోద్దేశేన ఏకపాకేనాద్య (ఉపవీతీ) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య (ప్రా...తీ) పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధంభవిష్యతీతి కేచిత్స్వారః॥ అథక్షణః ॥ పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధ ప్రేతార్థేఅయం తేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ అథ ఊనమాసిక ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృతీయమాసిక, చతు

ర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమమాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ద్వాదశమాసిక, ఊనాబ్దికమాసికేషు, వసుగణాదిశ్రాద్ధేషు చ పృథక్పృథక్॥ క్షణం సర్వత్ర దత్వా॥ అథ మండల పూజా॥ పాద్యస్థానే గోమయేన మండలముపలిప్య ప్రేతపాద్యస్థానే దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ఇతి తిలోదకం త్యజేత్॥ కుశతిలోదకమంజలినాగృహీత్వా॥ పితః ... గోత్ర... శర్మన్ ప్రేతమరణాదినా దారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదం తే పాద్యముపతిష్ఠతు॥ సర్వేషాం తత్ర బ్రాహ్మణానాం పృథక్పృథక్ పాద్యం దద్యాత్॥ కర్తా పాదప్రక్షాళ్యాచమ్య అనవిష్టరః॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణాదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే విష్టరముపతిష్ఠతు॥ ఇతి విష్టరం దత్వా॥ ఏవం ప్రకారేణ సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం ఊనాద్యవశిష్టానాం తేషు శ్రాద్ధేషు ప్రత్యేకం విష్టరం దద్యాత్॥ ఓం అద్య పూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రా...త్రి) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు రుద్రగణాఖ్య వసుగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగాఽవసిష్టైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ కురుష్వ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః వదేయుః॥ అథ భూసమార్జనమ్॥ ...సర్వత్ర శ్రాద్ధదేశం సమ్మృజ్య॥ దర్భం నిరస్య॥ అప ఉపస్పృశ్య॥ అపహతా అసురా రక్షాంసి పిశాచా యే క్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం గతం మనః॥ ఇతి కూర్చేనావోక్ష్య॥ సర్వత్రోద్ధననం కృత్వా॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః ప్రేతాస్సోమ్యాః। అసుం య ఈయురవృకా ఋతజ్ఞాస్తే నోఽవంతు ప్రేతో హవేషు॥ మృదపహాదాయ తిలాన్ కికిరేత్॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాదిప్రోక్షణమ్॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువస్సువః ... ప్రణవోదయాత్॥ అపవిత్రః పవిత్రో వా... తరశ్శుచిః॥ (ఇతి జపిత్వా॥ శ్రా

ద్ధాంగం సంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితి భవంతో బ్రు
వంతు॥ ఇతి వదేత్ ॥ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంతు॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలే గయాం ధ్యాత్వా ధ్యా
త్వా దేవం గదాధరం। తాభ్యాం చైవ నమస్కృత్య తతః శ్రాద్ధం ప్రవర్తయే॥ ఇతి కర్తా॥ ప్ర
వర్తయ॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః వదేయుః ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినా
దారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే ఆసన ముపతి
ష్ఠతు॥ ఇతి వామభాగే ఆసనం దత్వా॥ ఏవం సర్వత్రేతి తత్తన్మాసికముక్త్వా సర్వేషా మాస
నాని దద్యాత్॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని
ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే క్షణః ఉపతిష్ఠతు ॥ పృథక్పృథక్
సర్వత్ర క్షణానిదద్యాత్ ॥ ఓం తథా ప్రాప్నోతు భవాన్॥ ప్రాప్నవానీత్యుక్త్వా॥ అర్ఘ్య
పాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ తిలాన్ వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య ॥ శన్నో దేవీసిం
ధుద్వీప ఆపో గాయత్రీ అర్ఘ్యాభిమంత్రణే వినియోగః॥ శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు
పీతయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ తిలోసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః
ప్రిత్న ప్రేతస్వహి॥ పితరం గోత్రం ...శర్మాణం ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహి నః॥
ఇత్యర్ఘ్యపాత్రే తిలానవకీర్య॥ అర్ఘ్యపాత్రే అయం గంధః॥ పుష్పాధాన్యమేతిలాః ॥ ప్రే
తాయ వో జుష్టం గృహ్ణామి॥ పిత్రితపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యాః॥
హస్తోదకం దత్వా ॥ ఏవం సర్వత్రేతి దద్యాత్ ॥ యాదివ్యా ఆపః ... భవంతు ॥ పితః...
గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రా
ద్ధే ప్రేతార్థే ఇదం తే అర్ఘ్యముపతిష్ఠతు ॥ ఏవమూనమాసికాదిషు వసుగణాఖ్యాద్యవ
శిష్టాం తేషుచ తత్తన్మాసికముక్త్వా సర్వేషాం బ్రాహ్మణానాం హస్తే అర్ఘ్యం దద్యాత్ ॥
ప్రేతాయ స్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ శ్లో॥ ఇహలోకం పరిత్యజ్య గతోసి పరమాం గతిమ్।
మనసా వాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్ ॥ ఇత్యర్ఘ్యపాత్రాణి
ఛిత్వా విసృజేత్॥ తిలార్చనం ॥ అర్చతప్రార్చత...ర్చత ॥ ఇతి సర్వత్ర తిలైరభ్యర్చ్య॥

గంధద్వారాందురాధర్షాం...శ్రియమ్॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదార
భ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గంధా ఉపతిష్ఠతు ఏవమి
తరేషాంభోక్తౄణాం సమాత్రకం ప్రత్యేకం గంధం దత్వా॥ పుష్పార్థం తిలా ఉపతిష్ఠతు॥
అథ కర్ణాభరణ అంగుళ్యాభరణాదికం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ తదభావే హిరణ్యం వాద
ద్యాత్॥ అథ వస్త్రదానం ॥ యువా సువాసాః...దేవయంతః ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్
ప్రేతమరణదినాదారభ్యైకాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అం
తఃప్రావరణీయార్థం బహిఃప్రావరణీయార్థ మిదమాచ్ఛాదనద్వయ ముపతిష్ఠతు॥
ఇతి వస్త్రద్వయం సర్వత్ర దద్యాత్ ॥ పవిత్రార్థం పతిలా ఇమే కుశాః॥ ఇతి సర్వేషాం ప్రత్యే
కం కుశాన్ దత్వా సర్వేషామర్చనం సంపూర్ణం॥ అస్తు సంకల్ప సిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రు
వంతు॥ ప్రీతాయ స్వర్చితమస్తు॥ అథ ప్రేతముండలోద్వర్తనం కరిష్యే॥ అథ పాణిహో
మః॥ పాత్రే అభిఘార్య॥ తత్రచరుం నిధాయ॥ పునరభిఘార్య॥ ఓం అద్యపూర్వోక్తఏవం
గుణ...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యై
కాదశేహని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు భవదనుజ్ఞయా ప్రేతాహుతిం హో
ష్యామి॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ యమాయ చ స్వాహా॥
బ్రాహ్మణహస్తే తండులాన్నిక్షిప్య పాణిహోమతృప్తీచాద్య మాసికబ్రాహ్మణస్థానే
కర్తవ్యే ॥ పాణౌహుతమగ్నౌ బ్రాహ్మణః ప్రజుహుయాత్ ॥ మాత్రే గోత్రాయై...
...దాయై ప్రేతాయై యమాయ చ స్వాహా॥ ఇతి స్త్రియః॥ భోజనపాత్రాణ్యుపస్తీర్య
అథత్యక్తం॥ (ఉపవీతీ) ఓం భూర్భువస్స్వః... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య॥
(ప్రాచీనావీతీ) దేవసవితః ప్రసువ॥ ఇతి కూర్చోదకేనాఽప్రదక్షిణం పరిషిచ్య॥ హస్తోదకం
దత్వా॥ పృథివీతే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రహ్మణస్త్వాముఖే జుహోమి బ్రాహ్మణస్య
త్వా ప్రాణాపానయోర్జుహోమ్యక్షితమసి మాస్య క్షేష్ఠా అముత్రాఽముష్మిన్ లో
కే॥ ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదమ్। సమూఢమస్య పాంసురే ॥ స్వధా శ్రీవి

ష్ఠో అన్నం రక్షస్వ॥ ఇతి ద్విజాంగుష్ఠమన్నే నివేశ్య ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతపతే
అన్నం సపరికరం పితా...గోత్ర శర్మా ప్రేతో దేవ ఏతదన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్య
హావనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్తత్సర్వ మమృతస్వరూపం రాజితం పాత్రిస
కుయ పటకాయై యేయః పితే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయేదమన్నం సోపస్కరం
సవ్యంజనం దధిశాకం సతాంబూలం సతిలాపిధానోదకుంభం ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠ
తు॥ ఇతి పితృతీర్థేన తిలోదకం త్యజేత్॥ ఏవమితి శేషానమాసికాది శ్రాద్ధేషు పృథ్వీతే
పాత్రమిత్యాదితి తచ్ఛ్రాద్ధే ప్రేతతృప్త్యర్థముపతిష్ఠ త్విత్యంతం స్మృత్వా॥ స్త్రీకి యిలాగు
సంజెప్పవలయును. మాతః...గోత్రే...దాయి ప్రేతే ఏతత్తే అన్నమిత్యాది మాతా...
గోత్రా...దాయీ ప్రేతా దేవ ఏతదన్నమిత్యాది॥ మాత్రే గోత్రాయై...దాయ్యై॥ ప్రే
తాయై...ప్రేతతృప్త్యర్థమిత్యాది స్త్రియః॥ ప్రేత ధారాస్తు తత్ర॥ ఓ అద్యపూర్వోక్త...
తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్తిద్వారా ప్రేతత్వవి
ముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశాహాని అద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధేషు పిత
రం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య (త్వామహం) క్రియమాణైశ్శ్రాద్ధైః [illegible]ణదినా
దారభ్యైకాదశాహాని ద్వాదశాహావృత్త్యాద్యమాసిక, ద్వితీయమాసిక, త్రైపక్షికమాసిక, తృ
తీయమాసిక, చతుర్థమాసిక, పంచమమాసిక, షాణ్మాసిక, ఊనషాణ్మాసిక, సప్తమ
మాసిక, అష్టమమాసిక, నవమమాసిక, దశమమాసిక, ఏకాదశమాసిక, ఆబ్దికమా
సిక, ఊనాబ్దికమాసికాఖ్యైకోద్దిష్టాఖ్య శ్రాద్ధేస్వే స్వే కాలే క్రియమాణైః దేశకా
లవైపరీత్యాశక్తయాశ్చ సపిండీకరణాం కర్తుం అన్నాదిద్రవ్యాణ్యేకోద్దిష్ట విధానేన స్వ
కాలవిహితేనాద్య మాసికేన సహాసమాసతంత్రేణ పక్ష్యమాణైః వసుగణాఖ్య శ్రా
ద్ధేన రుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధేన వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధేన అవశిష్ట బ్రాహ్మణ భోజనేన చ పి
తుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వనివృత్తిద్వారా ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతో
బ్రువంతు॥ ఇత్యుక్త్వా తిలోదకముత్సృజేత్॥ ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః భో
క్తారో వదేయుః॥ ఉపవీతీ॥ ఓం భూర్భువ ....ప్రచోదయాత్॥ సత్యంత్వర్తేన పరి
షించామి॥ (ప్రాచీనావీతీ) సర్వేషాం హస్తోదకం దత్వా॥ ప్రేతే అమృతమస్తు॥ ఉపస్తో

ప్రస్తరణమసి (నివీతీ) ప్రేతభుజ్యతామ్॥ బ్రాహ్మణభోజనం॥ ఓంప్రాణాయస్వాహా... సమానాయస్వాహా॥ ఇతి పంచమంత్రాన్ జపిత్వా॥ యథాసుఖం జుషధ్వం॥ ఇతి వదేత్॥ అథ వికిరదానం॥ భోక్తౄన్ తృప్తాన్ జ్ఞాత్వా భోజనాంతే భుక్తశేషాత్ కించిదన్నమాదాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు ప్రేతాత్వపతృప్తిః॥ ఇతి కర్తా వదేత్॥ అస్తు తృప్తిః ఇతి బ్రాహ్మణా వదేయుః॥ అత్ర వికిరపిండం నాస్తి॥ ఉచ్ఛిష్టస్థానమసి॥ శ్లో॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం। అర్థినాముదకం దత్తం పాతుయన్నముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యుత్తరాపోశనాని సర్వత్ర దత్వా॥ అథ పిండదానం॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్య శ్రాద్ధే రుద్రగణాఖ్య శ్రాద్ధే వృషోత్సర్గాంగ శ్రాద్ధేచ పిండప్రదానం కరిష్యే॥ ఇతి సంకల్ప్య॥ పాణిహోమశేషం భుక్తశేషం చ సంసృజ్య నవదశపిండాన్ కృత్వా॥

పాణిహోమశేషాన్నమును భుక్తశేషాన్నమును నొకటిగా కలిపి ౧౯ పిండములం జేయవలయును. భుక్తశేషాన్నమనగా భోంచేయుమందు మిగిలినది,

అథ గోమయేనానులిప్య॥ పిండస్థానే యేత్తద్దర్భా సంతరణము పఠేష్యతు॥ దర్భోపస్త్యేత్తత్రోదకముపతిష్ఠతు ॥౧౯॥ పిత్రే...గోత్రాయ ...శర్మణే ప్రేతాయ ప్రేతత్వప్రాప్తి ద్వారా ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ఏకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైష పిండః ఉపతిష్ఠతు ॥౧॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హాని ఊనమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైష పిండః ఉపతిష్ఠతు ॥౨॥ పిత్రే...గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదిన ...హాని ద్వితీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైష పిండః ఉపతిష్ఠతు॥ 3॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హాని త్రైపక్షికమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతాత్రైష పిండః ఉపతిష్ఠతు॥ ౪॥ పిత్రే ...గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా... హాని తృతీయమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే

ప్రేతార్థమేషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ ౫। పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ మరణదినా...హాని చతుర్థమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థమేషపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ ౬॥ పిత్రే...గో......ప్రేతాయ మరణదినా...హాని పంచమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఏష పిండః ఉపతిష్ఠతు॥ ౭॥ పిత్రే...... షాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౮॥ పిత్రే........ఊనషాణ్మాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥ ౯॥ పిత్రే.........సప్తమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేఉపతిష్ఠతు॥ ౧౦॥ పిత్రే........అష్టమమాసికైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౧॥ పిత్రే........నవమమాసికైకో... శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥ ౧౨॥ పిత్రే.........దశమమాసికైకో...శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౧౩॥ పిత్రే.........ఏకాదశమాసికైకో ...శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౧౪॥ పిత్రే... ఆబ్దికమాసికై ...తు॥౧౫। పిత్రే.........ఊనాబ్దికమాసికై...శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౧౬। పిత్రే........వసుగణాఖ్యఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే...ఉపతిష్ఠతు॥౧౭॥ పిత్రే...రుద్రగణాఖ్య... ప్రేతార్థమేషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥౧౮॥ పిత్రే.........వృషోత్సర్జనాంగ ఏకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ప్రేతార్థమేషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥౧౯॥ అక్షయ్యపిండస్యోపర్యేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ఇతితిలోదకానిదత్వా॥ అంజనాభ్యంజనముపతిష్ఠతు। భోగనివృత్త్యర్థం తాంబూలముపతిష్ఠతు। యథాశక్తిదక్షిణాందత్వా॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యాదిషోడశైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేషు వసుగణాఖ్య రుద్రగణాఖ్య వృషోత్సర్జనాంగ శ్రాద్ధే చ పితరం...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతముద్దిశ్య [త్వయా] దత్తైః పిండైః॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్యైకాదశేహాని ఆద్యమాసిక...వృషోత్సర్జనాంగ అవశిష్టాంత్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధీయతిలోదక పిండప్రదానైశ్చ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। ఇతితిలోదకంత్యజేత్॥ ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్తిరస్తు ఇతి బ్రాహ్మణావదేయుః॥ దత్తాని శ్రాద్ధాని అభిరమ్యంతామితి కర్తా వదేత్॥ అభిరమతాస్మః ఇతి బ్రాహ్మణాఃవదేయుః॥ తతఃపిండానిజలేనిక్షిపేత్॥ తతః స్నాత్వాఽఽచమ్య॥

ఇతిషోడశశ్రాద్ధప్రయోగస్సమాప్తః॥

అథసపిండీకరణప్రయోగః

అథనిమంత్రణమ్॥ ద్వౌబ్రాహ్మణౌదైవేనిమంత్ర్య ॥ ప్రేతార్థమేకంనిమంత్ర్య ॥ తత్పితాదీనాంత్రీన్ బ్రాహ్మణాన్నిమంత్ర్య॥ విష్ణ్వర్థమేకంనిమంత్ర్య ॥ తతఃవేదపారగ బ్రాహ్మణాన్ బంధూంశ్చాహూయ ॥ స్థలశుద్ధింకృత్వా ॥ కర్తాపత్న్యాసహస్నాత్వా చమ్య॥ పవిత్రంతేనకుశ్యో బ్రహ్మాత్రిష్టుప్॥ పవిత్రధారణేవినియోగః॥

ఓంపవిత్రం తేవితతంబ్రహ్మణస్పతే ప్రభుర్గాత్రాణిపర్యేషివిశ్వతః। అతప్తతనూర్నతదామోఅశ్నుతే శృతాసఇద్వహంతస్తత్సమాశత॥ (౭-౩-౮)ఇతి పవిత్రంధృత్వా॥ఆచమ్య॥ కేశవాయస్వాహా ...శ్రీకృష్ణాయనమః॥

గయేయం గయేయం గయేయమ్॥ శ్లో॥ దేవతాభ్యః పితృభ్యశ్చమహాయోగిభ్యఏవచ। నమస్స్వధాయైస్వాహాయై నిత్యమేవనమోనమః॥ ఈశానః పితృరూపేణమహాదేవోమహేశ్వరః। ప్రీయతాంభగవానీశః పరమాత్మాసదాశివః॥ పృథివ్యాః మేరుపృష్ఠఋషిః। కూర్మోదేవతా। సుతలంఛందః। ఆసనేవినియోగః। అనంతాసనాయనమః। ప్రణవస్యపరబ్రహ్మఋషిః। పరమాత్మాదేవతా। దైవీగాయత్రీఛందః। ప్రాణాయామేవినియోగః॥ ఓంభూః। ఓంభువః। ఓంస్వః। ఓంమహః। ఓంజనః। ఓంతపః। ఓంసత్యం। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। ఓమాపోజ్యోతీరసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోమ్॥ మమోపాత్త...ర్థం॥ శ్రీగోవిందగోవింద ...ఏవంగుణ ...తిథౌ ప్రాచీనావీతీ పితుః_ గోత్రస్య_ శర్మణః_ ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే అద్యాదేహేంద్రియాది కర్తృభోక్తృగృహభూభాండ ఆత్మద్రవ్యస్థలశుద్ధ్యర్థం కలశార్చనపురస్సరం ప్రాయశ్చిత్తసూక్త మంత్రపఠనం (సవ్యం కరిష్యే॥ఇతిసంకల్ప్య॥

ఇదంతేపాత్రంసనవిత్తమింద్రపిబాసోమమేనాశతక్రతో। పూర్ణఆహావోమదిరస్యమధ్వోయం విశ్వఇదభిహర్యంతదేవాః॥ ౮। ౬। ౧౩॥ అకలశేషుధావతి పవి

త్రైపరిషిచ్యతే। ఉక్థైర్యజ్ఞేషువర్ధతే॥ ఇమేగంగేత్యస్యమంత్రస్యసింధుదీపఋషిఃసర్వానద్యో దేవతాః।త్రిష్టుప్ఛందః।గంగావా...యోగ॥ ఇమంమేగంగేయమునేసరస్వతిశుతుద్రిస్తోమంసచతాపరుష్ణ్యా। అసిక్న్యామరుద్వృధేవితస్తయార్జీకీయే శృణుహ్యాసుషోమయా॥ ౮।౩।౬॥ ఇత్యుదకంతామ్రపాత్రేనిక్షిప్య॥ గంధద్వారాందురాధర్షాంనిత్యపుష్టాంకరీషిణీం॥ ఈశ్వరీంసర్వభూతానాంతామిహోపహ్వయేశ్రియం॥౪-౪-౩౪ (పరిశిష్టం)ఇతిగంధంనిక్షిప్య॥శ్లో॥ యవోసిధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసంయుతః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృతం॥ ఇతియవాన్నిక్షిప్య (ప్రాచీనావీతీ)తిలోసీత్యస్యమంత్రస్యభూమిః పితృమేధాస్త్రిష్టుప్॥ తిలోసిసోమదేవత్యోగోసవేదేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్తస్స్వధయా॥ఇతితిలాన్నిక్షిప్య। (సవ్యం) శతాస్యః కుశాసోదర్భాససైర్యాఉత। మౌంజాఅదృష్టావైరిణాస్సర్వే సాకంన్యలిప్సత॥ ౧। ౫। ౧౪॥ ఇతి కూర్చంనిక్షిప్య।సహిరత్నాని దాశుషేసువాతి సవితాభగః। తంభాగంచిత్రమీమహే॥ ౪। ౪। ౭౫।ఇతిహిరణ్యంనిక్షిప్య। యాఃఫలినీర్యా అఫలాఅపుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః। బృహస్పతిప్రసూతాస్తానోముంచంత్వంహసః॥ ౮। ౫। ౯॥ ఇతిఫలంనిక్షిప్య॥ నతమంహోఇత్యుల్మలబర్హిషోవామదేవ్యోవాంహోముగ్వైశ్వదేవ ముపరిష్టాద్బృహతీ మంత్యాత్రిష్టుప్। ప్రాయశ్చిత్తసూక్తమంత్ర పఠనేవినియోగః॥ నతమంహోనదురితం దేవాసోఅష్టమర్త్యం। సజోషసోయమర్యమా మిత్రోనయంతివరుణోఅతిద్విషః॥ ౧॥ తద్ధినయంనృణీమహేవరుణమిత్రార్యమన్। యేనానిరంహసో యూయం పాథనేథాచమర్త్యమతిద్విషః॥ ౨॥ తేనూనన్నో యమూతయేవరుణో మిత్రో అర్యమా। నయిష్ఠాఉనోనేషణిపర్షిష్ఠాఉనః పర్షణ్యతిద్విషః ॥౩॥ యూయంవిశ్వం పరిపాథవరుణో మిత్రో అర్యమా।

యుష్మాకంశర్మణి ప్రియేస్యామసుప్రణీత యోఽతిద్విషః ॥౪॥ ఆదిత్యాసో అతిస్రిధో వరుణోమిత్రో అర్యమా। ఉగ్రంమరుద్భిర్రుద్రంహువేమేంద్రమగ్నింస్వస్తయేఽతిద్విషః॥౫॥ నేతారఊషుణస్తిరో వరుణోమిత్రోఅర్యమా। అతివిశ్వాని దురితారాజానశ్చర్షణీనామతిద్విషః ॥౬॥ శునమస్మభ్యమూతయేవరుణో మిత్రోఅర్యమా। శర్మయచ్ఛంతుసప్రథఆదిత్యాసోయదీమహేఅతిద్విషః ॥౭॥ యథాహత్యద్వసవోగౌర్యంచిత్పదిషితామముఞ్చతాయజత్రాః। ఏవోష్వస్మన్ముంచ తాన్యంహః ప్రతార్యగ్నే ప్రతరన్నఆయుః॥ ౮॥ ౮। ౭। ౧౩॥ శారీరపట్కస్యాత్మఋషిః। సద్యోదేవతా। ప్రకృతిపురుషంఛందః। మమశరీరశుద్ధ్యర్థేజపేవినియోగః। శారీరమంతః కరణోపఘాతంవాచశ్చవిష్ణుర్భగవానశేషః। శమన్నయత్వాస్తుమమేహ శర్మపాపాదనంతే హృదిసన్నివిష్టే। అంతశ్శుద్ధిం బహిశ్శుద్ధిం శుద్ధోధర్మసుయోఽచ్యుతః। సకరోత్వమలేతస్మిన్ శుచిరేవాస్మిసర్వదా। బాహ్యోపఘాతా ననఘోబాద్ధాంశ్చ భగవానజః। శమన్నయత్వనంతాత్మావిష్ణుశ్చేతసిసంస్థితః॥ శారీరంమెహృషీకేశ పుండరీకాక్షమానసం। పాపంప్రశమయాద్యత్వంవాక్కృతం మమమాధవ॥ యద్యప్యుపహతః పాపైర్యదివాత్యంతదుష్కృతైః॥ తథాపిసంస్మరే ద్విష్ణుంసర్వపాపైః ప్రముచ్యతే॥ అపవిత్రః పవిత్రోవాసర్వావస్థాంగతోపివా। యస్స్మరేత్పుండరీకాక్షంసబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥అథమార్జనం॥ శుచీవోహవ్యామరుతశ్శుచీనాం శుచింహినోమ్యధ్వరంశుచిభ్యః। ఋతేనసత్యమృతసాపఆయ చ్ఛుచి జన్మానశ్శుచయః పావకాః॥ ౫। ౪। ౨౪॥ అగ్నిశ్శుచివ్రతతమశ్శుచిర్విప్రశ్శుచిః కవిఃశుచీరోచతఆహుతః॥౬। ౩। ౪౦॥ ఉదగ్నే శుచయస్తవశుక్రాభ్రాజంతఈరతే।తవజ్యోతీంష్యర్చయః॥౬। ౩। ౩౯॥ ఏతోన్వింద్రం స్తవామశుద్ధంశుద్ధేనసా

మ్మా। శుద్ధైశుద్ధైర్వా వృధ్వాంసం శుద్ధఆశీర్వాన్మమత్తు॥ ఇంద్రశ్శుద్ధోన ఆగహిశు
ద్ధశ్శుద్ధాభిరూతిభిః। శుద్ధోరయింనిధార యశ్శుద్ధో మమద్ధిసోమ్యః॥ ఇంద్రశ్శుద్ధోహి
నోరయింశుద్ధోరత్నానిదాశుషే। శుద్ధోవృత్రాణి జిఘ్నసేశుద్ధోవాజంసిషాససి॥ ౬।
౬। ౩౯॥ అథబ్రాహ్మణమార్జనం॥ బ్రాహ్మణేష్వమృతంహితం। యేనదేవాః పవిత్రే
ణాత్మానంపునతేసదా। తేనసహస్రధారేణ పావమాన్యః పునంతుమాం। ప్రాజాపత్యం
పవిత్రంశతోద్యామం హిరణ్మయం। తేనబ్రహ్మవిదోవయం పూతంబ్రహ్మపునీమహే॥
ఇంద్రస్సునీతీసహమాపు నాతుసోమస్స్వస్త్యావరుణస్సమీచ్యా। యమోరాజాప్ర
మృణాభిః పునాతుమాజాతవేదా మూర్జయంత్యాపునాతు॥ ౭। ౫। ౧౮॥ పదిశిష్టం॥
గృహాణిస్థలానిశుచీని భవంతు। సర్వేపాకాశ్శుచయోభవంతు॥ (ప్రాచీనావీతీ) సతిల
జలహిరణ్య దర్భాక్షతాన్గృహీత్వా। ఇతిత్రిః ప్రదక్షిణంకుర్యాత్ ॥శ్లో॥ సమస్తసంప
త్సముత్పాప్తి హేతవస్సముద్ధితాపత్కుల ధూమకేతవః॥ అపారసంసారసముద్రసేతవః
పునంతుమాంబ్రాహ్మణపాదపాంసవః॥ ÷ సమస్తతీర్థాంబుపవిత్రమూర్తయోరక్షంతు
మాంబ్రాహ్మణ పాదపాంసవః। ఆధివ్యాధిహరంన్నౄణాం మృత్యుదారిద్ర్యనాశనం।
శ్రీపుష్టికీర్తిదంవందే విప్రశ్రీపాదపంకజం। విప్రౌఘదర్శనాత్సద్యః క్షీయంతేపాప
రాశయః। వందనాన్మంగళావాప్తిరర్చనాదచ్యుతంపదం॥ అశేషేహేపరిషన్మదీయాం
విజ్ఞాపనా మవధార్యమయా సమర్పితా మిమాంపరిషద్దక్షిణాం యత్కించిద్దక్షిణాం
యథోక్తదక్షిణామివస్వీకృత్య। పూర్వోక్త=తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) అస్మత్పితుః ... ...
గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్న
శ్రాద్ధంకర్తుం ముఖ్యకాలోభూత్వామమ అధికారసంపదస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు అధి
కారసంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోఽస్తు॥ (సవ్యం) పాకాదీనాంపవిత్రతాస్తు॥ ......
ఇతి సర్వేపాకాస్సుచయోభవంతు ఇతి ప్రతివచనం॥ ఏవంగుణ=తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ)

పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని। సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః... గోత్రైః... శర్మభిః... వసురుద్రాదిత్యరూపైః స్వహసమానోదకసాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాదిపితృలోకావాప్త్యర్థం। పితుః। గోత్రస్య। శర్మణః। ప్రేతస్యఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన తత్పితృపితామహప్రపితామహానాం... గోత్రాణాం। వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం। పార్వణవిధానేన ఏవముభయాత్మకం ఉభయతోదైవికం కాలకామసంజ్ఞకవిశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం ...పితుః... గోత్రస్య... శర్మణః... ప్రేతస్య। మరణదినాదారభ్య। ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం అన్నేనహవిషా పార్వణవిధానేన అన్నాదిద్రవ్యైః। ఏకపాకేన సమానతంత్రేణ సదైవమద్య (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య కాలసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాందేవానాం స్థానేఆహవనీయార్థేక్షణందత్వాభవద్భిః॥ క్షణప్రసాదఃకరణీయః। అస్తుకరణీయః। ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ కామసంజ్ఞకవిశ్వేషాం దేవానాం స్థానే......కరణీయః॥ అస్తుకరణీయః (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేప్రేతార్థే అయంతేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ ఇతిప్రేతార్థమేకంబ్రాహ్మణంనిమంత్రయేత్॥ తత్పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్యస్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణం దత్వాభవద్భిఃక్షణః ప్రసాదః కరణీయః॥ ఇతిపిత్రర్థమేకంబ్రాహ్మణం నిమంత్రయేత్॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ తత్పితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః రుద్రరూపస్యస్థానే... కరణీయః॥ ఇతిపితామహార్థమేకం బ్రాహ్మణంనిమంత్రయేత్॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ తత్ప్రపితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః ఆదిత్య రూపస్యస్థానేఆహవనీయార్థేక్షణందత్వా భవద్భిఃక్షణఃప్రసాదఃకరణీయః॥ అస్తుకరణీయః॥ ఇతి ప్రపితామహార్థమేకంనిమంత్రయేత్॥ (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోస్థానే ఆహవనీయార్థేక్షణందత్వా...అస్తుకరణీయః॥ ఇతివిష్ణ్వర్థమేకంనిమంత్రయేత్॥ శ్లో॥ అక్రోధనైశ్శౌచపరైస్సతతంబ్రహ్మవాదిభిః। భవితవ్యంభవద్భిశ్చ (త్వయా) (మయా) శ్రాద్ధకర్మణి॥ కరిష్యేకురుష్వ॥ అథగోమయేన మండలత్రయంకృత్వా॥ విశ్వేదేవార్థంవిష్ణ్వర్థంచప్రథమమండలంచతురశ్రం॥ ప్రేతార్థంమధ్యమమండలంవర్తులం॥ తత్పిత్రాద్యర్థం

తృతీయం వర్తులం॥ ఇతిమండలత్రయంకృత్వా॥ (సవ్యం) కాలకామకసంజ్ఞికానాం విశ్వేషాందేవానాం విష్ణోశ్చపాద్యస్థానే ఇదమాసనం॥ సాక్షతా ఇమేకుశాః॥ పుష్పహిత ఇమేఅక్షతాః। అయంగంధః। ఇమేకుశాః॥ సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ (ప్రాచీనావీతీ)పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతపాద్యస్థానేదర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపరిష్టత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ తత్పితృపితామహప్రపితామహానాంపాద్యస్థానే సతిలా ఇమేకుశాః పుష్పసహితాఇమేతిలాః॥ అయంగంధః॥ ఇమేకుశాః॥ సకలారాధనైస్స్వర్చితమస్తు॥ భోక్తారంమండలస్య ప్రాఙ్ముఖముపవేశ్య॥ తత్రఆసనందద్యాత్॥ స్వాయం ప్రత్యఙ్ముఖ ఆసీనః॥ (సవ్యం) కాలకామక సంజ్ఞికవిశ్వేదేవాః స్వాగతం॥ ఇత్యుదగపవర్గం దర్భంనిరస్యేత్॥ సుస్వాగతం॥ కాలకామక సంజ్ఞికవిశ్వేదేవాః స్వాగతమిదంవఃపాద్యం॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ॥ శన్నోదేవీ సింధుద్వీపఆపోగాయత్రీ। మండలోపరిపాదప్రక్షాళనేవినియోగః॥ ఓంశన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీతయే శంయోరభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) చరణంపవిత్రంవితతంపురాణం యేనపూతస్తరతిదుష్కృతాని। తేనపవిత్రేణశుద్ధేనపూతాఅతిపాప్మానమరాతింతరేమ॥ ...... శ్లో॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ గోబ్రాహ్మణహితాయచ। జగద్ధితాయకృష్ణాయ గోవిందాయనమోనమః॥ పృథివ్యాం యానితీర్థానితానితీర్థానిసాగరే। సాగరేసర్వతీర్థాని పదేవిప్రస్యదక్షిణే॥ పవిత్రంధృత్వా॥ యదీచ్ఛసిమహారాజ సర్వతీర్థావగాహనం।విప్రపాదవినిర్ముక్తంతోయం శిరసిధారయే॥ పవిత్రంధృత్వా॥ విప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే స్వాగతముపతిష్ఠతు॥ స్వాగతమిదంతేపాద్యముపతిష్ఠతు॥ తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూపస్వాగతం॥ ఇతిదక్షిణాపవర్గం దర్భంనిరస్యేత్॥సుస్వాగతం॥ పిత్రాదిపాద్యస్థానే ఆసనందద్యాత్॥ తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూపస్వాగతమిదంవః పాద్యం॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రం విహాయ॥ శంనోదేవీసింధుద్వీపఆపోగాయత్రీ। మండలోపరిపాదప్రక్షాళనే వినియోగః॥ శంనోదేవీ...నమోనమః॥
ఇతివిప్రపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ ఏవంమేవపితామహప్రపితామహయోరపి పాదా

ప్రక్షాళనం కుర్యాత్ ॥ సవ్యం॥ ...తతః ఆసనందత్వా ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో స్వాగతమిదంవః పాద్యం॥ ఇతిపాద్యాందద్యాత్ ॥ సుపాద్యం॥ పవిత్రంవిహాయ। శంనోదేవీ...నమోనమః॥ ఇతిపాదోదకం శిరసిధృత్వా॥ కర్తాపాదాన్ప్రక్షాళ్య॥ ఆచమ్య॥

కర్తుఃరాచమన పూర్వం భోక్తురాచమనంపరమ్॥ పూర్వపవిత్రంత్యజేత్ ॥ పునః పవిత్రధారణమ్॥ ఆచమ్యపవిత్రవంతః పరివాచమాస తేషిశ్రాణాం ప్రశ్నో అభిరక్షతి షక్రితం। మహాస్సముద్రం వరుణస్తిరోదధేధీరా ఇచ్ఛేకుర్ధరుణేస్వారభమ్॥(౭-౨-౨౯)ఇతినూతనపవిత్రం ధారయేత్ ॥ హాయుధారణాం కృత్వా ॥ ఓం కేశవాయస్వాహా ... ...శ్రీకృష్ణాయనమః (ఇత్యాచమ్య)* కాలసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః భూర్భువస్సువస్స్వాహాస్తాం అయంవోవిష్టరః॥ అత్రోపవిశంతుభవంతః॥ అత్రోపవిశామః॥ కామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః భూర్భువస్సువస్స్వాహాస్తాం అయంవోవిష్టరః॥ అత్రోపవిశంతుభవంతః। అత్రోపవిశామః ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే పిష్టరార్థమయంకుశః॥ ఇతి ప్రేతస్థానే విష్టరందత్వా॥ తత్పితః ...భూర్భు...స్తాం అయంవోవిష్టరః॥ అత్రోపవిశంతుభవంతః॥ ఉపవిశామః॥ తత్పితామహా ...భూర్భువస్సు... ఉపవిశామః తత్ప్రపితామహా...భూర్భువస్సు ...ఉపవిశామః (ఉపవీతీ) శ్రాద్ధసంరక్షకశ్రీమహావిష్ణో భూర్భువస్సువ స్స్వాహాస్తాం...... (ఇతికేచిత్పారః) * ఓంభూః ఓంభువః ...పూర్వోక్త... పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధేభవదనుజ్ఞయా ప్రక్రాంతం శ్రాద్ధకర్మ కరిష్యే ॥ సవ్యం ॥ ఇతిసంకల్ప్య ॥ కురుష్వేత్రమంత్రః అపహతాఅసురారక్షాంసి పిశాచాయేక్షయంతిపృథివీమను। అన్యత్రేతోగచ్ఛంతు యత్రైషాంగతంమనః॥ ఇతిమంత్రేణభూమింసమృజ్య ॥ ప్రేతస్థానే కూర్చేనావోక్ష్య॥ తత్రవర్తులాకారమండలంకృత్వా ॥ ఉదీరతామవరఉత్పరాసఉన్మధ్యమః ప్రేతస్సోమ్యాః । అసుంయఈయురవృకా

(విష్టరమునవి కొందఱు పఠించుటలేదు.)

ఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు ప్రేతోహవే॥ తిలాన్వికిరేత్॥ తత్పిత్రాదిస్థానే॥ అపహతా అసు
రా రక్షాంసిపిశాచాయేక్షయంతి పృథివీమను। అన్యత్రేతో గచ్ఛంతు యత్రైషాం
గతంమనః॥ ఉదీరతామవర ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమాః పితరస్సోమ్యాసః। అసుంయ ఈయు
రవృకా ఋతజ్ఞాస్తేనోవంతు పితరోహవేషు॥ ౭।౬।౧౭॥ ఇతివర్తులాకారమండలత్రయం
కృత్వా॥ (సవ్యం) విశ్వేదేవస్థానే యవోదకేనావోక్ష్య॥ తత్రచతురశ్రమండలంకృత్వా॥
విష్ణుస్థానేకూర్చేనావోక్ష్య॥ తత్రత్రికోణాకారమండలంకృత్వా॥ శ్రాద్ధపాకద్రవ్యాది
ప్రోక్షణం॥ ఓంభూర్భువస్సువః। తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియో
యోనః ప్రచోదయాత్॥ శ్లో॥ అపవిత్రః పవిత్రోవాసర్వావస్థాంగతోపివా। యస్స్మరే
త్పుండరీకాక్షం సబాహ్యాభ్యంతరశ్శుచిః॥ ఇతిఅన్నాదిపాకద్రవ్యాణిసంప్రోక్ష్య॥ శ్రా
ద్ధార్థంసంపాదితాః పదార్థాః దేశతః కాలతశ్చ శ్రాద్ధయోగ్యా భవంత్వితిభవంతో బ్రు
వంతు॥ ఇతివదేత్॥ శ్రాద్ధయోగ్యాభవంతు॥ ఇతిప్రత్యూచుః॥ శ్లో॥ శ్రాద్ధకాలేగ
యాంధ్యాత్వా ధ్యాత్వాదేవం జనార్దనమ్। వస్వాదీంశ్చపితౄన్ ధ్యాత్వాతతశ్శ్రా
ద్ధంప్రవర్తయే॥ ఇతికర్తావదేత్॥ ప్రవర్తయ ఇతిప్రత్యూచుః॥ కాలసంజ్ఞక విశ్వేషాం
దేవానామిదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ కామసంజ్ఞకవిశ్వేషాం దేవానామిదమాసనం॥సు
ఖాసనం॥ కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవదైవేక్షణః క్రియతామ్॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నువం
తుభవంతః॥ ఇతికర్తృవాక్యం॥ ప్రాప్నువామ॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥ కాలకామకసం
జ్ఞకవిశ్వాన్దేవాన్భవత్స్వావాహయిష్యే। ఆవాహయ॥ విశ్వేదేవాస ఆగతశృణుతా
మఇమంహవం। ఏదంబర్హిర్నిషీదత॥ (౪-౮-౧౫) ఇత్యావాహ్య॥ విశ్వే దేవాశ్శృణు
తేమం హవంమేయేఅంతరిక్షేయ ఉపద్యవిష్ఠ। యే అగ్నిజిహ్వా ఉతవాయజత్రా ఆస
ద్యాస్మిన్బర్హిషిమాదయధ్వం॥ (౪-౮-౧౬) ఇతిజపిత్వా॥ శ్లో॥ ఆగచ్ఛంతుమహాభా
గావిశ్వేదేవామహాబలాః। యేయత్రవిహితాశ్శ్రాద్ధేసావధానా భవంతుతే॥ సావధా

నాస్మః॥ ఇత్యుపస్థాయ। అర్ఘ్యపాత్రేఆసాద్య॥ ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య। యవాన్వికీర్య।
ఉదకమాపూర్య। శన్నో దేవీరితిసకృదభిమంత్ర్య। శన్నో దేవీరభిష్టయ ఆపోభవంతుపీ
తయే। శంయోరభిస్రవంతునః॥ (౭-౬-౫) శ్లో॥ యవోసిధాన్యరాజో వా వారుణో మ
ధుసంయుతః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రఋషిభిస్స్మృతమ్॥ ద్విః। అర్ఘ్యపాత్రే
యోః॥ అర్చతప్రార్చత। అమీగంధాః॥ పుష్పాణ్యాఇమేఅక్షతాః। అమీకుశాః॥ ఇమా
నిశ్రీతులసీదర్భపత్ర తృణానిచ। కూర్చోదకేనైవఅష్టార్ఘ్యై సంపూర్ణార్చనమస్తు। దేవ
పాత్రేసంపన్నే। సుసంపన్నే। పాత్రోపరిదర్భాన్ బ్రాహ్మణాయదద్యాత్। అధోద
ర్భాన్స్వయంగృహీత్వా। స్వాహార్ఘ్యాస్స్వాహార్ఘ్యా స్స్వాహార్ఘ్యాః। సంత్వర్ఘ్యాః। హ
స్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। కాలసంజ్ఞికవిశ్వేదేవాఃఇదంవో అర్ఘ్యంస్వాహా
నమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం హస్తోదకందత్వా। హస్తోదకంగృహీత్వా। కామ
సంజ్ఞికవిశ్వేదేవాః ఇదంవో అర్ఘ్యంస్వాహానమః। అస్త్వర్ఘ్యం। తతశ్శుద్ధోదకం॥ యా
దివ్యాఆపః పయసాసంబభూవుర్యాఅంతరిక్షఉతపార్థివీర్యాః। హిరణ్యవర్ణాయజ్ఞి
యాస్తానఆపశ్శివాశ్శగ్ంస్యోనాభవంతు॥ ఇత్యభిమంత్ర్య॥ ...విశ్వేదేవేభ్యః పాత్రేస్థానే
స్థ। సుస్థానమసి॥ తతశ్శుద్ధోదకం॥ అర్చనం॥ అర్చతప్రార్చత ప్రియమేధాసోఅర్చత। అ
ర్చంతు పుత్రకాఉతపురన్నధృష్ణ్వర్చత॥ (౬-౫-౬) గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్య
పుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ (౮-౮-
౩౮)పరిశిష్టం॥ కాలకామక సంజ్ఞకావిశ్వేదేవాః యథాభాగశః అమీవోగంధాః।సు
గంధాః॥ ఆయనేతేపరాయణే దూర్వారోహంతుపుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణిస
ముద్రస్య గృహాఇమే॥ (౮-౭-౩౦) పుష్పాణ్యాఇమే అక్షతాః। సుపుష్పాణి। ఉదకప్ర
త్యేకైవసాంకల్పికో వో ధూపః। సుధూపః। ఉద్దీప్యస్వజాతవేదోపఘ్నం నిరృతింమ
మ। పశూంశ్చ మహ్యమావహ జీవనం చదిశోదిశ। ([illegible]

లాభేదేనదేవ పూజాస్థితంవోజ్యోతి। సుజ్యోతిః। యువాసువాసాః పరివీతఆగాత్సఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తంధీరాసః కవయఉన్నయంతి స్వాధ్యోమనసాదేవయంతః॥ (3-౧-3) అంతః ప్రావరణార్థం ఇదంవస్త్రం। ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థంఅలంకరణార్థం సాకుతా ఇమేకుశాః। అర్చనంసంపూర్ణం। సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। అస్తుసంకల్పసిద్ధిరస్తు॥

యుష్మదనుజ్ఞయా ప్రేతపూర్వకం తత్పిత్రాద్యర్చనంకరిష్యే॥ (ప్రాచీనావీతీ॥) ...పితుః ...గోత్రస్య... శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థ ఇదంతే ఆసనముపతిష్ఠతు॥ తత్పితుః... గోత్రస్య ...శర్మణః వసురూపస్యఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ తత్పితామహస్య ...గోత్రస్య... శర్మణః ఆదిత్యరూపస్య ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ...పితుః ...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఅయంతేక్షణః ఉపతిష్ఠతు॥ తత్పితః సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓంతథా॥ ప్రాప్నోతుభవాన్॥ ప్రాప్నువాని॥ తత్పితామహా సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓమ్తథా॥ ప్రాప్నుతుభవాన్॥ ప్రాప్నువాని॥ తత్ప్రపితామహా సపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధేక్షణః క్రియతాం॥ ఓమ్తథా॥ ప్రాప్నోతుభవాన్। ప్రాప్నువాని॥ ప్రేతస్థానేప్రేతావాహనం॥ ఆయాహి ప్రేతస్సోమ్యాగంభీరైః పథిభిః పూర్వ్యైః॥ ప్రజామస్మభ్యం దదద్రయించదీర్ఘాయుత్వంచ శతశారదంచ॥ పితరం ...గోత్రం...శర్మాణం ప్రేతమావాహయిష్యే॥ ఆవాహన ముపతిష్ఠతు॥ తత్పితరం ...గోత్రం...శర్మాణం వసురూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్పితామహం ...గోత్రం... రుద్రరూపంభవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ తత్ప్రపితామహం ...గోత్రం శర్మాణం ఆదిత్యరూపం భవత్సు ఆవాహయిష్యే॥ ఆవాహయ॥ ఉశంతస్త్వానిధీమహ్యుశంతస్సమిధీమహి। ఉశన్నుశత ఆవహపితౄన్ హవిషేఅత్తవే॥ (౭-౬-౨౨) ఇత్యావాహ్య॥ ఆయంతునః పితరస్సోమ్యా సోగ్నిష్వాత్తాః పథిభిర్దేవయానైః

నైః॥ అస్మిన్ గ్రామజ్ఞైస్వధయోర్మాదయధ్వం బ్రువంతు తేఽవంత్వస్మాన్ ॥ ఇత్యుపస్థాయ॥ సా వధానాభవంతు తే। సావధానాస్స్మః ॥

ప్రేతార్థం బ్రాహ్మణాగ్రేదక్షిణాగ్రాన్ దర్భాన్పరిస్తీర్య॥ తేష్వర్ఘ్యపాత్రమేకమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నో దేవీత్యభిమంత్ర్య॥ శంనో దేవీరభిష్టయ ఆపో భవంతు పీతయే। శంయోరభిస్రవంతు నః॥ (౭ ౬-౫) ఇత్యభిమంత్ర్య॥ తిలోఽసి సోమదేవత్యో గోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః పృక్తః ప్రేతప్రహి। ప్రేతమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినః॥ ఇతి ప్రేతపాత్రే తిలాన్ క్షిప్త్వా॥ అర్ఘ్య పాత్రం సంపన్నం। సుసంపన్నం। ఉపతిష్ఠతామర్ఘ్యః॥ తద్దక్షిణతః ప్రాగపవర్గాణి త్రీణ్యర్ఘ్యపాత్రాణ్యాసాద్య॥ ఉత్తానాని ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ తిలాన్వికీర్య॥ అముకగం తతస్పితరో దేవయానాంత్సముద్రాం తసిలాన్ సావర్గానస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతేఽక్షయమాగ్నాముపదుహ్యతామిమా ఆపః॥ శంనో...స్రవంతు నః॥ ఇతి తత్పిత్రర్ఘ్యపాత్రే ఉదకంనినీయ॥ అముకగం తతత్పితామహా దేవయానాంత్సముద్రాంత్సతిలాన్ సావర్గానస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతేఽక్షయమాగ్నాముపదుహ్యతామిమా ఆపః ॥ శన్నో దేవీ...తు నః॥ తత్పితామహపాత్రే ఉదకంనినీయ ॥ అముకగం తతత్ప్రపితామహా దేవయానాంత్సముద్రాంత్సతిలాన్ సావర్గానస్మిన్ లోకే సర్వకామాన్ లభంతేఽక్షయమాగ్నాముపదుహ్యతామిమా ఆపః ॥ శన్నో దేవీ...వంతు నః ॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే ఉదకంనినీయ॥

—(స్త్రీ కినీలాగున జెప్పవలెను)—

అముకగంతితత్మాతృమాతరో దేవయానాం...ఆపః॥ శన్నో దే...నః ॥ అముకగంతతత్పితామహ్యో దేవయానాం...ఆపః॥ శన్నో దేవీ...నః॥ అముకగంతత

త్ప్రపితామహేభ్యో దేవయానాం...ఆపః॥ శన్నో దేవీ...నః॥ ఇతిస్త్రియః॥(అను
అగంతి॥ (అనుమంత్రములు కొందరుపఠింపుచున్నారు కొందఱువిడిచి వేయుచున్నా
రు- దేశాచారములప్రకారంజర్పింపదగును)

తిలోఽసి సోమదేవత్యోగోసవే దేవనిర్మితః। ప్రత్నవద్భిః ప్రత్నస్వః స్వాహా॥ తత్పిత
రం...గోత్రం...శర్మాణం వసురూపమిమాంల్లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥
తత్పితృపాత్రేతిలాన్ క్షిప్త్వా॥ తిలోఽసిసో...హి॥ తత్పితామహం... గోత్రం...శర్మాణం
రుద్రరూపమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్పితామహపాత్రేతిలాన్
క్షిప్త్వా॥ తిలోఽసిసోమ...హి॥ తత్ప్రపితామహం ... గోత్రం... శర్మాణం ఆదిత్యరూ
పమిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహిన స్స్వధానమః॥ తత్ప్రపితామహ పాత్రేతిలాన్
క్షిప్త్వా॥ తిలోఽసిసోమ...హి॥ తత్ప్రపితామహం... గోత్రం...శర్మాణం ఆదిత్యరూప
మిమాన్ లోకాన్ ప్రీణయాహినస్స్వధానమః॥ తత్ప్రపితామహపాత్రే తిలాన్ క్షి
ప్త్వా॥ మధువాతాగౌతమస్సోమోజగతీ॥ మధువాతాఋతాయతే మధుక్షరంతిసింధ
వః॥ మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః॥ మధు॥ మధునక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివంరజః॥
మధుద్యౌరస్తునః పితా॥ మధు॥ మధుమాన్నోవనస్పతిర్మధుమాం అస్తుసూర్యః॥మా
ధ్వీర్గావోభవంతునః॥(౧-౬-౧౮॥) ఇతిప్రేతపాత్రే మధుంనిధాయ॥ మధువాతాఋ
తా...షధీః॥ మధు॥ మధునక్తము......పితా॥ మధు॥ మధుమాన్నో...నః॥ మధు॥
ఏవంతత్పితృపితామహ ప్రపితామహపాత్రేషు మధుంనిధాయ॥ అథఉదకాలోడనమ్॥
సోమస్యత్విషిరసితవేవమేత్విషిర్భూయాదమృతమసి మృత్యోర్మాపాహి దిద్యో
న్మాపాహ్యవేష్టాదందశూకాః॥ ఇతికర్తాదక్షిణహస్త సర్వాంగుళీభిః తత్పితృపితామ
హప్రపితామహ పాత్రోదకమప్రదక్షిణం క్రమేణపరిప్లావ్య॥ (అనఁగా పైమంత్రముఁ
జెప్పుచుఁ దుడిచేతి వ్రేళ్లతో తత్పితృపితామహప్రపితామహ పాత్రమునందలి యు
దకమునునొకదాని వెనుకనొకటి గలియఁబెట్టవలయును)

అవేష్టాదంద్రశూకాః॥ తత్పాత్రిస్థంతృణాదిక మంగుష్ఠానామికాభ్యాంగృహీత్వా॥నిరస్తంనముచేశ్శిరః॥ తత్తృణందక్షిణాశిరస్య నారాయణస్మరణంకార్యం॥

తా॥ అర్ఘ్యపాత్రమందుండు తృణము మొదలగు వానిని అంగుష్ఠానామికల్రేళ్లతోఁ దీసికొని ఆతృణమును దక్షిణముగాఁ బార వేసినారాయణస్మరణ చేయవలెను.

అపఉపస్పృశ్య॥ అర్ఘ్యపాత్రేష్వయంగంధః॥ ఇమానిపుష్పాణి॥ భృంగరాజపత్రాణిచ॥ అయంకుశః॥ ఇతిపాత్రత్రయేషు దర్భత్రణాసనిధాయ॥ స్వర్చితమస్తు॥ ఇత్యుక్త్వా॥ స్వధానమః (నమను) ఇత్యుక్త్వా॥ పిత్రేతేజుష్టంగృహ్ణామి॥ పితామహాయ తేజుష్టం గృహ్ణామి॥ ప్రపితామహాయతేజుష్టంగృహ్ణామి॥ స్వధార్ఘ్యా స్వధార్ఘ్యాస్సంత్వర్ఘ్యాః॥ తత్పితృపాత్రింసంపన్నం॥ తత్పితామహపాత్రిం సంపన్నం॥ తత్ప్రపితామహపాత్రింసంపన్నం సుసంపన్నమ్॥ తతఃఅగ్నిమాసేయ॥ నిధాయ॥ అగ్నింపరిజ్వాల్య॥ అగ్నేర్దక్షిణతఃసవ్యపాణేరంగుష్ఠానామికాభ్యాం పృథివీమభిమృశ్య॥ సోమస్యత్విషిరసితవేపన్మే త్విషిభూ= యాంద్రమృతమసిమృత్యోర్మాపాహి దిద్యోన్మాపాహ్య వేష్టాదన్దశూకానిరస్తంనముచేశ్శిరః॥ యేపార్థివాసః పితరోయ అంతరిక్ష్యాయేదివ్యా యేచదిశ్యాః॥ యేవాన్మృతాబభూవుస్తేఽస్మిన్యజ్ఞేసమవయంతామ్॥ ఇతిజపిత్వా॥ ఆచమ్య పూర్వోక్తఏవంగుణ × పుణ్యతిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః × గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే ఉదకసయోజనంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ కాలేఅనుజ్ఞాగ్రయధాశక్తి ప్రాయశ్చిత్తంకరిష్యే॥పరిషద్దక్షిణాంగృహీత్వా॥ సమస్తసంప......పదం॥ పితుః...గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహనిసపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ఉదకంసంయోజనంకర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతోబ్రువంతు॥ ఉదకంసంయోజనాధికారసిద్ధిరస్తు॥ ఓంభూః ఓంభువః...పూర్వోక్త...తిథౌ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రా

ద్వైపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః...గోత్రైః
...శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైః సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాదిపి
తృలోకావాప్త్యర్థం పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య పాత్రస్థోదకం ప్రథమద్వి
తీయ తృతీయాంశం తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం...శర్మణాం
వసురుద్రాదిత్యరూపాణాం పాత్రస్థోదకై స్సహ సంయోజయిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ సం
యోజయ॥ ఇతి బ్రాహ్మణోవదేత్॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ అర్ఘ్యసంయోజ
నాంగ గోదానంకుర్యాత్॥ అథ ప్రేతపాత్రస్థోదకంకించిత్ (ఏకాంశం) ఆదాయ॥ ప్రే
తపాత్రస్థోదకం పితాదిపాత్రేష్వాసించేత్॥ సమానీవ ఆకూతిః। సమానా హృదయా
నివః। సమానమస్తు వో మనః। యథావస్సుసహాసతి। సంజ్ఞానం నః స్వైః। సంజ్ఞానమరణైః।
సంజ్ఞానమశ్వినాయువం। ఇహాస్మాసునియచ్ఛతమ్॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతత్వ
త్పాత్రస్థోదకం (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః ...గోత్రైః...శర్మభిః వసురూపైస్సహ
సంయోజయిష్యే॥ తస్మైతే స్వధానమః॥ ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రోదకం తత్పితృపాత్రే
సినీయ॥ యేసమానాస్సమనసః। పితరోయమరాజ్యే। తేషాంలోకస్స్వధానమః। య
జ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్। యేసజాతాస్సమనసః। జీవాజీవేషుమామకాః। తేషాంశ్రీ
ర్మయికల్పతామ్ అస్మింల్లోకేశతంసమాః॥ ఇతిసంస్పృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య॥ శ్రీరామరా
మరామ॥ ఇతిస్మరణంకృత్వా॥ పునరపి ప్రేతపాత్ర స్థోదకంకించిత్ (ద్వితీయాంశం) ఆ
దాయ॥ సమానీవ ఆకూతిః। సమానాహృదయానివః। సమానమస్తువోమనః। య
థావస్సుసహాసతి। సంజ్ఞానం నః స్వైః। సంజ్ఞానమరణైః। సంజ్ఞానమశ్వినాయువం। ఇ
హాస్మాసునియచ్ఛతమ్॥ పితః...గోత్ర ...శర్మన్ ప్రేతత్వత్పాత్రస్థోదకం త్వత్పితామ
హైః...గోత్రైః...శర్మభిః రుద్రరూపైస్సహసం యోజయిష్యే॥ తస్మైతే స్వధానమః॥
ఇతిగృహీత ప్రేతపాత్రోదకం పితామహపాత్రేసినీయ॥ యేసమానాస్సమనసః। పిత

రో యమరాజ్యే । తేషాం లోకస్స్వధానమః । యజ్ఞో దేవేషుకల్పతామ్ । యేసమానా స్సమనసః । జీవా జీవేషుమామకాః । తేషాం శ్రీర్మయికల్పతాం । అస్మిన్ లోకే శతం సమాః॥ ఇతిసంసృష్టమర్ఘ్యమభిమంత్ర్య॥ శ్రీరామ రామ రామ॥ పునరపి ప్రేత పాత్రస్థోదకంకించత్॥ (తృతీయాంశం) ఆదాయ॥ పవమానిత ఆహూతిః .... ఇత్యనేనమంత్రేణ నియచ్ఛతమ్॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతత్వాత్పాత్రస్థోదకం తత్పితామహైః ... గోత్రైః శర్మభిః ఆదిత్యరూపైస్సహసంయోజయిష్యే॥ తస్మైతే స్వధానమః॥ ఇతిగృహీతప్రేతపాత్రోదకం త్వాత్పితామహ పాత్రే సనియ॥ శ్రీరామ రామ రామ॥

కొందఱు॥ సంగచ్ఛధ్వ...సతి॥ అనుమంత్రము జెప్పుచున్నారు. దేశాచారమునుబట్టి జరుపవలెను॥ స్మృతిప్రదీపికయందు॥ సమానివఋచంజపేదేవం॥ అనియుండెను.

ప్రేతస్య హస్తోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా సంబభూవుర్యా అంతరిక్షఉతపార్థివీర్యాః । హిరణ్యవర్ణా యజ్ఞియాస్తా ఆపశ్శగ్ం స్యోనా స్సుహవా భవంతు॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణాదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాంతైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధప్రేతార్థే ఇదం తేఅర్ఘ్యముపతిష్ఠతు॥ ఇత్యర్ఘ్యం దత్వా॥ పునః॥ హస్తోదకందత్వా॥ నావధానాభవంతుతే నావధానాస్స్మః॥ తత్పిత్రర్థం హస్తోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా భవంతు॥ తత్పితః ...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఇదం తే అర్ఘ్యం॥ అర్ఘ్యంతతశ్శుద్ధోదకం దత్వా॥ తత్పితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకందత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా...భవంతు॥ తత్పితామహ...గోత్ర ..శర్మన్ రుద్రరూప ఇదం తే అర్ఘ్యం॥ అర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకం॥ దత్వా॥ తత్ప్రపితామహార్థం బ్రాహ్మణహస్తేశుద్ధోదకం దత్వా॥ దర్భానంతర్ధాయ॥ యాదివ్యా ఆపః పయసా..భవంతు॥ తత్ప్రపితామహ ...గోత్ర...శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఇదం తే అర్ఘ్యం॥ అర్ఘ్యం తతశ్శుద్ధోదకందత్వా॥

శ్లో॥ ఇహైకం పరిత్యజ్య గతః సి పరమాంగతిం। మనసా వాయురూపేణ కుశే (విప్రే) త్వాం యోజయామ్యహమ్॥ ప్రేతార్ఘ్యపాత్రం విసృజేత్॥ తత్పితృపితామహప్రపితామహేభ్యః పాత్రాణి స్థానాని స్థః॥ స్వస్థానమసి। ఇతి బ్రాహ్మణో వదేత్॥ తతశ్శుద్ధోదకం దత్వా॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత అర్చంతు పుత్రకా ఉత పురన్న ధృష్ణ్వర్చత అర్చత ప్రార్చత॥ ఇతి ప్రేతం తిలైరభ్యర్చ్య॥ గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీమ్। ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియమ్॥ పితః ..గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే గంధాః ఉపతిష్ఠతు॥ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి సముద్రస్య గృహా ఇమే॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్॥ ధూరసి ధూర్వ ధూర్వంతం ధూర్వ తం యోఽస్మాన్ ధూర్వతి తం ధూర్వ యం వయం ధూర్వామః। పితః...గోత్ర...శర్మన్ మరణదినాదారభ్య ద్వాదశాహాని ......శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అయం తే ధూపః॥ ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ। పశూంశ్చ మహ్యమావహ జీవనంచ దిశో దిశ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ఇదం తే జ్యోతిః॥ ఇతి దీపం దత్వా యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్ భవతి జాయమానః। తం ధీరాసః కవయ ఉన్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయంతః॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత మరణదినాదారభ్య...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే అంతః ప్రావరణార్థం అలంకరణార్థం చ ఇదం వస్త్రఖండం తుభ్యమహం సంప్రదదే (నమమ) పఠితార్థమిమే సతిలాః ఇమే కుశాః॥ ప్రేతాయ స్వర్చితమస్తు॥ (తతః) తత్పితృపితామహప్రపితామహార్చనం కరిష్యే॥ అర్చత ప్రార్చత ప్రియమేధాసో అర్చత। అర్చంతు పుత్రకా ఉత పురన్న ధృష్ణ్వర్చత॥ (౬-౫-౬) గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్టాం కరీషిణీం। ఈశ్వరీం సర్వభూతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రి

యం॥ పరిశిష్టాః పితృపితామహ ప్రపితామహాః। యథాభాగశః। అమీ వో గంధాః
సుగంధాః॥ ఆయనే తే పరాయణే దూర్వా రోహంతు పుష్పిణీః। హ్రదాశ్చ పుండరీకాణి స
ముద్రస్య గృహా ఇమే॥ ౮-౭-౩౦॥ పుష్పార్థా ఇమే తిలాః। సుపుష్పాణి। ఉదకద్రవ్యేష్టా
సనాంకల్పికో వో ధూపః। సుధూపః। ఉద్దీప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిరృతిం మమ।
పశూంశ్చ మహ్యమావహ జీవనం చ దిశో దిశ॥ జ్వాలాభేదేన దక్షిణ స్థితం వో జ్యోతిః।
యువా సువాసాః పరివీత ఆగాత్స ఉ శ్రేయాన్భవతి జాయమానః। తం ధీరాసః కవయ ఉ
న్నయంతి స్వాధ్యో మనసా దేవయంతః (౩-౧-౩) ॥ంతః ప్రావరణార్థం ఇదం వస్త్రం।
ఆచ్ఛాదనార్థం పవిత్రార్థం అలంకరణార్థం। సాక్షతా ఇమే కుశాః। సుకుశాః। అర్చనం
సంపూర్ణం। సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్తు॥ (సవ్యం) యుష్మ
దనుజ్ఞయా। శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణోరారాధనం కరిష్యే॥ (సవ్యం) శ్రాద్ధసంరక్షక
శ్రీమహావిష్ణో ఇదమాసనం॥ సుఖాసనం॥ ఓం తథా॥ ప్రాప్నోతు భవాన్॥ ప్రాప్నవాని॥
శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుం శంఖచక్రగదాధరం భవత్స్వావాహయిష్యే॥ ఆవా
హయ॥ తద్విష్ణోః పరమం పదం సదా పశ్యంతి సూరయః। దివీవ చక్షురాతతం। తద్విప్రా
సో విపన్యవో జాగృవాంసస్సమింధతే విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్॥ ఇత్యావాహ్య॥ భూ
మౌ కుశాన్ పరిస్తీర్య॥ అర్ఘ్యపాత్రమాసాద్య॥ ఉత్తానం ప్రోక్ష్య॥ ఉద్ధృత్య॥ యవా
న్వికీర్య॥ ఉదకమాపూర్య॥ శన్నో దేవీరితి సకృదభిమంత్ర్య॥ శన్నో...తు నః॥ యవోసి
ధాన్యరాజో వా వారుణో మధుసంయుతః। నిర్ణోదస్సర్వపాపానాం పవిత్రమృషిభిస్స్మృ
తమ్॥ అర్ఘ్యపాత్రే అమీ గంధాః॥ పుష్పార్థా ఇమే అక్షతాః॥ అయం కుశః॥ కూర్చోదకే
న అస్తార్ఘ్యైస్సంపూర్ణార్చనమస్తు॥ విష్ణవే జుష్టం గృహ్ణామి॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావి
ష్ణుపాత్రం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ స్వాహార్ఘ్యాః॥ అస్త్వర్ఘ్యాః॥ హస్తోదకం గృహీత్వా॥
హస్తోదకం దత్వా। యా దివ్యా...భవంతు॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో ఇదం తేఽ.

ఘృతం॥ అస్త్వర్ఘ్యం తత్తస్యార్ఘోదకమ్॥ పిణ్డవేష్టనమసి॥ అర్ఘ్యపాత్రమన్యత్ర నిధాయ॥ తత్తస్యార్ఘోదకం॥ అర్చత...ర్చత॥ అర్చత ప్రార్చత॥ యద్వైరవకర్య॥ గంధద్వా...శ్రియమ్॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో యథాభాగశః అమీ వో గంధాః॥ సుగంధాః॥ ఆయనే... ...మే॥ విష్ణ్వర్ధం అంగుళ్యాభరణాదికం దద్యాత్॥ ఇమాని పుష్పాణి॥ సుపుష్పాణి॥ ధూర్యసి...ర్వాయమః॥ శ్రాద్ధసం.. అయం తే ధూపః॥ సుధూపః॥ ఉద్దీప్య...దిశ॥ శ్రాద్ధసం ...ఇదం తే జ్యోతిః॥ సుజ్యోతిః॥ యువాసు...దేవయంతః॥ శ్రాద్ధసం.. వస్త్రం తుభ్యమహం...మ॥ వస్త్రాభావే కుశాన్ దద్యాత్॥ సుకుశాః॥ అర్చనం సంపూర్ణం॥ అస్తు సంకల్పసిద్ధిరస్త్వితి...రస్తు॥ యుష్మదనుజ్ఞయా మండలపాత్రాన్నదానాదికం (సవ్యం) కరిష్యే॥ కురుష్వ॥ ప్రా॥ దర్భైస్తిలైర్వేదిక భస్మనా పరిస్తీర్య॥ (సవ్యం) దర్భైరక్షతైర్వేదిక భస్మనా చ॥ పాత్రాన్నాదనమ్॥ పా॥ పిశంగభృష్టిమంభృణం పిశాచి మింద్ర సంమృణ॥ సర్వం రక్షో నిబర్హయ॥ ౨-౧-౨౨॥ సవ్యం॥ రక్షోణో అగ్నేతవరంక్షణో భీరారక్షోణ స్సుముఖ ప్రీతాసః ప్రతిష్మ విరుజ స్పిశ్యా హరోజహి రక్ష మహాచిద్వావృధానమ్॥ 3 ౮-౨౨) బృహతా మనుక్తి భృద్వధన స్యోయం త్రిష్టుభాజస్మభితముగ్రహేరం। ఇంత్రిస్తోమేన పంచదశేన మధ్యమిదం వాతేన సగరేణ రక్ష (౮-౮౯ పరిశిష్టం) యథా చక్రాయుధం విష్ణోః త్రైలోక్యం పరిరక్షతు॥ భస్మనా మండలం దద్యాత్॥ భూతేభ్యః పరిరక్షతు॥ సర్వేషాం పాపదృష్టీనాం చక్షుర్బధ్నామి కేశవ॥ అథ ప్రేతస్థానపాణిహోమః॥ పూర్వోక్త... (ప్రాచీనావీతి) ...పితుః... గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ద్వాదశే వాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్త శ్రాద్ధే ప్రేతార్థే ఘృతాక్తమన్నం పాణిహోమం కరిష్యే॥ ప్రేతస్థానబ్రాహ్మణస్య పాణౌ అపః ప్రదాయ దర్భం పరిస్తీర్య చత్వారిశృంగా వామదేవో జాతవేదాగ్ని స్త్రిష్టుప్॥ ప్రేతస్థాన అగ్నిమూర్తి ధ్యానే వినియోగః॥ చత్వారిశృ...ఆవివేశ॥ (౩-౮-౧౧) పాత్రే అభిఘార్య॥ తత్ర చరుం నిధాయ అభిఘార్య॥ చరుమాదాయ॥ పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయ యమాయ చ స్వాహా॥ ఇతి ప్రేతబ్రాహ్మణహస్తే జుహుయాత్॥ పాణాగ్నౌ నిక్షిపేత్॥ పునః పృథక్పాత్రే జుహు

ఘార్య॥ తత్రచరుంనిధాయ పునరభిఘార్య ॥ ఓం అద్యపూర్వోక్త...తిథౌ॥ ప్రా॥ ... పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేఽహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే భవదనుజ్ఞయా ఘృతాక్తమన్నం భవత్పాణావేవ పాణిహోమం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అన్నంద్వేధావిభజ్య॥ భాగద్వయమభిఘార్య॥ పితృస్థానబ్రాహ్మణానాం హస్తోదకందత్వా॥ ఇదంసోమాయపితృమతే। ఇదమగ్నయేకవ్యవాహనాయ। సోమాయపితృమతే (సవ్యం) స్వధానమః॥ ప్రా॥ సోమాయపితృమతఇదంనమమ॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయ (సవ్యం) స్వధానమః॥ ప్రా॥ అగ్నయేకవ్యవాహనాయేదంనమమ॥ తూష్ణీమ్ప్రదక్షిణ పరిషిచ్య ॥ (సవ్యం) చతుష్పాద...అభివాదయే॥ భోజనపాత్రేష్వభిఘార్య॥ ప్రేతస్థానేతిహోమశేషమన్నం కించిద్దానాయ భోజనపాత్రేతూష్ణీంనిక్షిప్య॥ శేషంపిండార్థంనిక్షిపేత్ ॥ పితృస్థానపాణిహోమశేషమన్నం పితృపాత్రేస్వధేయమితినిక్షిప్య॥ ప్రా॥ స్వధేయం స్వధేయం స్వధేయం॥ అస్తుస్వధా॥ మూర్ధానందివో అరతింపృథివ్యా వైశ్వానరమృతఆజాతమగ్నిం। కవింసమ్రాజమతిథింజనానామాసన్నాపాత్రం జనయంతదేవాః॥ ౮-౫-౯॥ నిక్షిప్య ॥ పునరభిఘార్య॥ హస్తోదకందత్వా॥ తచ్ఛేషంపిండార్థంనిదధ్యాత్ ॥ విశ్వేదేవ, విష్ణుస్థాన, పాత్రేష్వభిఘార్య॥ హస్తోదకందత్వా॥ సపిండీకరణేఽన్నం సూక్తమంత్రపఠనంనాస్తి ॥ తత్కరణేప్రయోగంవక్ష్యతే॥...పూర్వోక్త...తిథౌ...గోత్రస్య...శ్రాద్ధే సోఘ్నాన్ వైష్ణవాన్ పైతృకాన్ అన్నశుద్ధ్యర్థం అఘాదిదోషనివారణార్థం అన్నసూక్తమంత్రపఠనం (సవ్యం) కరిష్యే॥ ఆశ్రావయిష్యే॥ ఆశ్రావయ ॥ అన్నంగాయత్ర్యాప్రోక్ష్య ॥ ఓం నమోబ్రహ్మణేనమోఅస్త్వగ్నయేనమః పృథివ్యైనమఓషధీభ్యః। నమోవాచేనమోవాచస్పతయేనమోవిష్ణవేమహతేకరోమి॥ ఓం శాంతిశ్శాంతిశ్శాంతిః ॥ సర్వత్రఅన్నపరివేషణాదికంకృత్వా॥ అభిఘార్య॥ గాయత్ర్యాప్రోక్ష్య॥

అత్రపాణిహోమవిధిః.

పాత్రద్వయేన భోజనార్థాదన్నాదన్నముద్ధృత్యద్విధాకృత్వాస్పృత్వాపాక్ప్రాచీనయజ్ఞోపవీతస్యప్రేతస్య సపిండీకరణశ్రాద్ధే భవత్పాణౌప్రేతాహుతింహోష్య

షు త్వేకస్మాద్యథోక్తమన్నమాదాయ ప్రేతగోత్రాయశర్మణే ప్రేతాయాముష్మై
యమాయచస్వాహేతితదర్థ బ్రాహ్మణాగ్నౌ సపకాహుతిం హుత్వాతద్ధుతమన్నంలౌకి
కాగ్నౌనిక్షిప్యేవం ప్రేతపిండాన్నసంయోజయేత్పితామహాద్యర్థ బ్రాహ్మణ
హస్తేషుసోమాయ పితృమతఇతిప్రాకృతమంత్రాభ్యాం ద్వేఆహుతీజుహుయాద్ధుతము
భయవిధం పచనాగ్నౌనిక్షిపేత్సపిండీకరణశ్రాద్ధేయద్ధుతం విప్రపాణిషు। నాన్నేనమి
శ్రయేత్తత్తుశాకికాగ్నౌవినిక్షిపేదితివ్యాసోయచ్చ పాణితలేదత్తమన్నంనాపిండ్యకర్మణి
ఏకీకృత్యనభోక్తవ్యంపచనాగ్నౌవినిక్షిపేదితితేషు ప్రక్షాళితహస్తేషుతద్ధుతశేషంపాణి
షుకించిత్కించిత్తూష్ణీందద్యాదన్నంపాత్రేషునిధాయ[illegible]మ్యాచమ్యోపవిశేయుః॥
అథాన్నేషు పరివిష్టేషు తద్ధుతశేషంతేషాం పాత్రేదద్యాత్పరివిష్టైనైకీకృత్య
భుంజంత్యన్నం పాణితలేదత్తం పూర్వమశ్నంత్యబుద్ధయః। పితరస్తేనతృప్యంతి శేషా
న్నంనలభంతితే। యచ్చపాణితలేదత్తం యచ్చాన్యదుపకల్పితం। ఏకీభావేనభోక్తవ్యం
పృథగ్భావోనవిద్యత ఇత్యుక్తమన్నాదీన్ తిలయవదర్భోదకేనగాయత్ర్యానాత్రాన్న
సూక్తాని॥ శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధేగయాశ్రాద్ధేనజపేత్పితృసూక్తకం। పితృసూక్తానిజపేత్ప్రేత
శ్రాద్ధేసపిండేచనజపేదన్నసూక్తకం। షోడశేనారికేచైవతీర్థేచైవసపిండకే। నిత్యశ్రా
ద్ధేచకుంభేచపితృసూక్తానివర్జయేదితి॥ ఇతిపాణిహోమప్రకరణంసమాప్తమ్.

ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమహి। ధియోయోనః ప్రచో
దయాత్। హస్తోదకందత్వా। దక్షిణజాన్వాచ్య। దక్షిణహస్తఉపరి। వామోధః। దేవస
వితుఃప్రసువ। పృథివీతేపాత్రంద్యౌఃపిధానం బ్రాహ్మణస్యముఖేఽమృతం జుహో
మిబ్రాహ్మణానాంత్వావిద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహోమి అక్షితమసి మామే
క్షేష్ఠాఅముత్రాముష్మింల్లోకే। ఇత్యభిమంత్ర్య। ఇదంవిష్ణుర్విచక్రమే త్రేధానిదధే
పదం। సమూఢమస్యపాంసురే॥ ౧-౨-౭॥ స్వాహా॥ అంగుష్ఠంనివేశ్య। శ్రీవిష్ణోహవ్యం
రక్షస్వ। కాలకామకసంజ్ఞికావిశ్వేదేవాః। ఏతద్వోహవ్యంసపరికరం। విశ్వేదేవాదేవ
తాః। ఇదమన్నంహవిః। బ్రాహ్మణాహవనీయార్థేదత్తం దాస్యమానంచఅతృప్తేః। త

త్స్వర్గాంగ యేయం భూర్గదాధరో భోక్తా అన్నం బ్రహ్మ। అహంచ బ్రహ్మ। భోక్తాచ బ్రహ్మ। స్వర్ణమయం పాత్రం। అక్షయ్యవటచ్ఛాయేయం (కాల (కామక) సంజ్ఞకేభ్యో విశ్వేభ్యో దేవేభ్యః। ఇదమిదమన్నం అమృతస్వరూపం। ఆతృప్తేః పరివిష్టం। పరివేక్ష్యమాణం అక్షయ్యాతృప్త్యర్థం। యథాభాగం హవ్యం తత్సత్ స్వాహా స్వాహా నమః ॥ నమమ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది సను సపాదేషు సర్వతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు గయాయాం దత్తమస్తు॥ యే దేవాసో దివ్యేకాదశస్థ పృథివ్యామధ్యేకాదశస్థ। అప్సుక్షితో మహినైకాదశస్థ తే దేవాసో యజ్ఞమిమం జుషధ్వం (౨-౨-౮) ఇత్యుపస్థాయ॥...విశ్వేదేవాస్సుప్రీతా వరదా భవంతు॥ (ప్రా) ప్రేతస్థానే హస్తోదకం దత్వా। ప్రసున... పాంసురే। శ్రీవిష్ణోరన్నం రక్షస్వ పితః ...గోత్ర...శర్మన్.. ప్రేత అన్నం సపరికరం। పితా గోత్రః...శర్మా ప్రేత దేవతా ఇదమన్నం సపరికరం। పిత్రే... గోత్రాయ... శర్మణే ప్రేతాయ ఇదమన్నం సపరికరం సతిలాపిధానోదకకుంభం సదక్షిణాకం సతాంబూలం ప్రేతతృప్త్యర్థం ముపతిష్ఠతు॥ తత్పిత్రాదిత్యక్తం (దత్తం) (ఉపపితి) అన్నాదికం ప్రోక్షణం। ఓం భూమ్యభసన్న...పృథ్వోదయాత్। అప్రదక్షిణం పరిషిచ్య। తత్పిత్రస్థం హస్తోదకం దత్వా। సవ్యం జాన్వాచ్య। పృథివీ తే పాత్రం ద్యౌరపిధానం బ్రాహ్మణస్య ముఖే అమృతం జుహోమి బ్రాహ్మణానాం త్వా విద్యావతాం ప్రాణాపానయోర్జుహోమి అక్షితమసి మామేషాం క్షేష్ఠా అముత్రాముష్మిన్ లోకే॥ ఇత్యభిమంత్ర్య। ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే పదం। సమూఢమస్య పాంసురే॥ స్వధా అంగుష్ఠం నివేశ్య। శ్రీవిష్ణో కవ్యం రక్షస్వ। తత్పితః...గోత్ర...శర్మన్ వసురూప ఏతత్తే కవ్యం సపరికరం। తత్పితా...గోత్రః శర్మా వసురూపో దేవతా ఇదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్త్వా హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేస్తత్సర్వం గయేయం భూర్గదాధరో భోక్తా అన్నం బ్రహ్మ అహంచ బ్రహ్మ భోక్తాచ బ్రహ్మ రజతమయం పాత్రమక్షయ వటచ్ఛాయేయం॥ తత్పిత్రే...గోత్రాయ...శర్మణే వసురూపాయ ఇదమన్నమమృత స్వరూప మాతృప్తేః

దాస్యమాన మక్షయ్యతృప్త్యర్థం యథాభాగమోంతత్సత్ ॥ స్వధానమః ॥ గయా
యాం శ్రీవిష్ణుపాదాదిసమస్తతీర్థేషు దత్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ...దత్తమస్తు ॥
(ఉపవీతీ) ఓమ్భూర్భువస్స్వః ... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి పితామహపాత్రే అన్నాదికం
ప్రోక్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ...సురే... స్వధా ॥ శ్రీవిష్ణో
హవ్యం రక్షస్వ తత్పితామహ...గోత్ర...శర్మన్ రుద్రరూప ఏతత్తే కవ్యం సపరికరం త
త్పితామహాః ...గోత్రాః...శర్మా రుద్రరూపో దేవతేదమన్నం సపరికరం బ్రాహ్మణస్యా
హవనీయార్థే దత్తం దాస్యమానం చాతృప్తేః...రజతమయం పాత్రమక్షయ్యం వట
చ్ఛాయేయం తత్పితామహాయ...గోత్రాయ...శర్మణే రుద్రరూపాయేదమన్నమమృ
తస్వరూపమాతృప్తేర్దాస్యమానమక్షయ్యతృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥
స్వధానమః ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది... బ్రువంతు ॥ గయాయాం దత్తమస్తు ॥ ఉప
వీతీ ॥ ఓంభూర్భువస్స్వః... ప్రచోదయాత్ ॥ ఇతి ప్రపితామహపాత్రే అన్నాదికం ప్రో
క్ష్య ॥ (ప్రాచీనావీతీ) హస్తోదకం దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం ద్యౌః...సురే ॥ స్వధా ॥ శ్రీవిష్ణో
హవ్యం రక్షస్వ ॥ తత్ప్రపితామహ... గోత్ర... శర్మన్ ఆదిత్యరూప ఏతత్తే కవ్యం సపరి
కరం ॥ తత్ప్రపితామహాః ...గోత్రాః .. శర్మా ఆదిత్యరూపో దేవతేదమన్నం సపరికరం
బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం ...వటచ్ఛాయేయం ॥ తత్ప్రపితామహాయ...గో
త్రాయ...శర్మణే ఆదిత్యరూపాయేదమన్నమమృతస్వరూపమాతృప్తేర్దాస్యమానమ
క్షయ్యతృప్త్యర్థం యథాభాగమోం తత్సత్ ॥ స్వధానమః ॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదా
ది... బ్రువంతు ॥ ఇతి పితౄన్ తీర్థేన సదర్భతిలోదకభూమౌ విసృజేత్ ॥ గయాయాం దత్తమస్తు ॥
యేచేహపితరో యేచనేహయాంశ్చవిద్మయాꣳ ఉచనప్రవిద్మ । త్వంవేత్థయతితే జా
తవేదస్స్వధాభిర్యజ్ఞꣳ సుకృతం జుషస్వ ॥ ౭-౬-౧౯ ॥ ఇత్యుపస్థాయ (సవ్యం) విష్ణుత్య క్షం
ఉపవీతీ ॥ ఓంభూర్భువస్స్వః...ప్రచోదయాత్ ॥ ఇత్యన్నాదికం ప్రోక్ష్య ॥ హస్తోదకం
దత్వా ॥ పృథివీతే పాత్రం...సురే ॥ శ్రీవిష్ణో హవ్యం రక్షస్వ ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమ
మహావిష్ణో ఏతత్తే హవ్యం సపరికరం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణుదేవతేదమన్నం సప
రికరం హవ్యం బ్రాహ్మణస్యాహవనీయార్థే దత్తం...సౌవర్ణం పాత్రమక్షయ్యం వటచ్ఛా

యేయం శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణవే శంఖచక్ర గదాధరాయ లక్ష్మీసమేతాయ
ఇదమన్నం మామృతస్వరూపమాత్మప్రైదాస్యమాన మక్షయతృప్త్యర్థం యథాభాగ
మేవాంతర్మే । పావ్యాన్నాపోశనము॥ గయాయాం శ్రీవిష్ణుపాదాది... బ్రువంతు॥ గయా
యాం దత్తమస్తు॥ విష్ణోఃపదాసనం తద్విష్ణోః పరమం పదం సదాపశ్యంతి సూరయః॥ దివీ
వచక్షురాతతమ్। తద్విప్రాసో విపన్యవో జాగృవాంసస్సమింధతే। విష్ణోర్యత్పరమం పదమ్॥
మాత్రే లోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం దశగాయత్రీ మంత్రజపం కరిష్యే॥ ప్రార్థనమ్ శ్లో॥ సప్తవ్యాధా
దశార్ణేషు మృగాః కాలంజరే గిరౌ। చక్రవాకాశ్శరద్వీపే హంసాస్సరసి మానసే॥ తేఽపి
జాతాః కురుక్షేత్రే బ్రాహ్మణా వేదపారగాః॥ ప్రస్థితా దీర్ఘమధ్వానం యూయం తేభ్యోఽవ
సీదత। అమూర్తానాం చ మూర్తానాం పితౄణాం దీప్తతేజసామ్। నమస్యామి సదా తేషాం
ధ్యాయినాం యోగచక్షుషామ్॥ చతుర్భిశ్చ చతుర్భిశ్చ ద్వాభ్యాం పంచభిరేవచ। హూ
యతే చ పునర్ద్వాభ్యాం స మే విష్ణుః ప్రసీదతు॥ బ్రహ్మార్పణం బ్రహ్మహవిర్బ్రహ్మాగ్నౌ బ్రహ్మ
ణా హుతమ్। బ్రహ్మైవ తేన గంతవ్యం బ్రహ్మకర్మసమాధినా॥ (భగవద్గీతా) యజ్ఞేశ్వరో
హవ్యసమస్తకవ్య భోక్తావ్యయాత్మా హరిరీశ్వరోఽత్ర। తత్సన్నిధానాదపయాంతు సద్యో
రక్షాంస్యశేషాణ్యసురాంశ్చ సర్వే॥ త్వాం యోగినశ్చింతయంతి త్వాం యజంతి చ యజ్వ
నః। హవ్యకవ్యభుగేకస్త్వం పితృదేవస్వరూపధృక్॥ కర్మక్రియాణా సనఇజ్యతే క్రతు
ష్వపవతత్కర్మఫలం చ తత్త్వా। స్వర్గాదియత్సాదనమస్య శేషం నాశేన్న కించిద్వ్యతిరిక్త
మస్తి। దేశకాలపాత్రమంత్రతంత్ర కర్మభోక్తృఫలహవిర్ద్రవ్యాదిభ్యస్సర్వం న్యూనాతి
రిక్తాభ్యాం మచ్ఛిద్రమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు... మస్తు॥ ... ఏవం తథా॥ ప్రా
పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య ప్రేతత్వవిముక్త్యర్థం మరణాదినాదారభ్య ద్వాద
శేహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధ పితరం ...గోత్రం ..శర్మాణం ప్రేతము
ద్దిశ్య(మయా)త్వయా కృతేన పితుః మరణాదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యై
కోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే తత్తత్పితృపితామహ ప్రపితామహాన్ ... గోత్రాన్ ...శర్మణః వసు
రుద్రాదిత్యరూపాన్ కాలకామక సంజ్ఞకాన్ విశ్వాన్ దేవాన్ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమ
హావిష్ణుంచ ఉద్దిశ్య మయా క్రియమాణేన పితుః సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధేన పి
తుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య మరణాదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణా

ఖైత్యకోద్దిష్టాఖ్యశ్రాద్ధే తత్పితృపితామహ ప్రపితామహానాం ... గోత్రాణాం ... శర్మ
ణాం వసురుద్రాదిరూపాణాం కాలకామక సంజ్ఞక విశ్వేషాం దేవానాం శ్రాద్ధసంరక్షక
శ్రీమహావిష్ణోశ్చ పితుః... గోత్రస్య ...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృపితామహ ప్రపితామ
హైః... గోత్రైః...శర్మభిః వసురుద్రాదిత్య రూపైస్స సమానోదకత్వ సాపిండ్యసిద్ధి
ద్వారా వస్వాది పితృలోకప్రాప్తిరస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ ఇతి సదర్భయవతిలోదక
ముత్సృజేత్ ॥ వస్వాదిపితృలోక ...రస్తు॥ నమస్కారః॥ నమో దేవేభ్యః ॥ స్వధా
(ప్రేత) తత్పితృపితామహ ప్రపితామహేభ్యః॥ నమో విష్ణవే॥ యథా కాలదత్తమస్తు।
సర్వాంసగుణమస్తు। మధుమతీ। శాన్విఋష్యై। శ్రావయ। మధువాతాఋతాయతే
మధుక్షరంతిసింధవః। మాధ్వీర్నస్సంత్వోషధీః। మధునక్తముతోషసో మధుమత్పార్థివం
రజః। మధుద్యౌరస్తునః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాం అస్తుసూర్యః। మా
ధ్వీర్గావో భవంతునః॥ ౧-౬-౧౮॥ మధు మధు మధు। సర్వాంమధ్వస్తు॥ నిహితీ। ఈశాన
విష్ణుకమలాసన కార్తికేయవహ్నిత్రయార్క రజనీశగణేశ్వరాణాం। క్రౌంచామరేం
ద్రకలశోద్భవకశ్యపానాం పాదాన్ నమామిసతతం పితృముక్తిహేతూన్ ॥ సవ్యం॥ అ
యుంభూమిర్గయాపతే బ్రాహ్మణాస్తుగదాధరాః। అక్షయ్యా వటచ్ఛాయేయం పితృరూ
పీజనార్దనః॥ వాసుదేవః ప్రీయతాం। తస్మాత్ ।ఆపోశనాసిదత్వా॥ పరిషేచనక్రమః॥ ఓం
భూర్భువస్సువః॥ ఓం తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య ధీమహి। ధియో యో నః ప్రచోద
యాత్। సత్యఋతాభ్యాంత్వా పర్యుక్షామి। కాలసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః అమృతమస్తు॥
కామకసం...దేవాః...స్తు। ప్రేతాయ +-స్తు॥ తత్పితరః అమృతమస్తు। తత్పితామహాః అమృ
తమస్తు॥ తత్ప్రపితామహాః అమృతమస్తు॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో అమృతమస్తు॥ అ
మృతోపస్తరణమసి॥ ఇత్యాపోశనం దత్వా ॥ ఓం ప్రాణాయ స్వాహా ॥ ఓం అపానాయ
స్వాహా॥ ఓం వ్యానాయస్వాహా॥ ఓం ఉదానాయస్వాహా॥ ఓం సమానాయస్వాహా॥ ఓం.

బ్రాహ్మణేభ్యః స్వాహా॥ బ్రహ్మణీను ఆత్మాన్యృత్తేత్వాయ॥ యజుర్వేదా) నారాయణ॥యు ధాసుఖంజుమ స్వాం జుహావహే॥ కశ్చాకలిక్వృతాన్ దోషాన్ ద్రవ్యదేహాత్మసంభవాన్ సర్వాన్ హరతి చిత్తస్థో భగవాన్ దేవకీసుతః॥ మంత్రమధ్యే క్రియామధ్యే విష్ణోస్స్మరణపూర్వకం।యత్కించిత్క్రియతేకర్మతత్కర్మసఫలంభవేత్॥ యదశ్వస్యక్రవిషోమక్షి కాశయద్వాస్వరౌస్వధితౌరిప్తమస్తి।యద్ధస్తయోశ్శమితుర్య న్నఖేషుసర్వాతాతేఅపి దేవేష్వస్తు॥ ౧-౩-౭॥మక్షికబాధానివృత్తిరస్తు॥ అపేక్షితం యాచితవ్యంత్యాజ్యం చైవానపేక్షితం।ఉపవిశ్యసుఖేనైవ భోక్తవ్యం స్వస్థమానసైః॥ భోక్తౄణాం మక్షికాబాధానివృత్తిరస్తు॥ అనంతరంభుంజానాన్ తృప్తాన్జ్ఞాత్వా॥ఓం భూర్భువస్సువః...ప్రచోదయాత్॥ మధువాతా ..భవంతునః॥ మధుమధుమధు॥ అక్ష న్నమీమదంతహ్యవప్రియాఅధూషత। అస్తోషతస్వభానవోవిప్రానవిష్టయామతీయో జాన్విన్ద్రతేహరీ॥మధుమధుమధు॥ ఏతచ్ఛ్రాద్ధం సంపన్నం॥ సుసంపన్నం॥ ప్రేతవికి రం॥ కించిదన్నమాదాయ॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేతమరణదినాదా రభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్నశ్రాద్ధే ప్రేతతృప్తిరస్తు॥ అస్తుతృప్తిః॥ సతిలముదకమన్నం భోజనపాత్రసమీపే తూష్ణీముత్సృజేత్॥ ప్రేతవికిరపిండంకృత్వా దర్భానాస్తీర్య॥ తిలోదకంనినీయ॥ పితః...గోత్రాయ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినా దారభ్య ద్వాదశేహని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న శ్రాద్ధే వికిరపిండఃఉపతిష్ఠతు॥ పిం డోపర్యేత త్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ పృథక్పాత్రే కించిదన్నమాదాయ॥ తత్పితరఃతృప్తా స్థ। తత్పితామహాఃతృప్తాస్థ॥ తత్ప్రపితామహాఃతృప్తాస్థ॥ తృప్తాస్స్మః॥ ఇతిబ్రా హ్మణావదేయుః॥ అసంస్కృతప్రమీతా యేత్యాగినో్యయాఃకులస్త్రియః। దాస్యామి తేభ్యోవికిరమన్నంతాభ్యశ్చపైతృకమ్॥పరిషిచ్య॥సవ్యం॥కాలకామకసంజ్ఞిక విశేదేవాః తృప్తాస్థ। తృప్తాస్స్మః॥ ఇతిబ్రాహ్మణోవదేత్॥అసోమపాశ్చయేదేవా యజ్ఞభాగవివ ర్జితాః। తేషామన్నంప్రదాస్యామి వికిరంవైశ్వదైవికమ్॥ పరిషిచ్య॥ పునఃకించిదన్న

మాదాయ॥ శ్రాద్ధసంరక్షక శ్రీమహావిష్ణో త్వ్రప్తోసి॥ తృప్తోస్మి॥ అసంకె యోగాళ వేష్టితో ర్భేషు సాధనమవ్యయమ్। పిత్రాణాంచవరం శ్రేష్ఠం వికిరాన్నంచ వైష్ణవమ్॥ పరిషిచ్య (ప్రాచీనావీతీ) దేవపితృమధ్యే భూమింప్రోక్ష్య॥ తస్మిన్ దక్షిణాగ్రాన్ దర్భానాస్తీర్య॥ తస్మిన్ తిలోదకంనిషిచ్య॥ యేఅగ్నిదగ్ధాశ్శంఖపిత్ర్యస్త్రీప్స్యాన్। ఉచ్ఛిష్టపిండప్రదానేవినియోగః॥ యేఅగ్నిదగ్ధా యేఽనగ్నిదగ్ధామధ్యేదివస్స్వధయామాదయంతే। తేభిస్స్వరాళసునీతిమేతాంయథావశంతన్వం కల్పయస్వ॥ ౭_౬-౧౯॥ అగ్నిదగ్ధేభ్యః। అనగ్నిదగ్ధేభ్యః॥ అస్మత్కులప్రసూతిమృతేభ్యః॥ ఏషపిండస్స్వధానమః। అగ్నిదగ్ధాశ్చ అనగ్నిదగ్ధాశ్చ మార్జయంతాం। ఏతద్వస్తిలోదకం।పాద్యప్రక్షాళనాచమ్య। శేషముచ్ఛిష్ట భాగోభ్యఽన్నందీయతాం॥ యజమానకులేజాతాదాసదాస్యోఽన్నకాంక్షిణః తేన స్వేత్రుప్తిమాయాంతు మయాదత్తేనభూతలే॥ సవ్యం।అమృతాపిధానమసి॥ ఇతిసర్వేషా ముత్తరాపోశనానిదత్వా॥ రౌరవేపుణ్యనిలయే పద్మార్బుదనివాసినాం। అర్థినాముద కందత్తమక్షయ్యముపతిష్ఠతు॥

సపిండీకరణ పిండప్రదానమ్.

ఆచమ్య... ఏవంగుణ...తిథౌ (ప్రా) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యైకోద్దిష్టాన్న(శ్రాద్ధే. తిలోదకపిండప్ర)దానంకరిష్యే॥ (కురుమ) ప్రేతస్థానే పాణిహోమశేషంచ భుక్తశేషంచసంసృజ్య।ఏకపిండంకృత్వా॥ తతః తత్పితృస్థానే పాణిహోమశేషం భుక్తశేషంచసంసృజ్య పిండత్రయంకృత్వా॥ ప్రేతపిండస్థానే గోమయేనోపలిప్య॥ పిండస్యాధః ఏతద్దర్భాస్తరణముపతిష్ఠతు॥ దర్భోపర్యేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ...పిత్రే...గోత్రాయ ...శర్మణే ప్రేతాయమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని...శ్రాద్ధే ప్రేతార్థేఏషపిండః ఉపతిష్ఠతు॥ పిండస్యోపర్యేతత్తిలోదకముపతిష్ఠతు॥ ప్రేతపిండస్య పశ్చిమతః తత్పితృపితామహప్రపితామహానాం పిండప్రదానం కుర్యాత్॥ అత్రగోమయే నానులిప్య॥

యేరూపాణి ప్రతిముంచమానా అసురాస్సంత స్స్వధయాచరంతి పరాపురోనిపురో

యేభరంత్యగ్నిష్వాత్తా లోకాత్త్రృణువాత్యన్నాత్ ॥ ఇతిమంత్రేణ మనసాగ్నింధ్యాత్వాగ్ని
మయేనోపలిప్య॥ అపహతాఅసురారక్షాంసి పిశాచా వేదిషదః। ఇతిమంత్రేణకుశమూ
లేనాగ్నేయాభిముఖాం రేఖాముల్లిఖ్య॥ తామద్భిరభ్యుక్ష్య॥ సకృదాచ్ఛిన్నబర్హిరా
స్తీర్య॥ శుంధంతాం పితరః॥ శుంధంతాం పితామహాః॥ శుంధంతాం ప్రపితామహాః॥ ఏతద్వ
స్తిలోదకమ్॥ ఇతితిలోదకందత్వా॥ ఏతత్తేఅస్మత్పితః... శర్మన్ ...గోత్ర... వసురూ
ప। యేచత్వామత్రాను। ఏతత్తేఅస్మత్పిత్రే + శర్మణే + గోత్రాయ + వసురూపా
య + యేచత్వామనుగచ్ఛంతి తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః। గయా
యాందత్తమస్తు। ఏతత్తేఅస్మత్పితామహ + శర్మన్ + గోత్ర రుద్రరూప। యేచత్వా
మత్రాను। పితామహాయ శర్మణేగోత్రాయ రుద్రరూపాయ। యేచత్వామనుగచ్ఛంతి
తేభ్యశ్చాయంపిండస్తస్మైతే స్వధానమః। గయాయాందత్తమస్తు। ఏతత్తేఅస్మత్ప్రపి
తామహ... శర్మన్ ...గోత్రఆదిత్యరూప యేచత్వా మత్రానుఏతత్తే అస్మత్ప్రపితా
మహాయ... శర్మణే ... గోత్రాయ ఆదిత్యరూపాయ యేచత్వామను గచ్ఛంతి తే
భ్యశ్చాయం పిండ స్తస్మైతే స్వధా నమః॥ గయా యాం దత్తమస్తు॥
మధు వాతా ఋతాయతే మధుక్షరంతి సింధవః। మాధ్వీర్నః సంత్వోషధీః। మధునక్త
ముతోషసో మధుమత్పార్థివంరజః। మధుద్యౌరస్తునః పితా। మధుమాన్నో వనస్పతిర్మ
ధుమాంఅస్తుసూర్యః మాధ్వీర్గావో భవంతునః॥ ఇతిమధుదత్వా॥ అథపిండసంయోజ
నమ్॥ ఆచమ్య॥ ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః...గోత్రస్య శర్మణః ప్రే
తస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహాని సపిండీకరణాఖ్యశ్రాద్ధే పిండసంయోజనం
కరిష్యే॥ (సవ్యం) కాలేఅనుష్ఠానం యథాశక్తిబ్రాహ్మణాన్ భోజయిష్యే॥ పుణ్యాహవా...
పదమ్॥ (ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాద
శేహానిసపిండీకరణాఖ్యశ్రాద్ధే పిండసంయోజనాంగతయా అధికారసంపత్తిం భ
వంతోబ్రువంతు॥ కర్తుః అధికారసంపదస్తు॥ (ఉపవీతి, ఓం భూః ఓం భువః పుణ్యతిథౌ
(ప్రా...తీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యమరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహనిస

పిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేపితుః...గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్యతత్పితృపితామహ ప్రపితామహైః...గోత్రైః...శర్మభిః వసురుద్రాదిత్యరూపైస్సహసమానోదక సాపిండ్యసిద్ధి ద్వారా వస్వాదిపితృలోకావాప్త్యర్థం పితుః ..గోత్రస్య...శర్మణః ప్రేతస్య తత్పితృ పితామహ ప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం...శర్మణాం వసురుద్రాదిత్య రూపాణాం పిండైస్సహ (ఉపవీతీ) సంయోజయిష్యే॥ సంయోజయ॥ అథకృచ్ఛ్రత్రయాణిదద్యాత్॥ అథపిండసంయోజనక్రమః॥ మధువాతాఋతాయతే...భవంతునః ॥ ఇతిమధుదత్వా। ప్రేతపిండంత్రేధావిభజ్య॥ నారాయణ నారాయణ నారాయణ॥ ఏకభాగమాదాయ॥ సంగచ్ఛధ్వం సంవదధ్వం। సంజ్ఞానాంసిజానతామ్। దేవాభాగంయథాపూర్వే॥ సంజానానాఉపాసతే। సమానోమంత్రస్సమితిస్సమానీ। సమానంమనస్సహచిత్తమేషాం। సమానంకేతోఅభిసంరభధ్వం। సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః॥ ఏకభాగమాదాయ॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ప్రథమాంశం) త్వత్పితృభిః...గోత్రైః...శర్మభిః వసురూపైస్సహసంయోజయిష్యే సంయోజయఇతిప్రత్యుక్తేసంయోజయేత్॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః। పితరోయమరాజ్యే। తేషాంలోకస్స్వధానమోయజ్ఞోదేవేషుకల్పతామ్। యేసజాతాస్సమనసః। జీవాజీవేషుమామకాః । తేషాంశ్రీర్మయికల్పతామ్। అస్మింల్లోకేశతం సమాః । నారాయణ నారాయణ॥ ప్రేతస్యద్వితీయ పిండభాగమాదాయ॥సంగచ్ఛధ్వం సంవదధ్వం...సంజ్ఞానేనవోహవిషాయజామః॥ పితః...గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (ద్వితీయాంశం)త్వత్పితామహైః...గోత్రైః...శర్మభిఃరుద్రరూపైస్సహసంయోజయిష్యేసంయోజయేతి ప్రత్యుక్తేసంయోజయేత్॥ తస్మైతేస్వధానమః॥ యేసమానాస్సమనసః...అస్మింల్లోకేశతంసమాః। నారాయణ నారాయణ॥ ప్రేతస్యతృతీయపిండభా

గమాదాయ॥ సంగచ్ఛధ్వం సంవదధ్వం...సంజ్ఞానేన వో హవిషా యజామః॥ పితః... గోత్ర...శర్మన్ ప్రేత ప్రేతపిండ (తృతీయాంశం) త్వత్ప్రపితామహైః...గోత్రైః...శర్మభిః ఆదిత్యరూపైః స్సహ సంయోజయిష్యే॥ సంయోజయేతి ప్రత్యుక్తే సంయోజయేత్॥ తస్మై తే స్వధా నమః॥ యే సమానాః సమనసః + అస్మిన్ లోకే శతం సమాః॥ నారాయణ॥

ఏవమనుగతః ప్రేతః పితౄనామాన్యమాం ప్రవాన్। శివంభవతు శేషాణాంజాయంతాంస్థిరజీవినః॥ ఇతఃపరం ప్రేతశబ్దో నాస్తి॥ చతుర్థ్యోపి నివర్తతే॥

స్త్రీసపిండనేపి శేషః॥ ఏవమనుగతా ప్రేతా పితౄనామాన్యమాయుషీ। శివం భవతు శేషాణాంజాయంతాంస్థిరజీవినః॥ ఇతి॥

అథ వైతరణీగోదానమ్.

ఆచమ్య ...ఏవంగుణ...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీ సముత్తరణార్థం శ్రీమహావిష్ణుప్రీత్యర్థం మహావైతరణీసంజ్ఞకగోదానం కరిష్యే॥ తదంగ బ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణురూపస్య బ్రాహ్మణస్య ఇదమాసనం॥ ఉభాభ్యామిదంపాద్యం॥ శ్లో॥ నమోస్త్వనంతాయ సహస్రమూర్తయే సహస్రపాదాక్షిశిరోరుబాహవే। సహస్రనామ్నే పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణేనమః। గంధాద్యాశ్చమే ఆపఃపుష్పాద్యాశ్చమే తిలాః॥ అథగోపూజాంకృత్వా॥ శ్లో॥ యమద్వారే మహాఘోరే తప్తా వైతరణీనదీ। తాంతర్తుంగాం ప్రదాస్యామి ఉత్తారయసుఖేసతం॥ గవామంగేషు...చ్ఛమే॥ అస్మై బ్రాహ్మణాయ...శాఖాధ్యాయినే...గోత్రాయ...ప్రతిగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతిః...దాతాధర్మపత్నీ సమేతోహం॥ (ప్రాచీనావీతీ) పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీసముత్తరణార్థం వైతరణీసంజ్ఞకగోదానం శ్రీమహావిష్ణుప్రీతింకామయమానస్తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతి ధేనుపుచ్ఛంగ్రాహయిత్వా॥ సకుశతిలోదకందత్వా॥ దేవస్యత్వా సవితుః ప్రసవే...ప్రతిగృహ్ణామి॥ రాజాత్వా వరుణోనయతు ... ప్రతిగృహ్ణాతు॥ గోదానందద్యాత్॥ గోదానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం తుభ్యమహం సంప్రదదేనమమ॥ ఏ

వం...ప్రీత్యర్థం (త్వయా) (మయా) కృతేనవైతరణీసంజ్ఞక గోదానేన భగవాన్...పి
తుః...గోత్రస్య ...శర్మణః వసురూపస్య సుఖేన వైతరణీనద్యుత్తరణం కరోత్వితిభవం
తోబ్రువంతు॥ సుఖేనవైతరణీనద్యుత్తరణంకరోతు॥తదభావేగోమూల్యంవాదద్యాత్॥
అతఃపరం మనసోద్దిష్టదానానికుర్యాత్॥

పూర్వోక్తఏవంగుణ...పుణతిథౌ...(ప్రాచీనావీతీ) పితుఃగోత్రస్య...శర్మణః
వసురూపస్య మహావైతరణీగోదానసాద్గుణ్యార్థం దశదానానికరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥

గో దా న మ్.

గవామంగేషుతిష్ఠంతి భువనానిచతుర్దశ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాం
తింప్రయచ్ఛమే॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపాయ... గోదానంతుభ్య
మహం సంప్రదదేనమమ॥ ఇతిగోదానంకృత్వా॥

భూ దా న మ్.

సర్వసస్యాశ్రయాభూమి ర్వరాహేణ సముద్ధృతా, అనంతపుణ్యఫలదా అత
శ్శాంతిం ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిభూదానంకృత్వా॥

తి ల దా న మ్.

తిలాః పాపహరానిత్యం విష్ణోర్దేహసముద్భవాః। పాపంహరంతుమేక్షిప్ర మత
శ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతితిలదానంకృత్వా॥

హి ర ణ్య దా న మ్.

హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజంవిభావసోః। అనంతపుణ్యఫలదమత శ్శాంతిం
ప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిహిరణ్యదానంకుర్యాత్॥

ఆ జ్య దా న మ్.

కామధేనోస్సముద్భూతం సర్వక్రతుషుసంస్థితం। దేవానామాజ్యసాహారమ
తశ్శాంతిప్రయచ్ఛమే॥ ఇత్యాజ్యదానం॥

వ స్త్ర దా న మ్.

శీతవాతోష్ణసంత్రాణం లజ్జాయాలతుణంపరం। దేహాలంకరణంవస్త్రమతశ్శాం
తిప్రయచ్ఛమే॥ ఇతివస్త్రదానం॥

ధాన్యదానమ్.

ధాన్యంకరోషిదాతార మిహాలోకేపరత్రచ। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దత శ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిధాన్యం॥

గుడదానమ్.

ఇక్షుకాండసముద్భూతో గుడోమధుపిరాజితః। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యా దతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిగుడదానం॥

రజతదానమ్.

పితౄణాంప్రీతికరంత్వంహి శాప్యంచంద్రసముద్భవతే। త్వద్దానాదిహచాముత్ర శ్రేయస్స్యాద్రజతంమమ॥ ఇతిరజతదానం॥

లవణదానమ్.

రసానామగ్రజశ్శ్రేష్ఠ లవణంబలవర్ధనం। యస్మాత్తస్మాచ్ఛివంమేస్యాదతశ్శాంతింప్రయచ్ఛమే॥ ఇతిలవణదానం॥ దశదానానిబ్రాహ్మణాయదద్యాత్॥

అథస్వర్గపాథేయమ్.

ఆచమ్య॥ పూర్వోక్త...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ వృద్ధప్రపితామహస్య...గోత్రస్య...శర్మణః ఆదిత్యరూపస్యస్వర్గలోకప్రాప్త్యర్థంస్వర్గపాథేయఆమదానంకరిష్యే॥ తదంగబ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణుస్వరూపస్య బ్రాహ్మణస్య...నమః॥ గంధాద్యాఇమేఆపః పుష్పాద్యాఇమేతిలాః॥ ఓంభూర్భువస్స్వ...యాత్॥ యజమానస్యవృద్ధప్రపితామహాయ...గోత్రాయ...ఆదిత్యరూపాయ ఇదమాసనం సపరికరం సదక్షిణాకం సతాంబూలం అక్షయతృప్త్యర్థం స్వర్గపాథేయంతుభ్యమహం సంప్రదదే నమమ॥ ఏతద్దానసాద్గుణ్యార్థం దక్షిణాం...నమమ॥ పూర్వోక్త...పుణ్యతిథౌ ప్రాచీనావీతీ॥ పితుః...గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య అక్షయతృప్త్యర్థం మంత్రసిద్ధ్యర్థం బ్రాహ్మణపూజాంకరిష్యే॥ శ్రీమహావిష్ణు...నమః॥ గంధాద్యాఇమేఆపః పుష్పాద్యాఇమేతిలాః॥ ఓంభూర్భువ......యాత్॥ అస్మైబ్రాహ్మణాయ...గోత్రాయ...పవిత్రగ్రహీత్రే శ్రీమాన్ శ్రీమతః...గోత్రః...దాతాధర్మపత్నీసమేతోఽహం॥ ప్రా...తీ॥ పితుః...గోత్రస్య

...శర్మణః వసురూపస్య అక్షయ్యతృప్త్యర్థం భవత్పాత్రేబ్రహ్మత్వాద్దక్షిణాం...నమమ। శేషా
న్నంపిండానాముపరినిధాయ। (పితృభ్యస్స్వధావిభ్యస్స్వధానమః...నమః। కేచిత్పఠంతి)
అత్రపితరో మాదయధ్వం। సకృదనుమంత్ర్య! సవ్యావృదోదఙ్గావృత్య। ఆయ
తప్రాణః। ప్రత్యావృత్య। అమీమదంతపితరో యథాభాగమా వృషాయిషత।
పురోభిమంత్ర్య (సవ్యం) తచ్ఛేషమాఘ్రాయ। కర్తాపాత్రాప్రక్షాళ్య। ఆచమ్య
ప్రాచీనావీతీ। ఉదకేన। శుంధంతాం పితరః। శుంధంతాం పితామహాః। శుంధంతాం
ప్రపితామహాః। ఏతద్వః పిండోదకం పితత్తేఅస్మత్పితః ... శర్మన్ ... గోత్ర వసురూప
(స్వధాతేన) (దర్భైః) అభ్యంక్ష్వ- పితామహ- శర్మన్- గోత్ర- రుద్రరూప- అభ్యంక్ష్వ
ప్రపితామహ- శర్మన్- గోత్ర- ఆదిత్యరూప- అభ్యంక్ష్వ। పితేత్తేఅస్మత్పితః- శర్మన్
గోత్ర- వసురూప- ఆంక్ష్వ। పితామహ - శర్మన్ - గోత్ర - రుద్రరూప - ఆంక్ష్వ।
ప్రపితామహ - శర్మన్ - గోత్ర- ఆదిత్యరూప- ఆంక్ష్వ। అంక్ష్వభ్యంక్ష్వపితరః। ఏ
తద్వః పితరోవాసః మానో ఽతోన్యత్పితరో యుంక్ష్వం। పితామహాయుంక్ష్వం। ప్రపితా
మహాయుంక్ష్వం। ఇతివస్త్రందత్వా। ఉపవీతీ ఉత్థాయ। నమస్కారాపతే మంత్రైః ప్రాం
జలిః। నమోవః పితరఇషే। నమోవః పితరఊర్జే। నమోవః పితరశ్శుష్మాయ। నమోవః పి
తరో ఘోరాయ। నమోవః పితరోజీవాయ। నమోవః పితరోరసాయ స్వధావః పితరోన
మోవః పితరోనమః। ఏతాయుష్మాకం పితర ఇమా అస్మాకం జీవావో జీవంత ఇహసంత
స్స్యామ। మనోన్వాహువామహే నారాశంసేన సోమేన పితౄణాం చ మన్మభిః। ఆతవ
తుమనః పునః క్రత్వే దక్షాయ జీవసే। జ్యోక్చసూర్యం దృశే। పునర్నః పితరోమనో దదాతు
దైవ్యో జనః। జీవంవ్రాతం సచేమహి॥ ౮-౧-౧౯॥ ఇతి తిసృభిరుపస్థాయ। పరేత పితర
స్సోమ్యాసో గంభీరేభిః పథిభిః పూర్వ్యేభిః। దత్వాయాస్మభ్యం ద్రవిణేహభద్రం రయిం
చనస్సర్వవీరన్నియచ్ఛత॥ పిండాన్యాగపత్ని వాహయేత్॥ ఔపాసనాగ్నిం ప్రత్యేత్య
ఓం అగ్నేతనువాన్యాశ్వంచసోమోక్రతుశ్చబదరింహ్యస్ప్రంగం యథాయమాషడ్ఢోతః॥ ౨-

౧౦॥ యదంతరిక్షంపృథివీముతద్యాం యన్మాతరంపితరం వాజిహింసిమ। అగ్నిర్మాతస్మాద్దే
నసోగార్హపత్యః ప్రముంచతు దురితాయానిచకృమ కరోతుమామనేహసం॥ ఇతిజ
పిత్వా॥ అగ్నింద్రృష్ట్వా। గయాయాంధర్మపృష్ఠేషు సదసిబ్రహ్మణస్తథా। గయాశీర్షే
వటేచైవ పితౄణాందత్తమక్షయం॥ కులాభివృద్ధ్యర్థం సవ్యేనపార్వణపూజాం కరిష్యే॥
పిండపితృదేవతాభ్యోనమః। కుశతిలాక్షతాన్ సమర్పయామి। ధ్యాయామి। ఆవాహ
యామి। ఆసనంసమర్పయామి। పాదయోః పాద్యంసమర్పయామి। హస్తయోరర్ఘ్యం
సమర్పయామి। ముఖేఆచమనీయం సమర్పయామి। స్నానంసమర్పయామి। పుష్పాణి
పూజయామి। నైవేద్యం। ఓంభూర్భువస్సువః। ఓంతత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్యధీమ
హి। ధియోయోనః ప్రచోదయాత్। సత్యంత్వర్తేన పరిషించామి। అమృతమస్తు। అ
మృతోపస్తరణమసి। పిండపితృదేవతాభ్యోనమః। నైవేద్యం। గుడ నైవేద్యం సమ
ర్పయామి। ఓంప్రాణాయస్వాహా। ఓంఅపానాయస్వాహా। ఓంవ్యానాయస్వాహా। ఓం
ఉదానాయస్వాహా। ఓంసమానాయస్వాహా। మధ్యేమధ్యేపానీయం సమర్పయామి।
ఉత్తరాపోశనంసమర్పయామి। హస్తౌప్రక్షాళయామి। పాదౌప్రక్షాళయామి। శుద్ధాచ
మనంసమర్పయామి। తాంబూలంసమర్పయామి। సువర్ణపుష్పదక్షిణాంసమర్పయామి।
శ్రీగోవింద గోవింద గోవింద అద్యపూర్వోక్తఏవం + + తిథౌ। ప్రా। అస్మత్పితుః
గోత్రస్య... శర్మణః వసురూపస్య సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధేఅస్మత్పితృపితామహ
ప్రపితామహాన్ ...గోత్రాన్... శర్మణః వసురుద్రాదిత్య రూపాన్ ఉద్దిశ్యమయాకృ
తేన తిలోదకపిండ ప్రదానేన అస్మత్పితృపితామహప్రపితామహానాం...గోత్రాణాం
శర్మాణాం వసురుద్రాదిత్యరూపాణాంసగుణీభూతగయాయాంపిండదానేనైవఅక్షయతృ
ప్తిర్భూత్వా అస్మత్పితుః ... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్యవస్వాదిపితృలోకప్రాప్తి
రస్త్వితిభవంతోబ్రువంతు॥ వస్వాదిపితృ...రస్తు॥ ఇతితిలోదకముత్సృజేత్॥ అచమ్య॥
షవ్యేన పిండాన్నమస్కృత్య॥ ప్రా...తి॥ పిండానుద్ధారయిష్యే। ఉద్ధారయ। సవ్యం। అ

యోధ్యా మథురా మాయా కాశీ కాంచీ హ్యవంతికా। పురీ ద్వారవతీ చైవ సప్తైతా మోక్ష
దాయకాః॥ అహం కాశీం గమిష్యామి తత్రైవ నివసామ్యహం। ఇతి బ్రువాణస్సతతం కా
శీవాసఫలం లభేత్। శమీపత్రప్రమాణేన పిండం దద్యాద్గయాశిరే। ఉద్ధరేత్సప్త గోత్రా
ణి కులమేకోత్తరం శతం॥ పిండస్థానే। శాంతిరస్తు। పుష్టిరస్తు। తుష్టిరస్తు। వృద్ధిరస్తు। అవి
ఘ్నమస్తు। ఆరోగ్యమస్తు। ఆయుష్యమస్తు। స్వస్తిశోభనమహావిః। స్వస్థానే...సః। తతః
బ్రాహ్మణాః పాణిపాదముఖప్రక్షాళనం శుద్ధాచమనం చకృత్వా॥ పాదప్రక్షాళనమం
డలే ఆగత్య। ప్రాచీనావీతీ। పిత్రృస్థానే ఏకం। ద్వే। త్రీణి। ఉపవీతీ। విశ్వేదేవస్థానే విష్ణుస్థానే। ఏకం।
ద్వే। త్రీణి। హస్తోదకం దత్వా। సవ్యం। దేవాః పితరః పితరో దేవాః। దేవతా పిత్రృప్రసాదేన
అస్మద్గోత్రం వర్ధతాం। స్వస్తి వర్ధతాం గోత్రం।...విశ్వేదేవప్రసాదోస్తు। పిత్రృపితామహప్ర
పితా ... స్తు॥ విష్ణుప్రసాదోస్తు॥ దేవాశ్చపితరః। ఉత్తానం పాత్రం స్వస్తీతి బ్రూత।
బ్రూహి స్వస్తి॥ భోజనపాత్రాణ్యుచ్చాలయిష్యే। ఉచ్చాలయ। కాలసంజ్ఞికా విశ్వేదే
వాః మయా దత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూత అస్త్వక్షయోదకం।
కామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవాః మయా దత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యోదకమస్త్వితి బ్రూత
...దకం॥ ప్రా...తీ॥ పితృపితామహప్రపితామహాః। మయా దత్తం శ్రాద్ధమన్నమక్షయ్యో
దకమస్త్వితి బ్రూత। అస్త్వక్షయోదకం। శ్రాద్ధసంరక్ష...బ్రూత॥ అస్త్వ...దకం॥
స్వధాం వాచయిష్యే। స్వాహాం వాచయిష్యే। వాచ్యతాం। ధామంతే
వామదేవ ఆపో జగతీ। కూర్చవిసర్జనే వినియోగః। ఓం ధామంతే విశ్వం భువనమధిశ్రిత
మంతస్సముద్రే హృద్యంతరాయుషి। అపామనీకే సమిథే య ఆభృతస్తమశ్యామ
మధుమంతంత ఊర్మిం॥ 3-౮-౧౧॥ పితృభ్యస్స్వధోచ్యతాం। పితామహేభ్యస్స్వ
ధోచ్యతాం। ప్రపితామహేభ్యస్స్వధోచ్యతాం। అస్తు స్వధా। సంపద్యంతాం। భూమౌ
జలం సించేత్। సంపద్యంతాం కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవాః॥ ప్రీయంతాం। ప్రీయంతాం వి
శ్వేదేవాః॥(ప్రా) ... పితృపితామహ ప్రపితామహాశ్చ ప్రీయంతాం. ప్రీయంతాం ప్రపి
తామహపితామహపితరః॥ సవ్యం విష్ణుః ప్రీయతాం॥ ప్రీయతాం విష్ణుః॥ ఇతి బ్రాహ్మ
ణో వదేత్॥ ఉపవిష్టేభ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్శ్రాద్ధ సాంగతాసిద్ధ్యర్థం దక్షిణాః పాంతు। పాంతు

దక్షిణాః సవ్యం। వాజేవాజేత్యస్య మంత్రస్య వసిష్ఠఋషిః। వాజినోదేవతాః। త్రిష్టుప్ ఛందః। ఆవాహిత పితౄనుద్వాసనే వినియోగః । వాజేవాజేవత వాజినోనోధనేషువిప్రా అమృతా ఋతజ్ఞాః। అస్యమధ్వః పిబతమాదయధ్వం తృప్తాయాత పథిభిర్దేవయానైః॥ ౫-౪-౫॥ ఉత్తిష్ఠతపితృపితామహప్రపితామహాః। అసుడుత్తిష్ఠంతు। కాలకామకసంజ్ఞక విశ్వేదేవవిష్ణుదేవైస్సహా॥ ఉత్థాపనమ్॥ ఆమావాజస్యప్రసవోజగమ్యాద్దేవ్యావాపృథివీవిశ్వశంభూ। ఆమాగంతాం పితరామాతరాచామాసోమో అమృతత్వాయగమ్యాత్॥ ఇతి బ్రాహ్మణానాం స్త్రీః ప్రదక్షిణీకృత్య॥ పవిత్రగ్రంథిముత్సృజ్య మండలేషు సృజేత్॥ దాతారోనోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవనః । శ్రద్ధాచనోమావ్యగమద్బహుదేయంచనోస్తు । అన్నంచనోబహుభవేదతిథీంశ్చలభేమహి । యాచితారశ్చనస్సంతు మాచయాచిష్మకంచన॥ ఇతికర్తా॥ దాతారోవోభివర్ధంతాం వేదాస్సంతతిరేవవః। శ్రద్ధాచవోమావ్యగమద్బహుధేయంచవోస్తు। అన్నంచవో బహుభవేదతిథీంశ్చలభధ్వం। యాచితారశ్చవస్సంతు మాచయాచిధ్వంకంచన॥ ఇతి బ్రాహ్మణాః॥ అన్నశేషః కిం క్రియతాం। ఇష్టైస్సహభుజ్యతాం। స్వాదుషంసదః పితరోవయోధాః కృచ్ఛ్రేశ్రితశ్శక్తీవంతోగభీరాః। చిత్రసేనాఇషుబలా అమృధ్రాస్సతోవీరా ఉరవోవ్రాతసాహాః॥ ౫-౧-౨౦॥ బ్రాహ్మణాసః పితరస్సోమ్యాసశ్శివేనోద్యావాపృథివీఅనేహసా। పూషానః పాతుదురితాదృతావృధోరక్షామాకిర్నో అఘశంసఈశత॥ ఇతికర్తా। ఇహైవస్తం మావియౌష్టం విశ్వమాయుర్వ్యశ్నుతం। క్రీడంతౌపుత్రైర్నప్తృభిర్మోదమానౌ స్వేగృహే॥ ౪-౩-౨౮॥ సర్వస్యాప్త్యై సర్వస్యజిత్యై సర్వమేవతేనాప్నోతి సర్వంజయతి॥ శతమానంభవతి శతాయుఃపురుషశ్శతేంద్రియ ఆయుష్యేవేంద్రియే ప్రతితిష్ఠతి॥ శ్లో॥ ఆయుః ప్రజాంధనంవిద్యాం స్వర్గం మోక్షం సుఖానిచ। ప్రయచ్ఛంతు తథారాజ్యం ప్రీతా

న్నాణాంపితామహాః॥ సత్యాఃపతా ఆశిషస్సంతు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు। వంశాభివృద్ధిరస్తు॥ ఇతిబ్రాహ్మణాః॥ అద్యమేసఫలంజన్మ భవత్పాదాభివందనాత్। అద్యమేవంశజాస్సర్వే యాతావోఽనుగ్రహాద్వః॥ పత్రశాకాదిదానేన క్లేశితాయూయమీదృశాః। తత్క్లేశజాతంచిత్తేషు విస్మృత్యక్షంతుమర్హథ। వసిష్ఠవామదేవాది మునిభిస్సత్కృతాంగతాః। పితౄణామనుగృహ్ణంతు బ్రహ్మణాశ్శాశ్వతంపదం॥ అద్యపూర్వోక్త..తిథౌ ప్రా॥అస్మత్పితుః ద్వాదశాహానిసపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధే పితృపితామహప్రపితామహాన్ ... శర్మణః. గోత్రాన్- వసురుద్రాదిత్యరూపాన్ ఉద్దిశ్యసమాకృతాని పాణిహోమబ్రాహ్మణభోజన పిండప్రదానానియథోక్తమస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు। యథా శాస్త్రీయమస్తు। గయాశ్రాద్ధఫలితమస్తు। సవ్యేనబ్రాహ్మణేభ్యస్తాంబూలానిదత్వా॥

ఆసీమాంతమనువ్రజేత్। అనువ్రజ। వసిష్ఠాసః పితృవద్వాచమక్రతదేవాంఈళానాఋషివత్స్వస్తయే। ప్రీతాఇవజ్ఞాతయః కామమేత్యాస్మే దేవాసోఽవధూనుతావసు॥ ౧౦-౬-౧౪॥ దేవాన్వసిష్ఠోఅమృతాన్వవందే యేవిశ్వాభువనాభిప్రతస్థుః। తేనోరాసంతామురుగాయమద్యయూయంపాత స్వస్తిభిస్సదానః॥ ౧౦-౬-౧౧॥ ఇదంపితృభ్యోనమోఅస్త్వద్యేతినమస్కారవతీ మంతితశ్శంసతి।తస్మాదంతతః పితృభ్యోనమస్క్రియతే।

తదాహుర్వ్యాహావంపిత్ర్యాశ్శంసేత్ అవ్యాహావాది (ౢ) 3ఇతి। వ్యాహావమేవశంసేదసంస్థితంవై పితృయజ్ఞస్యసాధ్వసంస్థితంవా। ఏవపితృయజ్ఞం సంస్థాపయతియో వ్యాహావంశంసతి। తస్మాద్వ్యాహావమేవశంస్తవ్యం॥ *యంత్వాద్యావాపృథివీ యంత్వాపస్త్వష్టాయంత్వాసుజనిమాజజాన।పంథామనుప్రవిద్వాన్ పితృయాణంద్యుమదగ్నే సమిధానోవిభాహి॥ ద్వేస్రుతీ అశృణవం పితౄణామహం దేవానాముత మర్త్యానాం, తాభ్యామిదం విశ్వమేజత్యదంతరా పితరంమాతరంచ। వామ్యదేవాయ

నమో జ్యేష్ఠాయ నమశ్శ్రేష్ఠాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ నమస్సర్వభూత దమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥ పితృయజ్ఞస్సాంగోఽభూత్॥ దీర్ఘాయుష్యమస్తు॥ వంశాభివృద్ధిరస్తు॥ యజ్ఞసమృద్ధా భవతు ॥ వాశీమంత ఋష్టిమంతో మనీషిణస్సుధన్వాన ఇషుమంతో నిషంగిణః। స్వశ్వాస్థసురథాః పృశ్నిమాతరస్స్వాయుధా మరుతో యాథనా శుభమ్॥ ౪-౩-౨౦॥ సకలాపరాధం క్షమ్యతాం । ఇతికర్తా । తత్సర్బ్రహ్మార్పణమస్తు॥ గోత్రాభివృద్ధిరస్తు॥ వంశాభివృద్ధిరస్తు - అస్యగృహే శ్రీమహాలక్ష్మీ స్థైర్యసిద్ధిరస్తు॥ ఇతః పరం మాంగళ్యావాప్తిరస్తు॥ తతః పిండాన్ జలేనిక్షిపేత్॥ గృహమాగత్య॥ అభ్యంజనస్నానం కృత్వా॥ నూతనయజ్ఞోపవీత ధారణం కృత్వా॥ తతః కర్మణః పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్॥ తతః ఊనమాసికం కుర్యాత్॥ బంధుభిస్సహభోజనం కుర్యాత్॥ భోజనాంతే నూతనవస్త్రాణి ధారయేత్॥ ఆశీర్వాదః కర్తవ్యమ్॥ ఇతి సపిండీకరణప్రయోగస్సమాప్తః॥

తిలతర్పణనిషేధః

స్మృతిసారసంగ్రహే ॥శ్లో॥ తీర్థశ్రాద్ధే గయాశ్రాద్ధే ప్రేతశ్రాద్ధానుమాసికే సపిండీకరణే చైవ న కుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥ వృద్ధిశ్రాద్ధే సపిండ్యాం చ మాసికే చానుమాసికే । ఆబ్దికే ప్రథమే చైవ న కుర్యాత్తిలతర్పణమ్॥ దర్శే తిలోదకం పూర్వం పశ్చాద్దద్యాన్మహాలయే। ప్రత్యబ్దే న పరం పూర్వం పరేహాని తిలోదకమ్॥ ప్రత్యబ్దాంగం తిలం దద్యాన్నిషిద్ధే పి పరేహాని। వర్జైకస్య వచో యే షామన్యే షాం తు విసర్జయేత్ ॥

అథ భర్తృసాపిండ్యవిధిః.

ధర్మసారే ॥శ్లో॥ భర్తరి మృతే సత్యపుత్రా యా స్త్రీ సా యః భర్త్రా యోజయేత్। భర్తరి జీవతి సతి శ్వశ్రాదిభిర్యోజయేత్ ॥ స్మృతిసారే ॥ అపుత్రా యోషితః పిండం భర్తృపిండేన యోజయేత్ । పత్యౌ జీవతి చేత్తస్మాచ్ఛ్వశ్ర్వాదిషు నియోజయేత్ । స్త్రీ

పిండంభర్తృపిండేనసంయోజ్యవిధివత్పునః । ద్వేధావిభజ్యతత్పిండం పునస్త్రిధావిభజ్యచ। షష్ఠాంశముపకల్ప్యేతతత్తద్వర్గేణయోజయేత్। భర్త్రైకేనతుసాపిండ్యం నేతరాభ్యాంకదాచన। భుజక్రియాయశ్శ్వశురావస్త్వాభర్తృసపిండనే। నాస్వాపింశాఘ్యయోస్తస్త్వ్యేవమత్రప్రజాపతిః॥ సాపిండ్యం చేత్కృతంభర్తుః భర్త్రైకేనసపిండనం । నాపిండ్యంశ్వశురాభ్యాంతుగురుతల్పసమంస్మృతమ్ ॥ భర్త్రైకేనసంయోజ్య సపిండీకరణే స్త్రియః। ఉత్తరంపైతృకం కుర్యాత్పితామహ్యాదిభిస్సహ॥ తత్ప్రయోగవిశేషః॥ఏవంగుణ===తిథౌ మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాఃయజ్ఞపదాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ కాలేఅనుజ్ఞార్థంయథా సంభవత్ప్రాయశ్చిత్తం కరిష్యే॥ తిలాన్దర్భాన్యథా శక్తిదక్షిణాంచగృహీత్వా॥ సమస్తసంప===పదమ్॥ యావతీస్వై...ప్రీణాతి॥ఇతిప్రదక్షిణీకృత్య॥ (ప్రా==తీ) మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతత్వవిముక్తిద్వారా వస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని దేశకాలదేహధర్మవైపరీత్య శంకయాఽద్యభర్తృ సపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధంకర్తుం అధికారసంపదస్త్వితి భవంతో బ్రువంతు ॥ కర్తుంఅధికార సంపదస్తు॥ కాలశ్చముఖ్యకాలోఽస్తు॥ పాకాదీనాం పవిత్రతాఽస్తు॥ సర్వేపాకాశ్చయోభవంతు॥ ఉపవీతీ॥ఓంభూః ...తిథౌప్రా...తీమృతనష్టభార్యాయాః... గోత్రాయాః...దాయ్యాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్న శ్రాద్ధే- మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాః ...దాయ్యాః ప్రేతాయాః తద్భర్త్రా...గోత్రేణ ...శర్మణావసురూపేణ సహసమానోదకసాపిండ్యసిద్ధిద్వారా వస్వాదిభర్తృలోకావాప్త్యర్థం మృతనష్టభార్యాయాః ...గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ఏకోద్దిష్టవిధానేన ప్రేతోద్దేశేన-భర్తుః... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య పార్వణవిధానేన ఏవముభయాత్మకం ఉభయతోదైవికం కాలకామకసంజ్ఞిక విశ్వేదేవపూర్వకం విష్ణ్వంతం-మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః... దాయాః ప్రేతాయాః మరణదినాదారభ్య ద్వాదశేహని భర్తృసపిండీకరణాఖ్యాన్నశ్రాద్ధం అన్నేన హవిషాపార్వణవిధానేన అన్నాదిద్రవ్యేణ ఏకపాకేనసమానతంత్రేణ సదైవమద్య(సా

కుశీతి) కరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ అత్రసంయోజనేవిశేషః॥ అసుఅగంతతద్భర్త్రోర్దేష్ట యానాం ఆప...శంనో దేవీః॥ భర్తురేకస్యైవ సాపిండ్యాదేకవచనమేవ పితృస్థానేవక్తవ్యం॥ మృతనష్టభార్యాయాః ... గోత్రాయాః ...దాయ్యాః ప్రేతాయాః పాత్రస్థోదకంత్వద్భర్తుః... గోత్రస్య...శర్మణః వసురూపస్య పాత్రస్థోదకేన సహాసంయోజయిష్యే॥ తస్యైతాస్వధానమః ఇతి॥ అథపిండసంయోజనే విశేషః॥ మృతనష్టభార్యాయాః... గోత్రాయాః... దాయ్యాః ప్రేతాయాః ప్రేతపిండప్రథమాంశం (ప్రథమశకలం) త్వద్భర్తుః... గోత్రస్య ...శర్మణః వసురూపస్య పిండేనసహాసంయోజయిష్యే ఇతి॥ సంగచ్ఛధ్వమిత్యృగ్భ్యాం పిండసంయోజనేకార్యం॥ శేషంసర్వంసాపిండ్యవత్॥ గ్రంథవిస్తరభయాత్ ప్రయోగంనలిఖ్యతే॥ మాసికాదిషు- మృతనష్టభార్యాయాః ...శ్రాద్ధే మృతనష్టపత్న్యాః త్వద్భర్తృకమాతృ పితామహీనామిత్యాదిః॥

ఇతిభర్తృకసాపిండ్యవిధిస్సమాప్తః.

అథబాలాదీనాంప్రేతకర్మవిధిః.

అథబాలాదీనాంప్రేతకర్మ జాతమృతం మృతజాతం వానిర్దశమనిర్దశమం వా ద్వివార్షికం ఘృతాక్తంనిఖనేదవటుంశ్మశానేఖాత్వా సంకల్ప్యతిలానవకీర్య దర్భైరాస్తీర్యపరేయువాంసమితిసూక్తం హోతృశర్మమోకర్మం యామగాథాంగాయమానో దక్షిణాముఖ ఉత్తానంశాయయిత్వా సతిలైస్తండులైర్వ్రీహిపూరయిత్వా కుశైః పరిచ్ఛాద్యపాంసుభిస్సంపూరయిత్వానవేక్షమాణ పరిత్యజ్యస్నాత్వా గృహంగచ్ఛేత్స్న బలిరోహిదక క్రియాతృతీయవస్త్రాద్యనుపేతం కృతచూడమకృతచూడం వాప్రథమప్రకృతచూడ మూనద్వివార్షికమపి దహేత్కన్యాంచోత్తపనేనాగ్నినావ్యాహృతిహోమసంస్కృతేనదర్భముష్టింప్రదీప్యాగ్నా లౌకికేతత్రచాపరం। తతోనిర్హృత్యత్రయోస్థోవహ్నిరుత్తపనస్స్మృతః। కన్యానుపేతయోర్దాహ ఆచార్యైరుదితోఽగ్నినా। గ్రామ్యాలంకారసంయుక్తం తూష్ణీంనిర్హృత్యతంమృతం। ఏకర్చవిధానేనతూష్ణీం తత్రావృతేనతు। చిత్యామారోపయిత్వాతు పునర్దాహస్తులౌకికే। అస్మాత్త్వమధిజా

తోఽపిత్వదయుం జాయతాం పునః। అగ్నయే వైశ్వానరాయ స్వర్గాయ లోకాయ స్వాహే
తి పునర్దహన మంత్రేణాగ్నావేకా మాజ్యాహుతిం హుత్వా అగ్ని దానాది శేషం తంత్రం
తూష్ణీం సమాపయేదస్మాత్త్వ మధిజాతోఽసింతి దాహః పునస్తథేత్యుక్తం తదాసీమన్య
స్మిన్ దినే హితూష్ణీమస్తీని సంచిత్య నద్యాదౌ ప్రాస్యైనతిలోదకపిండప్రదానే త్రివర్షా
దుదకం పిండం దద్యా దిత్యేక ఆశౌచే ప్యతీతే విషమదినే నారాయణం సముద్దిశ్య ద్వాద
శ బ్రాహ్మణాన్ కేశవాది ద్వాదశ నామభిరభ్యర్చ్య భోజయిత్వా విసృజేద్విధవాం విధు
రం బ్రహ్మచారిణాం కుటీచకం స్నాతకం చ గృహ్యోక్త విధినా కపాల జనాగ్నినా పూర్వవ
త్సంస్కృతే నాగ్నివర్ణం కపాలం తు తప్త్వా తత్ర తు నిక్షిపేత్ । కరీషాదితతోఽయస్తు జాత
స్స తు కపాలజ ఇతి పరివ్రాజకపత్నీం తు జీవతి తస్మింతు స్వవాసినీ వత్సంస్కార్యా స్మృతే త
స్మిన్విధవామివా

అనేకభార్యాస్వగ్ని నిర్ణయః

అథానేకభార్యస్య జ్యేష్ఠాగ్నౌ యది ద్వితీయాం పరిణయేత్సర్వే ణౌపాసననైన
పూర్వమృతాం సంస్కృత్యా న్యయా పునరాదధ్యాత్ తిష్ఠం త్యాం జ్యేష్ఠాయాం నిర్మం
ధ్యేనకనిష్ఠామితి హారీతః యది లౌకికే పరిణయో భౌ సంసృష్టౌ భవంతో ద్వే సమిధా వ
గ్నా యుగపన్మం త్రేణ ప్రతాప్యాచ్ఛాగిరఇత్యుదగ పవర్గమగ్నిం విభజ్య పృథక్ప్రథక్తి
స్మిన్ప్రిత్య పరోహ్యగ్నయే శుచయుగ్నయేవి విచయఇతి ద్వే ఆజ్యాహుతీ ద్వయోర్హుత్వా॥ క్రమేణ తస్యా స్తస్యా భాగేన తాం తాం దహ్యేదితరం సమారోప్య యథా వత్ప
రిచరేత్పహినామ ప్యయం క్రమః

అథరజస్వలామరణవిధిః.

రజస్వలాయాః శుద్ధకర్తా తిథ్యాద్యుచ్చార్య । అముకగోత్రాయాః అముకనా
మ్న్యాః రజస్వలాయాః మరణజనితదోషపరిహారార్థం ఊర్ధ్వదేహిక యోగ్యతాసిద్ధ్య
ర్థంచ చాంద్రాయణత్రయాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం ప్రతిచాంద్రాయణం ప్రత్యామ్నా
యగోనిష్క్రయద్వారా కృచ్ఛ్రికమిత్యష్టకృచ్ఛ్రాపకల్పత్వే కృచ్ఛ్రత్రయానుకల్పేన
చాంద్రాయణత్రయస్య ద్రవ్యం దద్యాత్॥ తత్కాలాచరణా సంభవేసూతకాంతే
వాదద్యాత్॥ తతః కర్తా బ్రాహ్మణ వచనాచ్చాంద్రాయణ ప్రాయశ్చిత్తస్య సంపన్న

తాంసంపాద్య। యవపిష్టేనప్రేతమనులిప్య స్వయంస్నాత్వా। శూర్పేణాష్టోత్తరశత వారం స్నాపయేత్॥ ప్రేతంప్రక్షాళ్య। భస్మగోమయ। మృత్తికాకుశోదక పంచగవ్య శుద్ధోదకైస్స్నాపయిత్వా। తథాపావమానీభిర్ణయంతి యచ్చదూరకేఆపోహిష్ఠేతి తిసృభిః। కయానఇతితిసృభిస్స్నాపయిత్వా వస్త్రంపరిత్యజ్య విధినాదహేత్ ।

గర్భిణీమరణవిధిః.

మదనరత్నే శౌనకః॥ షణ్మాసోత్తరం గర్భిణ్యాం మృతాయాంభర్త్రాదిః జలైర్గోమూత్రేణఆపోహిష్ఠాదిభిర్మంత్రైః ప్రతిమంత్రంశవంసంప్రోక్ష్య। స్మశానేనీత్వానాభేరధః సవ్యముదరంచతురంగులంఛిత్వా। పుత్రమాదాయ జీవంశ్చేద్యస్తేస్తనఇత్యృచాస్తనం దత్వా॥ శిశుంగ్రామంప్రాపయేత్ ॥ తతస్స్నాత్వాగర్భనిర్గమనవ్రణంకృత్వా । పృష దాజ్యేనచాపూర్య। మృద్భస్మకుశ గోమూత్రైరాపోహిష్ఠాది భిస్తిసృభిస్సంస్నాప్య। వాసోభిః ప్రేతమాచ్ఛాద్య। శవధర్మేణదాహయేత్। యదిగర్భచ్ఛేదః ప్రాప్తస్తంనిఖనేత్ । ఇతి శౌనకీయకల్పోక్తగర్భిణీమరణవిధిః॥ అథప్రయోగరత్నోక్తగృహ్యకారికానుసారి యుజ్యతే॥ గర్భిణ్యాంసశల్యాం మృతాయాంకర్తా కుక్షింభిత్వాశల్యంజీవతిచేత్ నిజగృహేప్రాపయిత్వా। ప్రమీతంనిఖాయశల్యసహితమరణదోష నివృత్త్యైత్రయస్త్రింశత్కృచ్ఛ్రాత్మక ప్రాయశ్చిత్తంకుర్యాత్ ॥ కృచ్ఛ్రద్వయమప్యుక్తం ప్రాయశ్చిత్తమతే హేమాద్రౌ॥ షట్త్రింశత్కృచ్ఛ్రంచరేత్। ఇత్యపితత్రైవ। అథాత్రప్రయోగః । భర్త్రాదిః కర్తాతిథ్యాద్యుచ్చార్య। అముకగోత్రాయాః। అముకనామ్న్యాః। గర్భిణ్యాః। సశల్య మరణదోషనివృత్త్యర్థం త్రయస్త్రింశత్కృచ్ఛ్రాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం ప్రతికృచ్ఛ్రంగోనిష్క్రియాద్యన్యతమ ద్వారాసద్య స్నాతకాంతేనాహమాచరిష్యే॥ ఇతిసంకల్ప్య॥ విధినాదహేత్ ।యదిగర్భదహనం కృతంతదాకర్తా సగర్భదహన జనితదోషపరిహారార్థంసంపాదక ప్రాయశ్చిత్తం కుర్యాత్ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంతు గర్భవధాయప్రయుక్తాతిదేశకంకార్యం॥ తదుక్తంమితాక్షరాయాం॥ స్మృత్యర్థసారేచ। బ్రాహ్మణగర్భవధేబ్రహ్మహత్యావ్రతం। క్షత్రియగర్భవధే క్షత్రహత్యావ్రతం। ఏవమన్యత్రాపీతి। సర్వత్రాతిదేశికప్రాయశ్చిత్తేషు పాదోనంప్రాయశ్చిత్తం । ఇత్యపితత్రైవ। అత్రాయం ప్రయోగవాక్యం॥ తిథ్యాద్యుచ్చార్య మమబ్రహ్మవధదోష నివృత్తిద్వారాఆత్మశుద్ధి సంపాదకంప్రా

యశ్చిత్తం ప్రతికృచ్ఛ్రం గోనిష్క్రయాద్యన్య తమప్రత్యామ్నాయ ద్వారా సద్యస్స్నాత కాం తేవాహమాచరిష్యే। ఇతిసంకల్ప్య ॥ క్షుత్రగర్భే క్షుత్రపదమూహ్యం । యద్యపి స్త్రీపుంనపుంసక జ్ఞానాభావ స్తథాపి గర్భదహనేఇదం ప్రాయశ్చిత్తంకార్యం। ఏవమా త్మశుద్ధ్యర్థంకృతే గర్భిణ్యాఅపిసగర్భదహన దోషనివృత్త్యర్థం। ఔర్ధ్వదైహికె అధికార సిద్ధ్యర్థం చత్ర్యబ్దప్రాయశ్చిత్తంకార్యం॥

ప్రసూతికామరణవిధిః॥

దేశకాలౌ సంకీర్త్యాముకగోత్రాయాః । అముకనామ్న్యాః ప్రసూతికావస్థా మరణజన్యప్రత్యవాయపరిహారార్థం। ఔర్ధ్వదైహికయోగ్యతాసిద్ధ్యర్థంచ గోనిష్క్రయా ద్యన్యతమప్రత్యామ్నాయ త్వేనకృచ్ఛ్రమితికృచ్ఛ్రత్రయాత్మక చాంద్రాయణాత్రి యప్రాయశ్చిత్తపూర్వకం శూర్పేణశతస్నానానికరిష్యే । ఇతిసంకల్ప్య। స్వయంస్నా త్వా। శూర్పోదకేనాష్టోత్తర శతవారం స్నాపయిత్వా॥ కుంభేజలమాదాయ పంచగ వ్యంతత్రక్షిప్త్వా। ఆపోహిష్ఠీయవామదేవ్య వారుణపుణ్యాభిర్ఋగ్భిరభిమంత్ర్య పావమా నీయదేతి। ఆపోహిష్ఠేతితిసృభిసంస్నాప్య విధినాదహేత ॥ సూతికావస్థాయాం మరణే మంత్రాదిభేదేన ప్రాయశ్చిత్తముక్తంపర్ణయె ॥ తచ్చప్రథమెత్ర్యబ్దం । ద్వితీయేద్వ్య యంతృతీయేబ్దం। తదూర్ధ్వం మాసపర్యంతం కృచ్ఛ్రత్రయమితి॥

అథ పాలాశవిధిః.

యదిపితుర్మరణకాలే దేశకాలాదిభిః సంస్కారకృత్యం నకుర్వీతచేత్। తదా సంవత్సరమధ్యే గురుశుక్రమౌఢ్యే మలమాసచాతుర్మాస్యాది దోషోనాస్తి॥భద్రతిథి త్రిపదర్క్ష భృగ్వంగారార్కార్కివార ధనిష్ఠాపంచకవ్యతిరిక్తశుద్ధదినే చంద్రతారా బలాన్వితె పునస్సంస్కారముపక్రమేత్। యద్యస్థ్యస్తిచేత్తదా అస్థిభిరేవపునర్దాహః అస్థ్యభావశ్చేత్తదా పలాశవృంతైః శరీరాకృతిం కృత్వాపునర్దాహయేత్ ॥

ఆచ మ్య పి తుః ... (ప్రేతాయాః) ప్రేత త్వ వి ముక్త్యోత్తమలోకావాప్త్యర్థం। మృతాహాద్విదేశస్థస్యమరణే (ప్రేతాయాః) మంత్రాగ్నిరహితస్యాస్థిరహితాశ్మరహి తోత్తరీరహితనిమిత్తకౌర్ధ్వదైహిక క్రియాధికారార్థం పాలాశవిధింకరిష్యే॥ ఇతిసం

కల్ప్య। యవపిష్టేనశరీరోత్పత్తిం కారయేత్॥ శిరసిచత్వారింశత్। ౪౦॥ గ్రీవాయాం
దశ॥ ౧౦॥ బాహ్వోః ప్రత్యేకంపంచాశత్ ౫౦। కరాంగుళీషుసర్వాసుదశ ౧౦
ఉదరేత్రింశత్ ౩౦। జఠరేవింశతిః ౨౦। శిశ్నేచత్వారి ౪। అండయోస్త్రయస్త్రయః।
౩॥ ఊర్వోఃప్రత్యేకంపంచాశత్ ౫౦॥ జంఘాతః పాదతలాంతంయావత్పాదయోః
ప్రత్యేకంపంచదశ ౧౫। సర్వాసుపాదాంగుళీషుదశ ౧౦ ॥ ఏవంషష్ట్యధికశతత్రయం।
౩౬౦॥ పాలాశపర్ణైశ్శరీరంనిర్మాయ। ఊర్ణాసూత్రేణశరీరంబద్ధ్వా। జలాలోడితయవపి
ష్టేనానులింపేత్। తతఃశక్త్యనుసారాణ్యపికార్యాణి। మూర్ధస్థానేకదళీఫలం। శిర
సినారికేళఫలం। వక్త్రలంలంబంవా లలాటేకదళీఫలం। దంతేదాడిమబీజాని। కర్ణేకంకణౌ
నేత్రయోఃకపర్దకౌ। నాసికాయాంతిలపుష్పం। నాభౌభృంగకం। స్తనయోర్జంబీరఫలద్వ
యం। వాతేమనశ్శిలాం। పిత్తేహరితాల। కఫేసముద్రఫేనం। రుధిరేమధు। పురీషేగోమ
యం। మూత్రేగోమూత్రం। రేతసిపారదం। వృషణయోర్వ్యాంతాకఫలం। శిశ్నయో
గృంజరం। కేశేషుకరకేశాః। రోమావళీషూర్ణావస్త్రం। మాంసస్థానేయవపిష్టేనవా
మాషపిష్టేనవాతండులపిష్టేనవాలింపేత్॥తతఃపంచగవ్యేనప్రోక్ష్య। పంచామృతమం
త్రేణ పంచామృతేనప్రోక్ష్య। పునర్నో అసుమితిబృహద్దుక్థః ప్రాణాస్త్రిష్టుప్। ప్రాణ
ప్రవేశనేవినియోగః॥ పునర్నో అసుం పృథివీ దదాతు పునర్ద్యౌర్దేవీ పునరంతరిక్షం।
పునర్నః సోమస్తన్వం దదాతు పునః పూషా పథ్యాం యా స్వస్తిః। ఇతిప్రాణప్రవేశ
సంభావయేత్॥ యద్వాయత్తేయమమితిద్వాదశర్చస్య సూక్తస్య। యమోనుష్టుప్।
ప్రాణప్రవేశనేవినియోగః। యత్తేయమం వైవస్వతం మనో జగామదూరకం। తత్తఆ
వర్తయామసీహక్షయాయజీవసే ॥౧॥ యత్తేదివంయత్పృథివీంమనో। తత్తఆవర్త॥౨॥
యత్తేభూమిం చతుర్భృష్టిం మనో—జీవసే ॥౩॥ యత్తేచతస్రః ప్రదిశోమనో—జీవసే ॥
౪॥ యత్తేసముద్రమర్ణవంమనో—జీవసే ॥౫॥యత్తేమరీచీఃప్రవతోమనో—జీవసే॥ ౬॥
యత్తేఅపోయదోషధీర్మనో—జీవసే ॥౭॥ యత్తేసూర్యంయదుషసంమనో — జీవ

సే॥ ౮॥ యత్తే పర్వతాన్బృహతో మనో— జీవసే॥ ౯॥ యత్తే విశ్వమిదం జగన్మనో— జీవసే॥ ౧౦॥ యత్తే పరాః పరావతో మనో— జీవసే॥ ౧౧॥ యత్తే భూతంచ భవ్యంచ మనో— జీవసే॥ ౧౨॥ ఇతి ద్వాదశర్చేన సూక్తేన ప్రాణానానీయ॥ శుక్రమసి జ్యోతిరసి తేజోసి। ఇతి మంత్రేణ పాదోక్షిత్వా। అక్షీభ్యాంత ఇతి షళృచేన సూక్తేన శరీరం స్పృశేత్। అక్షీభ్యాం తే నాసికాభ్యాం కర్ణాభ్యాం చుబుకాదధి। యక్ష్మం శీర్షణ్యం మస్తిష్కాజ్జిహ్వాయా వివృహామి తే॥ ౧॥ గ్రీవాభ్యస్త ఉష్ణిహాభ్యః కీకసాభ్యో అనూక్యాత్। యక్ష్మం దోషణ్యమంసాభ్యాం బాహుభ్యాం వివృహామి తే॥ ౨॥ ఆంత్రేభ్యస్తే గుదాభ్యో వనిష్ఠోర్హృదయాదధి। యక్ష్మం మతస్నాభ్యాం యక్నః ప్లాశిభ్యో వివృహామి తే॥ ౩॥ ఊరుభ్యాం తే అష్ఠీవద్భ్యాం పార్ష్ణిభ్యాం ప్రపదాభ్యాం। యక్ష్మం శ్రోణిభ్యాం భాసదాద్భంససో వివృహామి తే॥ ౪॥ మేహనాద్వనంకరణాల్లోమభ్యస్తే నఖేభ్యః। యక్ష్మం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిదం వివృహామి తే॥ ౫॥ అంగాదంగాల్లోమ్నో లోమ్నో జాతం పర్వణి పర్వణి। యక్ష్మం సర్వస్మాదాత్మనస్తమిదం వివృహామి తే॥ ౬॥ ఇత్యేతైస్స్పృష్ట్వా శరీరం భావయిత్వా స్నాపయిత్వా। వస్త్రే పరిధాయ। యజ్ఞోపవీతే పరిధాయ। అయం స దేవదత్త ఇత్యభిమృశ్య। ఇదంచాస్యోపాసనం। ఇత్యగ్నిం ధ్యాత్వా। పూర్వోక్తవైతరణ్యాది దానపూర్వకం। మూర్ణసూత్రేణ వేష్టయిత్వా। కృష్ణాజినేనాచ్ఛాద్య। చితిస్థానమాదాయ। పూర్వోక్తవిధినా శవవద్దహేత్॥ పాలాశవృంతాభావే కుశైః ప్రతికృతిం కుర్యాత్। ఆహితాగ్నేః ప్రకృతిదాహేఽస్థిదాహే వా దశాహమేవాశౌచం। అనాహితాగ్నేస్తు సపిండానాం త్ర్యహం పర్ణశరదాహే। పూర్వమగృహీతాశౌచయోర్భార్యాపుత్రయోర్దశాహమేవ॥

ఇతి పాలాశవిధిస్సమాప్తా.

గ్రంథశ్చాయం సమాప్తః.

10891